

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

Diplomová práce

**Vstupní znalosti a představy o vybraných
mimoevropských státech u žáků 6. tříd základních škol**

Vypracoval: Bc. Martin Samec
Vedoucí práce: RNDr. et PhDr. Aleš NOVÁČEK, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma *Vstupní znalosti a představy o vybraných mimoevropských státech u žáků 6. tříd základních škol* jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích .....

.....

Bc. Martin Samec

Poděkování

Na tomto místě bych rád vyjádřil poděkování vedoucímu mé diplomové práce, RNDr. et PhDr. Aleši Nováčkovi, Ph.D., za cenné rady, podněty a čas, který mi při tvorbě této práce vždy ochotně věnoval. Poděkování patří též všem zástupcům z řad vedení škol a učitelům, kteří ochotně umožnili uskutečnění výzkumu, bez kterého by se tato práce neobešla. Za podporu během studia bych dále rád poděkoval svým rodičům.

SAMEC, M. (2023): Vstupní znalosti a představy o vybraných mimoevropských státech u žáků 6. tříd základních škol. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 104 s.

Anotace

Práce se zabývá vstupními znalostmi a představami žáků šestých tříd základních škol o mimoevropských státech. Cílem práce je zmapovat úroveň znalostí, kterými žáci šestých tříd disponují předtím, než se o daných státech učí v rámci předmětu zeměpis. K naplnění cíle práce slouží šetření pomocí výzkumného dotazníku provedené v šestých třídách základních škol, kterého se zúčastnilo 489 žáků. Dotazník byl kromě zmapování konkrétních znalostí a představ o daných státech zaměřen na zjištění rozdílů mezi těmito znalostmi na základě typu škol, jejich lokalizace ve městech či na vesnici a na základě pohlaví respondentů. Pozornost je též věnována sebehodnocení žáků zaměřeném na jejich znalosti, žákovské sympatie k daným státům a zdroje, ze kterých se žáci dozvídají informace o světě. Práce hodnotí všechny zjištěné výsledky, dochází k jejich komparaci a následné interpretaci. Na analytickou část je následně navázáno praktickou částí, která přináší konkrétní náměty, jak proběhlý výzkum využít v hodinách zeměpisu. Praktická část obsahuje materiály založené na zjištěných skutečnostech o vstupních znalostech žáků, které jsou zaměřeny na jejich upevňování a rozšiřování.

Klíčová slova:

vstupní znalosti, představy, mimoevropské státy, zeměpis, 2. stupeň ZŠ, výzkum

SAMEC, M. (2023): Entrance knowledge and ideas about selected non-European countries among 6th grade elementary school pupils. Diploma thesis. University of South Bohemia, Faculty of Education, Department of Geography, 104 p.

Annotation

The thesis deals with the entrance knowledge and ideas of the sixth-grade pupils of elementary schools about non-European countries. The aim of the thesis is to map the level of knowledge that pupils of the sixth grades have before they learn about the given states within the geography. To fulfil the aim of the thesis, research using a questionnaire was carried out in the sixth grades of elementary schools, in which 489 pupils participated. In addition to mapping specific knowledge and ideas about the given states, the questionnaire was aimed at finding differences between this knowledge based on the type of schools, their location in cities or villages, and based on the gender of the respondents. Attention is also paid to the pupils' self-evaluation focused on their knowledge, pupils' sympathies for the countries and the sources from which the pupils learn information about the world. The thesis evaluates all the results found and their comparison and subsequent interpretation takes place. The analytical part is then followed by a practical part, which provides concrete ideas on how to use the conducted research in geography lessons. The practical part contains materials based on established facts about the pupils' entrance knowledge, which are aimed at strengthening and expanding them.

Key words:

entrance knowledge, ideas, non-European countries, geography, lower secondary stage, research

Obsah

1. Úvod	7
2. Teoretická východiska	11
2.1 Exkurz do odborné literatury	11
2.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	14
2.3 Charakteristika žáků v období přechodu na 2. stupeň ZŠ	16
2.4 Výukové metody a jejich potenciál	18
3. Metodika	21
3.1 Dotazníkové šetření	21
3.2 Metodika hodnocení výzkumu	23
3.3 Metodika tvorby praktické části	25
4. Výsledky a hodnocení výzkumu	27
4.1 Analýza brainstormingu	28
4.2 Analýza didaktického testu	35
4.3 Sebehodnocení žáků	40
4.4 Diskuse výsledků	43
4.5 Využití výsledků ve výuce	49
5. Praktická část	52
6. Závěr	91
7. Seznam použité literatury a zdrojů	94
8. Seznam tabulek, map, grafů a obrázků	99
9. Přílohy	105

1. Úvod

Současný, dynamicky se rozvíjející svět, se přímo před naším zrakem neustále proměňuje. Společnosti, která jej obývá, nabízí nespočet příležitostí, krás, avšak i nástrah, které ruku v ruce formují podobu života na naší planetě tak, jak ji sami známe. Variabilita jednotlivých přírodních, sociálních či kulturních charakteristik jednotlivých světadílů, případně regionů nebo států, vzbuzuje už od pradávna zájem a zaujetí řady lidí. Tuto skutečnost můžeme přisoudit přirozené lidské touze po poznávání. Uvědomování si faktů a získávání znalostí o světě, ve kterém žijeme, nás pak má možnost posouvat kupředu nejen jako jednotlivce, ale i jako celou společnost.

Předkládaná diplomová práce nese název *Vstupní znalosti a představy o vybraných mimoevropských státech u žáků 6. tříd základních škol*. Práce se zabývá úrovní znalostí, kterými disponují žáci šestých ročníků základních škol o vybraných mimoevropských státech spolu s představami, které o těchto státech mají. Zkoumání úrovně znalostí a představ probíhá předtím než se žáci o těchto státech v rámci předmětu zeměpis, který doposud ve škole neměli, učí.

Hlavní motivací autora pro volbu tohoto tématu bylo jeho výzkumné didaktické zaměření a možnost reálného využití získaných poznatků v praxi, dále pak záliba v cestování a zájem o dění ve světě. Jelikož je autor učitelem zeměpisu na základní škole, poslouží zjištění úrovně znalostí žáků šestých tříd základních škol i v jeho vlastní pedagogické činnosti. Výsledky představují potenciál poskytnout náhled na reálné představy a znalosti žáků. Umožní tak lépe přizpůsobit výuku, zaměřit se na problematické oblasti, nebo naopak prohloubit znalosti u témat, ve kterých mají žáci již osvojené základy.

Hlavním cílem této diplomové práce je získat podrobné poznatky o tom, s jakými znalostmi a představami o mimoevropských státech přichází na druhý stupeň základních škol žáci šestých ročníků. Ke splnění tohoto cíle slouží šetření provedené pomocí vytvořeného dotazníku, kterému jsou podrobena žáci šestých tříd základních škol různých velikostí i umístění v rámci naší republiky. Získaná data jsou následně podrobně analyzována. Zkoumán je nejen rozsah a rozdíly ve znalostech zjištěných z jednotlivých dotazníků. Pozornost je věnována i analýze úspěšnosti na základě pohlaví respondentů. Spolu s tím je dále zahrnuto hledisko, zdali se škola nachází ve městě či na vesnici. Výzkum se dále také zaměřuje na zdroje, z nichž se žáci informace dozvídají, jejich

kvalitu, správnost, charakter a emoční úroveň kognice a prekoncept, do něhož se promítá osobní názor, intuice či individuální zkušenosti.

Nezbytnou podmínkou ke splnění hlavního cíle této práce je naplnění dílčích cílů, bez kterých by jeho realizace nebyla možná. Jedná se především o vytvoření výzkumného dotazníku a jeho distribuci po vybraných základních školách tak, aby bylo spektrum respondentů co možná nejrepresentativnější. Dále pak koncipování dotazníku do podoby, aby vhodným způsobem zjišťoval úroveň znalostí a představ jednotlivých žáků o vybraných mimoevropských státech. Zároveň také sestavení obsahu a formy dotazníku do podoby, která bude přiměřená věku žáků a zároveň umožní jeho bezproblémové vyhodnocení. Dalším z dílčích cílů je podrobná analýza výsledků jednotlivých aspektů dotazníku, které již byly zmíněny výše. Na základě zjištěných skutečností je posledním dílčím cílem práce navázání na výzkumnou část částí praktickou. Praktická část přináší náměty, jak využít získané informace pro iniciaci výuky vybraných mimoevropských států, případně světadílů v rámci zeměpisu na 2. stupni ZŠ. Jedná se konkrétně o vytvoření materiálu na výuku vybraných mimoevropských států pro žáky druhého stupně základních škol. Tento materiál, vycházející z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, odborné literatury a vybraných učebnic, využívá získané informace o vstupních znalostech a představách žáků. Jedná se tedy o materiál, určený mimo jiné pro pomoc učitelům, který je díky získaným výsledkům sestaven s přihlédnutím na reálné znalosti a představy žáků.

Na základě prostudované literatury a výše zmíněných cílů byly vytyčeny následující výzkumné hypotézy, které jsou jádrem celé práce a o jejichž potvrzení či vyvrácení je v průběhu práce usilováno.

H1. Podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se žáci šestých tříd s tématy o mimoevropských státech doposud nesetkali, jelikož se se světovými regiony začíná až v sedmých ročnících (MŠMT 2021). Na základě této skutečnosti se ve výzkumných dotaznících očekávají převážně slabé znalosti a představy o mimoevropských státech, jelikož informace, které o nich doposud žáci mohli získat, pocházejí pouze z mimoškolního prostředí (rodina, internet apod.)

H2. Na základě výzkumů absolventských prací o vstupních znalostech a představách žáků o evropských státech (Vltavská 2022) a světadílech (Prášková 2018), které

neprokázaly téměř žádné rozdíly ve výsledcích chlapců a dívek se předpokládá, že znalosti o mimoevropských státech budou u chlapců i dívek srovnatelné a pohlaví respondentů nebude v tomto případě určující hledisko.

H3. Víceletá gymnázia, jejich role ve vzdělávacím systému a jejich význam a přínos jsou často diskutovaným tématem mezi odbornou i laickou veřejností. Sucháček (2014) diskutuje analýzy výsledků žáků víceletých gymnázií a základních škol a zdůrazňuje jejich značné rozdíly. Tato hypotéza tedy předpokládá výraznou variabilitu výsledků testů mezi žáky víceletých gymnázií a klasických základních škol.

H4. Na venkovské školy může být mnohdy společností nahlíženo jako na méně kvalitní, než je tomu u škol ve větších městech (Kalhousová 2014). Ačkoliv řada výzkumů o kvalitě vzdělávání tyto rozdíly popírá, podle výsledků ČSI (2017) dosahovali žáci ze škol ve větších městech v testování TIMSS (*Trends in International Mathematics and Science Study*) v matematice a přírodních vědách lepší výsledky než žáci ze škol v malých obcích. Předpokládá se tedy prokázání souvislosti umístění školy na venkově, respektive ve městě a dosažených výsledků v provedeném testování ve prospěch městských škol.

H5. Vliv médií na společnost a člověka jako jedince je v současnosti často diskutovaným tématem, kterým se zabývá celá řada prací, a to jak absolventských, tak i odborných. Účinky mediálního působení popisují například Jirák a Köpplová (2003). Způsobů, jak se v dnešní době dostat v krátkém čase k informacím existuje celá řada a lidé tyto informace, zprostředkované médii, berou často jako důvěryhodné bez možnosti zvážení, zdali nemohou být zkreslené. Velmi snadno ovlivnitelnou skupinou se pak často můžou stát děti (Machovcová 2015). Předpokládá se, že žáci budou pocítovat nejnižší sympatie k Rusku díky jeho aktuálnímu mediálnímu obrazu ve spojení s konfliktem na Ukrajině a nejvyšší sympatie k USA, které jsou často v médiích či filmech vykreslovány nejpozitivněji. Zároveň lze předpokládat, že žáci budou díky mediální exponovanosti těchto dvou států disponovat o Rusku a USA největšími znalostmi.

Diplomová práce je strukturována do kapitol, přičemž obsahově lze rozdělit na dvě základní části – teoretickou a praktickou. Úvodní kapitola přináší prvotní vhled do zkoumané problematiky vstupních znalostí a představ žáků 6. tříd základních škol o vybraných mimoevropských státech. Jsou v ní představeny cíle práce a výzkumné hypotézy, na kterých je práce postavena. Následující kapitola se zaměřuje na teoretická východiska práce vycházející z prostudované literatury. Zde je pozornost zaměřena na Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a postavení předmětu zeměpis v rámci tohoto dokumentu. Dále také na didaktiku, pedagogický výzkum, výukové metody, charakteristiku žáků 6. tříd a v neposlední řadě diskusi české a zahraniční literatury. Na tuto kapitolu navazuje metodická část, která rozebírá tvorbu a podobu výzkumného dotazníku, průběh šetření spolu s následným způsobem vyhodnocování výsledků a tvorbu praktické části práce. Následující, čtvrtá kapitola, je jádrem celé práce. Tato prakticky zaměřená kapitola přináší analýzu poznatků a výsledků provedeného výzkumu a jejich následné shrnutí. Za pomoci získaných informací z výzkumu navazuje na analýzu praktické části práce. V té je sestavena příručka pro učitele s návrhy materiálů zaměřených na výuku mimoevropských států na druhém stupni základních škol. V závěrečné kapitole jsou shrnuty výsledky práce, zhodnocení cílů a výzkumných hypotéz. Po této kapitole následuje seznam použité literatury a zdrojů, seznam tabulek, map, grafů a obrázků spolu s přílohami, obsahujícími materiál z provedeného výzkumu a použitý výzkumný dotazník.

Díky svému praktickému zaměření má práce potenciál pro využití v běžné pedagogické praxi, jelikož svými výsledky přináší reálný pohled na skutečné znalosti žáků přicházejících na druhý stupeň základních škol. Umožňuje tak učitelům, a to nejen zeměpisu, vidět rozdíly ve znalostech jednotlivých žáků a díky tomu tak možnost svou výuku těmto skutečnostem přizpůsobit. Práce zároveň také přináší pohled na silné a slabé stránky žáků v učivu o mimoevropských státech a nabízí tak příležitost zaměřit se ve výuce na jejich prohloubení, respektive posílení.

2. Teoretická východiska

Základní rámec, který přibližuje zkoumanou problematiku a napomáhá jejímu porozumění a správné orientaci v ní, vymezují teoretická východiska. Následující, teoretická část práce, vychází z diskuse s literaturou, na které je diplomová práce postavena. Vhled do odborné literatury, která je provázána s jednotlivými tématy, kterými se práce zabývá, je základním teoretickým východiskem celé práce. V rámci této kapitoly dochází k rozebrání klíčových pojmů, kterými jsou například pedagogický výzkum, Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, charakteristika žáků 6. ročníků, didaktika, a konkrétněji didaktika zeměpisu. Diskutovány jsou rovněž rozličné výukové metody, které lze v předmětu zeměpis aplikovat a jejich potenciál ve spojení se vstupními znalostmi a představami.

2.1 Exkurz do odborné literatury

Literatury, která se zabývá tématy zkoumanými v této diplomové práci, existuje velké množství. Na výzkum témat, stěžejních pro tuto práci, se zaměřuje řada autorů, a to jak českých, tak i zahraničních, kteří přinášejí podrobný a odborný vhled do zkoumané problematiky a jejichž názory jsou v této podkapitole přiblíženy a diskutovány.

Stav, ve kterém se nachází didaktika na českých školách, popisuje Čapek (2015). Samotnou didaktiku lze podle Zormanové (2014) definovat jako vědu zabývající se teorií vyučování, která zkoumá podmínky a faktory ovlivňující tento proces. Autorka zároveň uvádí, že je definice didaktiky proměnlivá s dobou a pojetím výuky a je každým autorem vymezována odlišně. Didaktiku dělí Zormanová (2014) podle jejího zaměření následovně:

- *Obecná didaktika* – zabývá se teorií vyučování, podmínkami a faktory ovlivňující tento proces a obecnými problémy výuky.
- *Předmětová didaktika* – didaktika vytvářená ve vazbě na daný studijní předmět.
- *Oborová didaktika* – didaktika pro daný studijní obor směřující k jeho komplexnímu pojetí.
- *Školní didaktika* – didaktika představující teorii vyučování.

Čapek (2015) vidí didaktiku jako enormní slabinu českého školství. Tento autor popisuje uzavřený kruh problémů ve vzdělávání, kdy na pedagogické fakulty nastoupí ke studiu nekvalitní uchazeči, kteří nejsou správným způsobem vzdělávání, což se v případě jejich příchodu do praxe projeví nesprávně volenými metodami výuky. To ve finále vede k nezájmu jejich žáků o látku či studium jako celek. Problémy spatřuje Čapek (2015) také v tom, že učitelům chybí potřebná praxe již během studií a prakticky orientované nejsou ani didaktické publikace, které by měly k osvojování výuky vést. Tento stav je demonstrován na reálných příkladech a představeny jsou mimo jiné také dopodrobna rozvedené náměty, tipy, výukové metody a aktivity pro efektivní vyučování.

Významnou českou autorkou, zabývající se didaktikou geografie je Kühnlová (1999). Zaměřením a proměnami didaktiky geografie v čase se zabývá Karvánková (2013). Autorka uvádí změny, kterými didaktika geografie a její úloha v minulosti prošla. Současné pojetí didaktiky geografie by se nemělo zaměřovat na pouhé znalosti žáků, ale na jejich schopnost porozumění, umění si klást otázky, třídít informace, kriticky hodnotit, generalizovat a interpretovat. Změna zaměření didaktiky tedy proběhla ve směru od teoretických znalostí po praktické dovednosti. Při osvojování těchto dovedností akcentuje Hájek (1999) využívání vizuálních pomůcek a praktických činností, kterými jsou například exkurze, výlety či různé experimenty. Úlohou samotného učitele zeměpisu by pak mělo být vedení žáků k chápání souvislostí v celosvětovém kontextu, umění nadchnout žáky k cestování a poznávání jiných kultur spolu s jejich vzájemnými rozdíly (Karvánková 2013). Ke správnému způsobu vedení žáků k zájmu o okolní státy, a k rozšiřování jejich vědomostí, se nabízí zjištění vstupních znalostí a představ, které žáci o státech světa mají.

Mezi další české autory zabývající se didaktikou geografie patří Vávra (2006), dovednosti žáků ve výuce zeměpisu a dalších přírodních oborů zkoumají Řezníčková a kol. (2013). Ze zahraničních autorů se tématům výuky zeměpisu věnuje Gersmehl (2014), který vyzdvihuje komplexnost zeměpisu a představuje způsoby, jak tuto vlastnost zajímavým způsobem přenést do vyučování. Možnosti, které pro výuku přináší využívání moderních technologií, kterými jsou například geografické informační systémy, představují Lemberg a Stoltman (1999). Problémy, které souvisejí s přípravou učitelů zeměpisu i se samotnou výukou tohoto předmětu spolu s myšlenkami, které směry je zapotřebí u žáků rozvíjet, diskutují Fisher a Binns (2016).

Jedním ze základních témat této diplomové práce je pedagogický výzkum. Z českých autorů se tomuto tématu věnuje například Gavora (2000). Tento autor představuje hlavní

aspekty provádění empirického výzkumu, jako například vymezení výzkumného problému, informační přípravu, formulaci hypotéz, výběr zkoumaných osob a použitých metod a následné vyhodnocování získaných údajů. Výzkum lze definovat jako systematickou činnost umožňující získávat nové poznatky, případně potvrzovat, respektive vyvracet poznatky staré (Hlad'o 2011). Jak však uvádí Gavora (2000), definice pro výzkum existuje mnoho a definovat jej je z hlediska jeho mnoha tváří a stránek velice složité.

Dalšími významnými autory zabývajícími se pedagogickým výzkumem jsou Chráska (2007) či Průcha (2005, 2020). Chráska (2007) rozděluje výzkum na základě výchozího paradigmatu na dvě kategorie. Kvantitativně orientovaný výzkum vycházející z pozitivistického paradigmatu, označovaný též jako výzkum klasický a dále kvalitativní výzkum, který vychází z paradigmatu post-pozitivistického. Tento typ výzkumu bývá v posledních letech uplatňován stále více. Oba typy výzkumů mají své silné a slabé stránky, a proto je pro využití nejvýhodnější jejich vzájemná kombinace. Možnosti a limity těchto dvou výzkumných přístupů, cestu k porozumění publikovaným výzkumům, využití výsledků či realizování vlastních šetření, popisují Skutil a kol. (2011). Průcha (2005) uvádí, že český pedagogický výzkum je z hlediska tematické struktury značně nevyrovnaný. Převládá zde vysoká zaměřenost na edukaci, naopak konstruktům a výsledkům edukace není věnována dostatečná pozornost. Tato skutečnost pak následně vede k situaci, kdy výsledky výzkumů nejsou přijímány a využívány. Aktuálnější pohled na pedagogický výzkum přináší Průcha (2020). Podle tohoto autora nastalo sice částečné zlepšení situace, kdy došlo k rozvoji pedagogického výzkumu z hlediska metodologie, počtu prací i výsledků, k významnějšímu využívání výzkumných výsledků však ovšem stále nedochází.

Zahraniční autorkou, zabývající se pedagogickým výzkumem je například Castle (2006), popisující novou profesní roli učitele jako pedagogického výzkumníka. Castle (2006) se dále zabývá souvislostí pedagogického výzkumu a autonomie ve výuce. Potřebu nových teorií, přístupů a technologií spolu s historickými a aktuálními problémy ve vzdělávací sféře zdůrazňuje Aminov (2014). Autor mimo jiné zmiňuje, že se v současnosti objevují stále nové pedagogické přístupy, koncepce a metody, které ovšem často postrádají inovativnost.

Diplomové práce o vstupních znalostech a představách žáků mladšího školního věku o světadílech a žáků 6. a 7. tříd o evropských státech byly publikovány v posledních letech na katedře geografie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

(Prášková 2018, Vltavská 2022). Syntetické shrnutí o vědomostech žáků o světadílech před vstupem na druhý stupeň základní školy přináší Prášková a Nováček (2020). Vstupními znalostmi dětí v neformálním vzdělávání zaměřeném na neživou přírodu se zabývá Pražáková a Pavlasová (2019). Výzkum o geografických znalostech amerických žáků šestých a devátých ročníků provedl LeVasseur (2007), který neshledal u žáků šestých ročníků žádné rozdíly ve výsledcích na základě pohlaví, odlišnosti však byly v hodnocení jednotlivých škol.

2.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále RVP ZV) převzatý z Jednotného metodického portálu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (MŠMT 2021) je významnou publikací pro tuto práci.

Z hlediska vymezení RVP ZV dochází podle MŠMT (2021) k zavedení nového systému kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Tyto kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – *státní* a *školní*. Státní úroveň představují v tomto systému RVP, školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále ŠVP). Jedná se o veřejné dokumenty, které jsou přístupné pedagogické i nepedagogické veřejnosti.

RVP se vydávají pro všechny obory vzdělání a vymezují jeho obsah, rozsah a podmínky. Jedná se o kurikulární dokument, který tvoří závazný rámec pro tvorbu ŠVP. RVP jsou dále závazné pro tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a hodnocení výsledků vzdělávání. Podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), který zavedl RVP do vzdělávání v České republice, stanoví RVP cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání. Stanoveny jsou také podmínky průběhu či ukončování vzdělávání a podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. RVP ZV také stanoví členění obsahu vzdělávání podle jednotlivých období nebo ročníků (MŠMT 2022).

Tato práce vychází z aktuálně platného RVP ZV, které vydalo MŠMT v roce 2021. Jedná se o revizi RVP, která si kladla za cíl modernizovat obsah vzdělávání do dynamičtější podoby vhodné pro 21. století. Vychází z nové strategie vzdělávání, koncepce společného vzdělávání a celoživotního učení. Zdůrazňovány jsou klíčové kompetence a jejich provázanost s obsahem vzdělávání. Důraz je kladen také na uplatnění získaných znalostí a vědomostí v praktickém životě. Pro všechny absolventy je

definována očekávaná úroveň vzdělání. Při dosahování cílů má RVP tendence zohledňovat potřeby a možnosti všech žáků a je akcentována individualita jedinců. Uplatňována je také snaha o variabilitu skupin žáků a oslabení vyčleňování žáků do specializovaných škol (MŠMT 2021).

Vzdělávání na 2. stupni ZŠ pojímá RVP ZV jako cestu k získání vědomostí, dovedností a návyků, které vedou k samostatnému učení a utváření hodnot vedoucích ke kultivovanému chování, zodpovědnému rozhodování a respektování občanských práv a povinností. Vzdělávání je postaveno na rozvoji zájmů a provázanosti školy a běžného života.

Z hodnot, které jsou obecně přijímané ve společnosti a představ o tom, co je zapotřebí pro vzdělávání a život, vzešly klíčové kompetence, které jsou souborem vědomostí, schopností či hodnot pro uplatnění člověka ve společnosti. Tyto kompetence by měl získat během vzdělávacího procesu každý žák, a to na úrovni, která je po něj dosažitelná. Jedná se o proces, jehož začátek vychází již z předškolního vzdělávání a postupně dochází k jeho dotváření během života. Všechny tyto kompetence spolu vzájemně souvisejí, protínají se a stojí nad samotnými vyučovanými předměty. Lze je získat jen jako výsledek celkového vzdělávacího procesu, proto je nutné, aby k jejich utváření směřoval veškerý vzdělávací obsah (MŠMT 2021).

RVP ZV rozděluje vzdělávací obsah základního vzdělávání do devíti vzdělávacích oblastí. Tyto oblasti jsou tvořeny buďto jedním vzdělávacím oborem nebo více obory, které jsou obsahově blízké. Každá oblast je vymezena charakteristikou s postavením a významem konkrétní vzdělávací oblasti a jejím cílovým zaměřením, které postupně vede k dosahování klíčových kompetencí. Učivo a očekávané výstupy tvoří vzdělávací obsah vzdělávacích oborů.

Předmět zeměpis je v rámci RVP zařazen do vzdělávací oblasti Člověk a příroda. Podle Mísařové a Hercika (2013) se však jedná o neodpovídající zařazení, jelikož by do této oblasti spadala pouze fyzickogeografická složka zeměpisu. Podle těchto autorů by socioekonomická část zeměpisu měla spadat do vzdělávací oblasti Člověk a společnost. Jak z názvu vzdělávací oblasti „Člověk a příroda“ vyplývá, jedná se o problematiku spojenou se zkoumáním přírody. Žákům jsou poskytnuty metody pro porozumění přírodním zákonitostem a faktům. Příroda je zde představena jako systém vzájemně propojených částí, které na sebe působí a ovlivňují se. Do této vzdělávací oblasti náleží předměty Fyzika, Chemie, Přírodopis a Zeměpis. Badatelský charakter výuky umožňuje žákům porozumět podstatě přírodních procesů, jejich příčinám, souvislostem a vztahům.

Žáci se dále učí klást si otázky a hledat na ně odpovědi, vysvětlovat a využívat zákonitosti přírodních procesů. Tato vzdělávací oblast navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která přibližuje základy přírodovědného poznání žákům 1. stupně.

Školní úroveň kurikulárních dokumentů je vytvářena jednotlivými školami na základě RVP a pravidel v nich. Tyto školní realizační programové dokumenty musejí být v souladu s RVP. Obsah vzdělávání musí být uspořádán do předmětů či jiných celků. ŠVP stanovuje cíle, délku, formu či obsah vzdělávání, podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání a podmínky vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. ŠVP je vydáván ředitelem a je zveřejněn na přístupném místě. Každému tak musí být umožněno do tohoto dokumentu nahlížet, pořizovat si z něj výpisy či získat jeho kopii (MŠMT 2021).

2.3 Charakteristika žáků v období příchodu na 2. stupeň ZŠ

Charakteristice žáků, a to jak z hlediska fyzického a psychologického vývoje, tak i jednotlivých věkových skupin, je v literatuře věnována velká pozornost. Pro účely této práce bylo čerpáno například od Matějčka (1996), Zacharové (2012), Langmeiera a Krejčířové (2006) či Vágnerové a Lisé (2021).

Období, ve kterém žáci absolvují základní vzdělávání a povinnou školní docházku, lze podle Vágnerové (1997) rozdělit na 3 období:

1. *Raný školní věk* – jedná se o první dva roky školní docházky ve věku přibližně 6-8 let
2. *Střední školní věk* – toto období se týká věkové skupiny mezi přibližně 8-9 a 11-12 roky
3. *Starší školní věk* – jde o věkovou skupinu od přibližně 12 do 15 let, se kterou souvisí období prepuberty a puberty

Toto rozdělení však nelze považovat za naprosto určující, jelikož existují autoři, kteří rozdělují období školního věku pouze na dvě skupiny – mladší a starší školní věk (např. Špaňhelová 2008, Příhoda 1963).

Jelikož se výzkumná část práce zabývá žáky šestých tříd a výzkum je prováděn v době krátce po jejich příchodu na druhý stupeň ZŠ, je zapotřebí zvolit k charakterizování společnou kombinaci znaků staršího a mladšího, respektive středního školního věku. Obdobím přechodu žáků mezi prvním a druhým stupněm ZŠ se ve své diplomové práci

zabývá Urbanová (2017). Podle autorky není tomuto tématu v českých publikacích věnováno příliš pozornosti, a to především z důvodu, že se přechod, jiným slovem tranzice, z 1. na 2. stupeň uskutečňuje obvykle v rámci jedné, stejné budovy základní školy. Je totiž běžné, že je povinné vzdělávání v České republice absolvováno v rámci jedné instituce. Na první pohled by se dalo říct, že se tedy pro žáky při přechodu na druhý stupeň nic nemění. Urbanová (2017) však uvádí, že skutečnost je taková, že se mění naprosto vše od prostředí, vyučujících, organizace výuky až po strukturu vyučování. V tomto období také začíná u žáků období změn s nástupem puberty. Složitější proces přestupu na druhý stupeň pak může být u žáků, kteří volí změnu klasické základní školy za osmileté gymnázium.

Vývoj současných dětí je charakterizován tzv. mentální akcelerací. Děti jsou schopné vykonávat činnosti, ke kterým se v minulosti dostávaly až mnohem později. Období pátého ročníku je popisováno jako období před dostavením puberty. Ta přichází obvykle v šestém ročníku. U žáků dochází k rychlému tělesnému vývoji, což se odráží ve vývoji sebehodnocení a upozadřování morálky. Rodiče stále zastávají v životě dětí zásadní roli, dostávají se ovšem postupně do pozadí. Dětem se dostává stále větší svobody a zvyšuje se mimoškolní vzdělávání. Současně ovšem dochází ke zhoršování prospěchu (Kučera 2005 in Urbanová 2017).

Tělesný vývoj spolu s psychickým a sociálním zmiňuje Příhoda (1963) i v rámci staršího školního věku. Pro šestý ročník je typickým obdobím tzv. prepuberty. V tomto období dochází k výraznému růstu, přičemž se ale rozdílly ve vývoji projevují odlišně u chlapců a dívek. U dívek k těmto změnám dochází znatelně dříve, díky čemuž jsou v tomto období mezi chlapci a dívkami výrazné rozdílly (Příhoda 1963). Objevují se také první sekundární pohlavní znaky. Období tohoto věku lze souhrnně označit jako období pubescence. Kromě biologických změn nastává v tomto období i řada změn psychických. Charakterizovat je lze jako příchod nových pudových tendencí spolu s hledáním způsobů jejich kontroly a uspokojení. Dalším znakem je celková emoční labilita a spolu s ní nástup vyspělého neboli abstraktního myšlení (Langmeier, Krejčířová 2006). Tito autoři dále uvádějí, že vývoj tělesný, psychický a sociální probíhá do jisté míry souběžně, neexistuje však mezi nimi přímá závislost.

Podle Slejškové (2020) je charakteristickým znakem pro děti ve starším školním věku rozmanitost citového vývoje, nestálost citů a jejich proměny. Na psychiku působí i rychlý tělesný vývoj, který se projevuje změnami vzhledu, se kterými můžou mít někteří jedinci problém se vyrovnat. Postupně také dochází k navazování prvních partnerských vztahů.

Z hlediska kognitivního vývoje zdůrazňuje Zacharová (2012) přechod od mechanické paměti k logické. Dochází ke kolísání pozornosti, což je zapříčiněno jednak oslabením nervové soustavy rychlým růstem a také nevyhraněností zájmů. Tato skutečnost může poté vést ke studijním neúspěchům. Myšlení žáků v této věkové skupině začíná mít systematickou podobu operací a projevuje se abstraktní myšlení. Pubescenti zvládají vytvářet předpoklady a ověřovat výsledky a jsou schopni tvůrčího přístupu. Dochází již také ke kritickému přístupu k okolnímu světu. Typickým znakem pro toto období je mimo jiné zbrklé a ukvapené jednání (Zacharová 2012).

2.4 Výukové metody a jejich potenciál

V současné době dochází k časté diskusi témat týkajících se výukových metod, jejich členění, obsahu, vhodnosti volby a následného využití ve výuce, a především také jejich konkrétní přínos dané výuce, pedagogům a žákům. Stále více narůstá tendence směřující k oprošťování od klasických výukových metod a jejich nahrazování metodami aktivizujícími či komplexními. Jedná se o téma, na které se zaměřuje řada publikací, článků či didakticky orientovaných diplomových prací. Významnými autory, zabývajícími se touto problematikou, jsou například Maňák a Švec (2003), Lerner (1986) nebo Mojžíšek (1988).

Samostatný pojem „metoda“ lze definovat jako zvolenou cestu k vytyčenému cíli. Gurung a Schwartz (2011) uvádějí, že nejlepší volbou pro učitele je začít s myšlenkou na to, s čím má žák z výuky odcházet. Začínat by se tedy mělo u samotného vzdělávacího cíle. Výukovou metodu vidí Maňák a Janík (2009) jako edukační fenomén vymezený jako koordinovaný systém vyučovacích činností učitele a žáků, který je orientován na dosažení výchovných a vzdělávacích cílů. Zjednodušenou formou lze jako výukové metody označit způsoby umožňující vysvětlit, upevnit a zopakovat učivo, které fungují jako spojnice interakcí mezi žáky a učiteli (Červenková 2013). Historie výukových metod sahá do daleké minulosti. Za tu dobu prošly dlouhým vývojem a v závislosti na aktuálních historických a společenských podmínkách, spolu s pojetím výuky a školy, docházelo k jejich proměnám (Zormanová 2012). Výukovými metodami se zabývá velké množství autorů a díky tomu se také objevuje mnoho definic tohoto pojmu. Vesměs ale u autorů dochází ke shodě, že se jedná o spolupráci žáků a učitelů, která směřuje k dosažení vzdělávacího cíle. Metody nepůsobí izolovaně, ale jsou součástí systému ovlivňujícího

celý proces výuky. Je vždy zapotřebí, aby učitel pro dosažení cíle zvolil vhodnou metodu. Pro dosažení cíle je kromě volby vhodné metody také zapotřebí aktivní spolupráce žáka. Volbou vhodné metody učitel žáka podporuje. Správný postup učitele vede k samostatnosti žáka a vytvoření jeho učebního stylu (Maňák, Švec 2003).

Podobně jako u velkého množství definic existuje i řada různých druhů klasifikací výukových metod. Lerner (1986) rozděluje výukové metody na informačně-receptivní, reproduktivní, metody problémového výkladu, heuristické metody a výzkumné metody. Mojžíšek (1988) vymezuje odlišnou klasifikaci a metody dělí na motivační, expoziční, fixační, diagnostické a klasifikační. Široce uznávanou klasifikací výukových metod je členění podle Maňáka a Švece (2003):

- *Klasické výukové metody* – dominantní roli má učitel, metoda se soustředí na předání informací žákovi
  - Metody slovní, metody názorně demonstrační, metody dovednostně praktické
- *Aktivizující výukové metody* – slouží k aktivizaci žáků a jejich podílení na osvojovacím procesu
  - Metody diskusní, metody heuristické, inscenační metody, didaktické hry, situační metody
- *Komplexní výukové metody* – jedná se o propojení několika didaktických prvků
  - Frontální výuka, skupinová výuka, kooperativní výuka, partnerská výuka, individuální výuka, brainstorming, projektová výuka, samostatná práce

Efektivitou výukových metod se zabýval Shapiro (1992), který ve své pyramidě učení uvádí, do jaké míry dochází u žáků na základě použité metody a aktivního zapojení žáků k zapamatování učiva (Shapiro 1992 in Kalhous, Obst 2002).

- Výklad – 5 %, Čtení – 10 %, Audiovizuální metody – 20 %, Demonstrace – 30 %, Diskuse ve skupinách – 50 %, Praktická cvičení – 70 %, Vyučování ostatních – 90 %

Tento výčet tedy dokládá vztah mezi aktivním zapojením žáka do procesu vyučování a úspěšnost ukládání získaných znalostí a dovedností. Aktivní zapojování žáků do vyučovacího procesu pro dosažení co nejefektivnějšího osvojování dovedností a znalostí by tedy mělo být jedním z hlavních cílů výuky, na který by učitelé měli klást důraz.

Na základě klasifikace výukových metod podle Lerner (1986) spatřuje autor diplomové práce největší potenciál pro využití ve výuce metodu heuristickou, která se spolu s metodou výzkumnou řadí mezi tzv. metody produktivní. U těchto metod se na

vytváření poznatků podílí sám žák. Heuristickou metodu shrnuje Červenková (2013) jako metodu založenou na objevování nového za užití aktivizujících prostředků, přičemž žák je intenzivně zapojen do procesu osvojování. V žácích je vyvolávána potřeba řešit rozličné obtíže či rozpory, přičemž může postupovat sám či v rámci pracovních skupin. Tato metoda se zároveň jeví jako vhodně užitečná pro práci se vstupními znalostmi žáků. Povědomí o úrovni vstupních znalostí a představách žáků umožní učiteli vhodným způsobem volit postupy pro užití a tvorbu obsahu této metody.

Z metod slovních, které Maňák a Švec (2003) řadí do klasických výukových metod, vidí autor potenciál pro využívání ve výuce práci s textem, které podporují žákovské kompetence k učení. Práce s textem se již v dnešní době nemusí omezovat pouze na učebnice, ale například na internetové zdroje pomocí moderních technologií, u kterých může zároveň docházet ze strany žáků k ověřování jejich správnosti. Další kategorií, kterou autoři Maňák a Švec (2003) definují, jsou metody aktivizační. Do této skupiny spadá například metoda situační, jejíž princip popisuje Červenková (2013) jako nastolení situace, která je potřeba vyřešit, a to i v případě, že žáci nedisponují potřebnými vstupními znalostmi. Zde se tedy nabízí možnost pro využití ve výuce u států, o kterých žáci mají nejméně znalostí a představ. Dobrý prostor pro využití zaujímají ve výuce také různé formy didaktických her.

Komplexní výukové metody vidí Maňák a Švec (2003) jako spojení výukových strategií a konkrétních edukačních situací. Zde vidí autor potenciál ve využívání kooperativní výuky, která je zaměřena na řešení problémových úloh prací ve skupinách. Červenková (2013) uvádí, že je u této metody významně kladen důraz na zodpovědnost každého člena pracovní skupiny. Dochází k potlačování soutěživosti na úkor soustředění se na spolupráci. V rámci komplexních metod vidí autor také jako významný prvek podporu a rozvoj kritického myšlení a jeho zapojení do vyučovacího procesu. Spolu s ním může být pro výuku zeměpisu zapojován brainstorming či v rámci větších časových úseků projektová výuka.

Z výzkumu provedeného Hübelovou (2009), zabývající se výukovými metodami a styly učitelů zeměpisu vyplývá, že během výuky dochází ze stran učitelů nejčastěji k využívání klasických výukových metod, a to konkrétně metody slovní – vysvětlování a rozhovoru. Samostatná práce žáků je pak nejčastěji zastoupena v rámci metod komplexních. Volbu nevhodných metod vidí Vácha a Ditrich (2016) jako důvod neustále upadajícího zájmu žáků o přírodní vědy a zdůrazňují potřebu využívat ve výuce těchto předmětů badatelsky orientované vyučování.

3. Metodika

Koncipování výzkumného dotazníku, proběhlé výzkumné šetření a jeho následné vyhodnocení jsou další podstatnou součástí této diplomové práce. Té se podrobně věnuje následující, metodická kapitola. Klíčovým krokem pro úspěšné dosažení zvolených cílů je samotná realizace a následné vyhodnocení výzkumu, na kterou je tato část práce zaměřena. Spolu s tím představuje kapitola i metodické postupy použité při tvorbě a realizaci praktické části práce, zabývající se využitím získaných znalostí z výzkumu v pedagogické praxi.

3.1 Dotazníkové šetření

Výzkum, který si klade za cíl zjistit, jakými vstupními znalostmi a představami o mimoevropských státech disponují žáci šestých tříd základních škol, byl proveden za použití výzkumného dotazníku. Tento dotazník o čtyřech listech byl rozdělen do tří základních částí. Podoba dotazníku, jeho obsah a forma částečně vycházejí a navazují na již proběhlé výzkumy obdobně zaměřených absolventských prací (Prášková 2018, Vltavská 2022). Dotazník byl sestaven tak, aby co nejučinněji a nejefektivněji odkrýval množství znalostí, které žáci mají, jejich charakter a správnost. Zároveň bylo u dotazníku akcentováno zastoupení více druhů otázek – otevřené, uzavřené, i otázky, do kterých se mohly promítat vlastní pocity a názory žáků. Volba otázek a jejich podoby se také sestavila s přihlédnutím na potřebu odpovědi souhrnně porovnávat, respektive sumarizovat. Podstatné bylo také koncipování dotazníku do podoby srozumitelné pro žáky šestých tříd.

První část dotazníku obsahuje kroužkovací identifikaci pohlaví respondentů a dále 2 výzkumné otázky. První z nich zjišťuje formou brainstormingu, které všechny mimoevropské státy účastníci výzkumu znají. Brainstorming je jednou z technik pro podporu kreativity, která je vhodná pro zvýšení produktivity a napomáhá stimulaci jednotlivců produkovat kreativní řešení (Al-Samarraie, Hurmuzan 2018). Zjišťování, které státy světa žáci znají, bylo rozděleno na státy v Americe, Africe, Asii a na jiné mimoevropské. Záměrně nebyl použit název Austrálie a Oceánie, neboť by ve velkém množství případů došlo k automatické evokaci státu Austrálie. Druhá otázka této části si klade za cíl zjistit, zdali již žáci někdy v minulosti navštívili některý mimoevropský stát. Pokud ano, má žák za úkol napsat, o který stát, případně státy, se jedná.

Druhá část dotazníku v sobě kombinuje formy brainstormingu a didaktického testu. V prvním úkolu je po žácích žádáno napsání pojmů, které si ve spojení s vypsány státy dokáží vybavit. Států, které byly pro dotazník vybrány, je celkem 10. Konkrétně byly zvoleny tyto státy: *Austrálie, Brazílie, Čína, Egypt, Indie, Japonsko, Kanada, Rusko, USA, Turecko*. Výběr států proběhl na základě jejich významného postavení v rámci světových makroregionů. Zároveň je také výuce těchto států v zeměpise věnována velká pozornost. Ke každému z těchto států mají žáci podle zadání uvést například města, památky, jídla, osobnosti, známé produkty, živočichy a jiné věci, které je v souvislosti s nimi napadnou. Státy jsou v řazené abecedně, aby nevznikal dojem prostorového postupu po mapě. Po této úloze následuje cvičení, ve kterém mají účastníci testování za úkol zakreslit dané státy do slepé mapy světa. Pro zakreslení do mapy se využívá číslo, které má každý stát přidělené.

Ve třetí části dotazníku pokračuje metoda didaktického testu. Pro tuto část bylo s přihlédnutím k věku respondentů zvoleno přiřazování obrázků a vlajek k výše zmíněným státům. Vlajky deseti zvolených států byly náhodně seřazeny. Pod každou vlajkou se nachází řádek, na který mají žáci za úkol napsat, kterému ze zkoumaných států patří. Podobným způsobem je tvořeno i další cvičení, ve kterém žáci ke státům přiřazují obrázky s jejich typickými symboly. Jako typické symboly pro státy bylo vybráno: *Austrálie – klokan, Brazílie – karneval, Egypt – pyramidy, Čína – panda, Indie – hinduista, Japonsko – anime, Kanada – hokejista, Rusko – Vladimir Putin, USA – socha Svobody, Turecko – kebab*.

Poslední část dotazníku se zaměřuje na sebehodnocení rozsahu znalostí, úrovně sympatií k jednotlivým státům a zdroj, ze kterých žáci čerpají informace o světě. Do tabulky k vypsáným státům žáci píšou, jaké o nich podle sebe mají znalosti a kolik toho o nich ví. Tyto znalosti hodnotí známkou na stupnici 1–5, přičemž je v zadání uveden následný význam stupnice: *1 = hodně, 2 = trochu, 3 = velmi málo, 4 = znám pouze název státu, 5 = neznám ani název státu*. V druhé části tabulky se zjišťuje úroveň sympatií k jednotlivým státům. Sympatie jsou rovněž hodnoceny známkou na stupnici 1–5, u které je opět vypsán její význam: *1 = hodně sympatický, 2 = spíše sympatický, 3 = průměrně sympatický, 4 = spíše nesympatický, 5 = hodně nesympatický*. Závěr dotazníku se soustředí na to, odkud žáci získávají nejvíce informací o světě. Jedná se o úkol s kroužkovacími možnostmi, přičemž ze šesti nabízených zdrojů informací mohou žáci zvolit maximálně tři. Jedná se o následující možnosti: *a) internet; b) škola; c) rodina; d) kamarádi; e) četba; f) cestování*. Uvedena je i možnost napsání jiné, vlastní možnosti.

Výběr konkrétních škol pro provedení výzkumu proběhl především na základě ochoty dané školy výzkum uskutečnit. Zohledněno bylo hledisko, aby byly v šetření zahrnuty školy různých typů (klasické ZŠ, víceletá gymnázia), školy z velkých měst i malých obcí a školy z různých samosprávných krajů. Zapojeny byly školy, které autor v minulosti navštěvoval i škola, na které autor v současnosti působí jako učitel. Značná část škol byla vybrána i na základě osobní známosti autora s vedením školy, respektive s některým z vyučujících. V naprosté většině případů byla v rámci oslovených škol projevena ochota vedení výzkum uskutečnit, což tvorbu této diplomové práce velmi usnadnilo.

Vždy před samotným provedením výzkumu ve školách proběhl telefonický či osobní rozhovor se zástupcem z řad vedení dané školy, který provedení šetření umožnil. Poté následovaly rozhovory s jednotlivými učiteli zeměpisu, kteří dotazníky ve svých hodinách zadávali. Učitelům byl vždy vysvětlen účel a cíl šetření a byli také vždy dopodrobna seznámeni s jeho obsahem. Autor diplomové práce nemohl být vždy osobně přítomen průběhu šetření, jelikož však každému z nich předcházel rozhovor se zadávajícím učitelem, byl tím pádem zajištěn jeho řádný průběh.

Dotazník byl respondentům rozdávan ve dvou částech. Jako první byl žákům rozdán list s brainstormingem zemí, které v rámci jednotlivých kontinentů znají. Tento list byl po vyplnění žákům odebrán. Po jeho odevzdání obdrželi žáci zbylou část dotazníku. K tomuto kroku bylo přistoupeno z důvodu, že na zbylých částech jsou již jednotlivé státy vypsané a zpětným dopisováním by mohlo dojít k ovlivnění výsledků brainstormingu. Pro zachování anonymity a zároveň možnosti obě rozdávané části později spojit a vyhodnotit, bylo studentům zadávajícím učitelem vždy přiděleno číslo, které vepsali do rámečku v horním rohu obou částí dotazníku.

3.2 Metodika hodnocení výzkumu

Dotazník je vyhodnocován jako celek, současně jsou však samostatně diskutovány i výsledky jednotlivých částí dotazníku spolu s tím, jak si ve kterých aspektech vedly u žáků konkrétní státy. Výsledky jsou analyzovány jednak z hlediska kompletních znalostí všech zúčastněných žáků 6. tříd, tak i za jednotlivé školy. Je kladen důraz na zjištění odlišností výsledků jednotlivých škol z hlediska jejich typu i geografického umístění ve městě či na vesnici. Zkoumány jsou také rozdíly založené na pohlaví respondentů. Pozornost je upřena i na slabé a silné stránky ve vědomostech a znalostech

zúčastněných respondentů z hlediska jednotlivých států (vyjmenování a zařazení, související pojmy, zakreslení do mapy, vlajky a symboly).

V brainstormingové části dotazníku je zkoumáno, jaké konkrétní státy si v rámci jednotlivých světadílů dokáží žáci vybavit. Hodnocena je četnost uvedení těchto států v případě jejich správného přiřazení k danému světadílu. Podle pořadí států v četnosti jejich zmínění byly každému z nich následně přiřazeny body od 10 do 1 pro finální hodnocení jejich umístění v průzkumu. Druhý úkol v rámci brainstormingu – uvádění pojmů souvisejících s jednotlivými státy, byl vzhledem k charakteru a šíři datové základny vyhodnocen a interpretován z hlediska procentuálního zastoupení uvádění jednotlivých pojmů v rámci všech zúčastněných žáků dohromady. Uváděné pojmy byly seřazeny v tabulce podle procentuálního podílu zmínění. Jednotlivé státy získávaly body podle toho, kolik pojmů měly zastoupených v jednotlivých procentuálních skupinách uvedení. Následně byly státy ohodnoceny pro možnost celkového srovnání stejným způsobem, jako u předchozí úlohy. Výsledky jsou podrobně rozebrány v analytické části, která se zaměřuje na vyhodnocování průzkumu. Výsledky jsou současně zpracovány a interpretovány pomocí grafů, tabulek a map, které lze mimo analytickou kapitolu nalézt také v přílohách.

Do testové části, byla zařazena slepá mapa světa, poznávání státních vlajek a spojování států s jejich typickými symboly. V této části bylo možné získat maximálně 30 bodů, konkrétně v každé dílčí části maximálně 10 bodů. Každé jedno správné zakreslení či přiřazení vlajky a symbolu bylo ohodnoceno jedním bodem. Bodové výsledky žáků v rámci jednotlivých škol jsou poté průměrovány, což umožňuje následné srovnávání dosažených výsledků daných škol mezi sebou. Sledovány, hodnoceny a průměrovány jsou i získané body v samostatných úkolech testové části výzkumu. Pro porovnání úspěšnosti chlapců a dívek dochází ke zkoumání průměrného počtu dosažených bodů v testové části a jejich jednotlivých úkolů i z hlediska pohlaví. Výsledky jsou opět zpracovány ve formě grafů a tabulek. Každý stát byl následně za každou dílčí část didaktického testu ohodnocen podle umístění body od 10 do 1 jako v případě brainstormingu, což ve finále umožnilo porovnání toho, o kterém státě mají žáci největší vstupní představu a znalosti.

Ve třetí části jsou rovněž za použití průměrných hodnot zkoumány znalosti žáků o jednotlivých státech, které si oni sami myslí, že mají. U každého státu se objevuje průměrná hodnota známky za znalosti a stejný postup je praktikován i při vyhodnocování sympatií žáků k jednotlivým státům. Ve finální části dotazníku, kde je zkoumán zdroj,

který žáci pro získávání informací využívají, se hodnotí procentuální podíl zvolených možností. Výsledky této části jsou rovněž vyhodnocovány v grafech. Pro porovnání skutečných výsledků žáků dosažených v testu a sebehodnocení jejich znalostí bylo přistoupeno k provedení korelační a regresní analýzy, která se rovněž nachází v analytické části práce.

3.3 Metodika tvorby praktické části

Praktická část práce obsahuje materiál pro vyučující do hodin zeměpisu zaměřených na výuku deseti vybraných mimoevropských států. Za každý stát, který byl předmětem výzkumu této práce, byl vytvořen konkrétní materiál, jehož obsah vychází z provedeného výzkumu, na kterém je tato diplomová práce postavena. Výstup praktické části si klade za cíl pracovat se zjištěnými vstupními znalostmi žáků. Dochází k posilování zjištěných nedostatků i k upevňování silných stránek žáků, které z výzkumu vzešly. Veškerý vytvořený materiál byl v době před publikováním práce využíván v hodinách zeměpisu v autorově vlastní pedagogické činnosti. Pro zamezení jednotvárného obsahu praktické části práce a přílišnému opakování aktivit byl materiál ke státům rozdělen na 3 odlišné typy.

V úvodu praktické části se kromě rozepsaného obsahu nachází úvodník pro učitele, kteří se rozhodnou materiál využít. Dochází k seznámení se s cílem aktivit a účelem jejich tvorby, potřebnými pomůckami, cílovou skupinou žáků a časovou dotací pro jednotlivé části. Soubor dále obsahuje souhrn očekávaných výstupů a kompetencí navázaných na RVP ZV, ke kterým tyto aktivity směřují.

Za dva státy – Austrálii a Turecko, je vytvořen návrh projektu, který se zaměřuje na poznání dané země spolu s vytvořením námětu pro hypotetickou návštěvu daného státu. Žáci během práce na projektu nejprve sbírají a zjišťují informace o vybrané zemi, podle kterých následně připravují plán pro návštěvu konkrétního místa.

Druhou částí materiálů do výuky je sada dvou didaktických her, založených na klasických soutěžích AZ Kvíz a Riskuj!. Za USA byla vytvořena herní pyramida obsahující 28 otázek pokrývajících znalosti o tomto státě z hlediska fyzické a sociální geografie, historie a jiných dalších souvisejících informací, kterými žáci mohou opakovat či posilovat získané vědomosti. List obsahuje soutěžní pyramidu, zvolené otázky a souhrn správných odpovědí. Nachází se zde i odkaz na interaktivní verzi hry. Ta však lze

v hodinách odehrát i bez pomoci digitálních technologií. Za Kanadu byla vytvořena hra JeopardyLabs, jejíž českou verzí je hra Riskuj! Ve hře se nachází 5 kategorií otázek: poloha, základní informace, příroda, obyvatelstvo a jiné. Každá kategorie obsahuje 5 otázek rozdělených podle obtížnosti. Otázky jsou také podle obtížnosti bodovány od 100 do 500 bodů. List obsahuje kromě herní tabule sadu všech otázek spolu se správnými odpověďmi a odkaz na interaktivní verzi hry, kterou však lze opět odehrát i bez použití digitálních technologií.

Třetí součástí praktické části práce jsou pracovní listy za zbylé státy: Brazílii, Čínu, Egypt, Indii, Japonsko a Rusko. Každý pracovní list je složen ze čtyř stran. V samotném úvodu je vymezeno, k čemu dětem pracovní list slouží a co se díky němu dozví a naučí. Na tento úvodník je navázáno otázkou, zjišťující, jaké sympatie k danému státu pociťují. Tyto sympatie jsou hodnoceny na stupnici 1–10. Tato otázka zjišťuje stupeň sympatií žáků k danému státu v době, než se o něm v hodinách začnou učit. V úvodní části se dále pracovní list zaměřuje na práci s polohou státu, kdy mají žáci za úkol daný stát vyznačit na slepé mapě světa a jeho polohu popsat svými vlastními slovy. Na tento úkol navazuje práce ve skupině – brainstorming pojmů souvisejících s daným státem. Na následující straně bylo přistoupeno k trénování místopisu daného státu. Žáci mají za úkol zakreslovat do mapy vybrané pojmy a v některých případech sousední státy. Tento úkol je u některých států ještě doplněn mapou s administrativním členěním či mapou, do které se zakreslují šířková vegetační pásma. Třetí část pracovního listu se zaměřuje na práci s textem. Žákům je předložen učební text o státě, který mají za úkol přečíst. Pod textem se vždy nachází sada tvrzení, ze kterých mají žáci vybrat, která jsou pravdivá. Na poslední stránce listu se pracuje se státními vlajkami či obrázky věcí a lidí, které jsou pro daný stát typické. Pracovní list je zakončen reflektivní otázkou pro žáky, co se o státě dozvěděli nového spolu s otázkou, jak se změnilo po seznámení se s daným státem jejich pociťované sympatie.

4. Výsledky a hodnocení výzkumu

Podrobné hodnocení provedeného výzkumu a hodnocení výsledků všech dílčích částí výzkumného dotazníku představuje klíčový krok pro naplnění vytyčených cílů této práce. Analytická kapitola si klade za cíl skrze výsledky brainstormingu, didaktického testu, žákovského sebehodnocení a zbylých částí dotazníku přinést detailní pohled na úroveň, kvalitu, správnost a charakter představ a znalostí, které žáci o mimoevropských státech mají. Dochází také k analyzování rozdílů ve výsledcích a znalostech na základě jednotlivých škol, pohlaví žáků a zdrojů, odkud žáci informace o světě získávají.

Výzkum byl na podzim 2022 proveden v šestých ročnících na celkem sedmnácti základních školách, respektive víceletých gymnáziích. Většina škol (14) se nachází v Jihočeském kraji, zbylé tři školy zastupují kraj Plzeňský, Vysočinu a Prahu. Čtyři zapojené školy jsou víceletá gymnázia, zbylých třináct jsou klasické základní školy. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 489 žáků ve vyrovnaném poměru 240 chlapců a 249 dívek. Přehled škol spolu s počty zúčastněných žáků přináší Tabulka 1.

Tabulka 1 – Přehled škol s počty žáků zapojených do výzkumu

Zapojené školy	Typ školy	Počet dětí	Chlapců	Dívek
ZŠ F.L. Čelakovského Strakonice	ZŠ (město)	57	36	21
Masarykovo Gymnázium Plzeň	Gymnázium	53	17	36
ZŠ Dukelská Strakonice	ZŠ (město)	52	22	30
ZŠ Volyně	ZŠ (město)	49	28	21
ZŠ Povážská Strakonice	ZŠ (město)	42	21	21
Gymnázium Jírovceva České Budějovice	Gymnázium	29	19	10
ZŠ Krále Jiřího z Poděbrad Strakonice	ZŠ (město)	29	15	14
Gymnázium Strakonice	Gymnázium	29	12	17
Gymnázium ARCUS Praha	Gymnázium	25	12	13
ZŠ Radomyšl	ZŠ (městys)	23	9	14
ZŠ Štěkeň	ZŠ (vesnice)	21	9	12
ZŠ Seifertova Jihlava	ZŠ (město)	20	9	11
ZŠ Katovice	ZŠ (městys)	19	11	8
ZŠ Cehnice	ZŠ (vesnice)	15	7	8
ZŠ Šumavské Hoštice	ZŠ (vesnice)	11	4	7
ZŠ Vacov	ZŠ (vesnice)	8	5	3
ZŠ Stachy	ZŠ (vesnice)	7	4	3
Celkem	–	489	240	249

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování.

Ve výzkumu bylo kromě různých typů škol zastoupeno rovněž několik velikostních typů obcí, ve kterých se dané školy nacházejí. Výzkumu se zúčastnily školy z malých vesnic (např. Šumavské Hoštice, Cehnice, Štěkeň), městysů (Radomyšl, Katovice), malých měst (Volyně), okresních měst (Strakonice), krajských měst (Plzeň, Jihlava, České Budějovice) i z hlavního města Prahy. Rozbor jednotlivých částí dotazníku a prezentaci jejich výsledků přináší skrze tabulky, grafy a mapy následující podkapitoly.

4.1 Analýza brainstormingu

Brainstormingová část dotazníku představovala úvod celého výzkumného šetření a byla rozdělena na dvě hlavní úlohy. Tato část byla vyhodnocena vcelku za všechny respondenty bez rozdílu škol i pohlaví. První brainstormingová úloha měla za cíl zjistit, jaké všeobecné představy o státech mimo Evropu žáci mají a jaké státy v jednotlivých světadílech znají. Jelikož se jednalo o otevřené otázky a žáci nebyli omezeni volbami odpovědí, přinesla tato část podrobný přehled o tom, jaké všechny státy ve světě znají a zdali i ví, do jakých patří světadílů.

Žáci měli za úkol vypsát všechny státy světa, které znají a rozdělit je podle toho, které leží v Americe, v Asii, v Africe a jinde mimo Evropu. Dohromady žáci vyjmenovali a správně přiřadili k odpovídajícímu světadílu celkem 147 různých mimoevropských států, přičemž celkově 36 států bylo vyjmenováno v Americe, 47 v Asii, 52 v Africe a 12 v kategorii jiných mimoevropských států. Pokud byl nějaký stát přiřazen ke špatnému světadílu, do výsledků nebyl započítán.

Tabulka 2 zobrazuje nejčastěji zmiňované státy, které byly současně správně přiřazeny k odpovídajícímu světadílu. Za každý světadíl bylo vybráno 5 států s nejvyšší četností uvedení. Mimo celkového počtu, kolikrát byl daný stát uveden a správně zařazen, zobrazuje tabulka i vyjádření, kolik procent respondentů daný stát uvedlo. Nad poloviční většinu se dostal pouze jediný stát, a to Čína v rámci Asie. Za jisté překvapení lze považovat, že v rámci Ameriky byly zmiňovány USA až jako třetí, v rámci celkového počtu až jako sedmé nejčastější. Autor se domnívá, že žáci mnohdy zaměňovali pojem „Amerika“ a „Spojené Státy Americké“ a tím pádem k americkým státům vypisovali státy z USA (Kalifornie, Texas, Florida apod.). V rámci afrického světadílu plnil s velkým odstupem na zbývající, vyrovnané státy, dominantní roli Egypt, který zmínilo celkem 43,4 % žáků. Překvapivý není ani velký odstup Austrálie, potažmo Nového Zélandu,

jakožto jiných nejznámějších států mimo Evropu. Mimo tyto dva státy už byly další zmiňovány v řádu pouhých jednotek (Papua Nová Guinea – 8x).

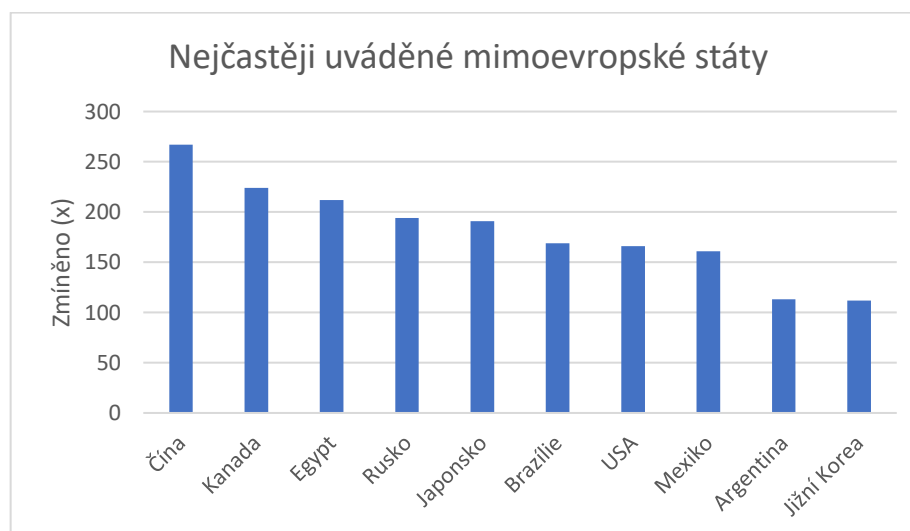
Tabulka 2 – Nejčastěji zmiňované státy v rámci jednotlivých světadílů

Amerika	Zmíněno (x)	%	Asie	Zmíněno (x)	%
Kanada	224	45,8	Čína	267	54,6
Brazílie	169	34,6	Rusko	194	39,7
USA	166	33,9	Japonsko	191	39,1
Mexiko	161	32,9	Jižní Korea	112	22,9
Argentina	113	23,1	Indie	105	21,5
Afrika	Zmíněno (x)	%	Jiné	Zmíněno (x)	%
Egypt	212	43,4	Austrálie	98	20,0
Tunisko	53	10,8	Nový Zéland	52	10,6
Nigérie	51	10,4	Papua Nová Guinea	8	1,6
Maroko	49	10,0	Mikronésie	4	0,8
Jižní Afrika	45	9,2	Fidži	3	0,6

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

V Grafu 1 je zobrazeno 10 celkově nejčastěji zmiňovaných mimoevropských států. Nejčastěji uváděným státem se stala Čína, kterou zmínilo 54,6 % všech respondentů. Prvních 7 nejčastěji uváděných států je současně předmětem celého výzkumu, což ovšem žáci v této fázi dotazníku doposud nevěděli. Lze tedy potvrdit, že výběr konkrétních států do didaktického testu byl vhodně zvolený, neboť se jedná o státy, u kterých má významné procento žáků alespoň základní přehled o tom, že existují a v jakém světadíle je lze nalézt. Veškeré zmíněné mimoevropské státy v brainstormingu zobrazuje Mapa 1.

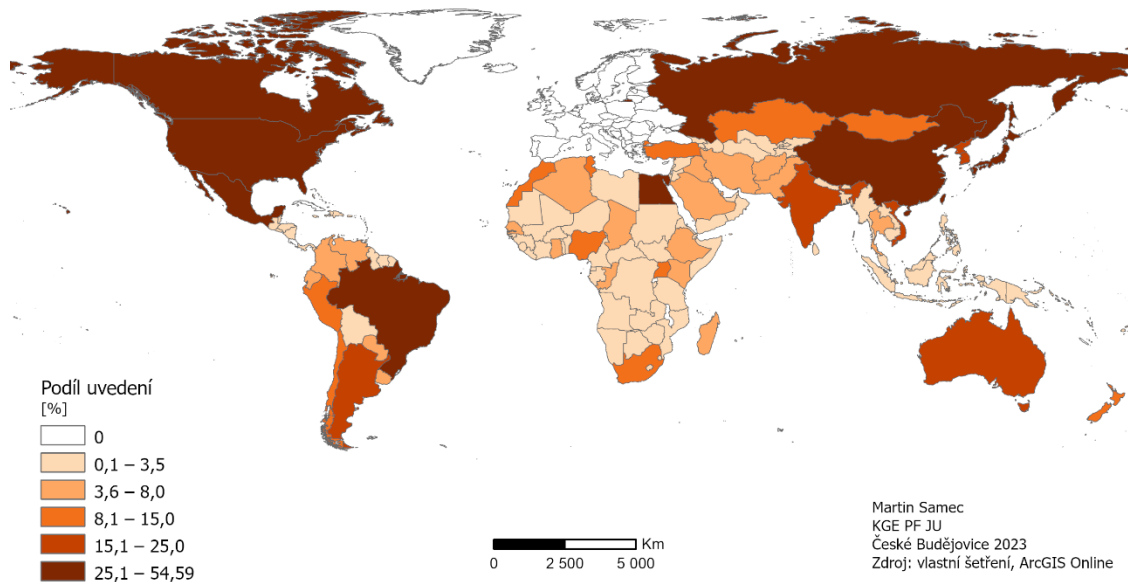
Graf 1 – Nejčastěji uváděné mimoevropské státy

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

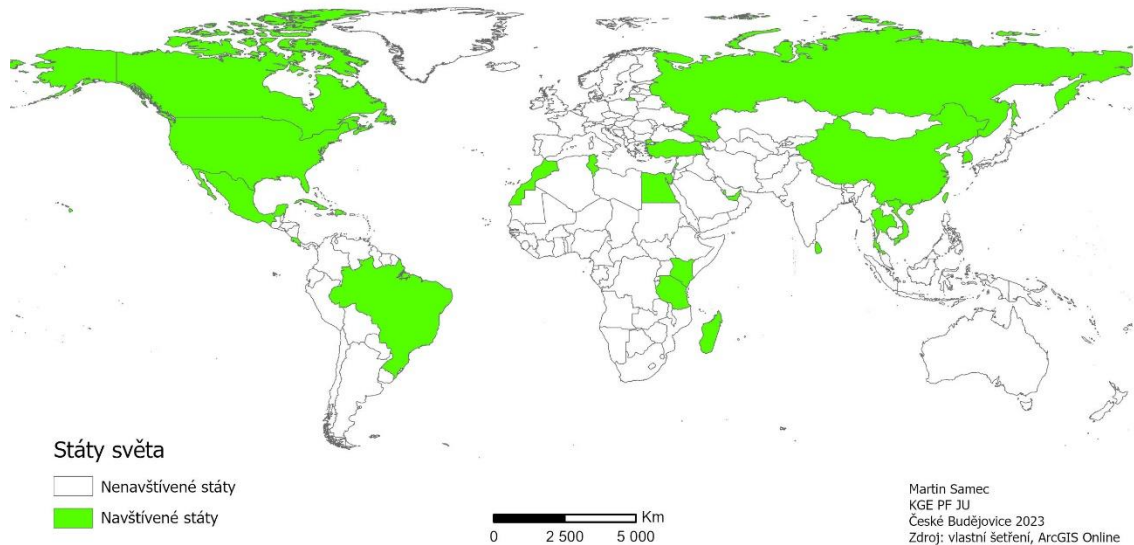
Mapa 1 – Zmíněné mimoevropské státy světa

STÁTY SVĚTA ZMÍNĚNÉ ŽÁKY V RÁMCI VÝZKUMU

Součástí první brainstormingové úlohy byla podotázka, jestli žáci navštívili v minulosti nějaký mimoevropský stát. Z 489 zúčastněných žáků jich více než třičtvrtě (376) uvedlo, že žádný mimoevropský stát nenavštívili. Necelá čtvrtina (116) žáků mimoevropský stát alespoň jednou navštívila. Častým jevem v této úloze bylo, že žáci považovali evropské státy, a to mnohdy i státy střední Evropy za mimoevropské. Ty však ale nebyly započítány. Podle informací, které byly žáky uvedeny, bylo navštíveno celkem 26 různých mimoevropských zemí. Ze 116 žáků, kteří navštívili mimoevropský stát, jich 44 uvedlo Egypt, čímž se tato země stala v rámci provedeného výzkumu nejnavštěvovanější. Významnější počty navštívení se dále objevily u Turecka, které navštívilo 35 žáků a Tuniska, které bylo zmíněno 27x. V pětici nejnavštěvovanějších byly tyto země doplněny USA navštívené 11 žáky a Spojené Arabské Emiráty, které byly uvedeny v 9 případech. Veškeré státy, které byly žáky účastníci se výzkumu navštívené, zobrazuje Mapa 2. Kompletní tabulka se všemi uvedenými státy se nachází v přílohách.

MIMOEVROPSKÉ STÁTY NAVŠTÍVENÉ ŽÁKY 6. TŘÍD

Druhý úkol brainstormingové části byl zaměřen na konkrétní mimoevropské státy a asociace, které žáci ve spojení s těmito státy mají. Vybrané státy byly vypsány pod sebe a žáci měli za úkol k těmto státům vypsát vše, co si ve spojení s nimi vybaví. Jako návod pro ně byly vypsány tipy, kterých se mohou držet, a to konkrétně města, památky, jídla, známé osobnosti, produkty, živočichové a veškeré jiné věci, které je napadnou. Přestože pojmů bylo vymyšleno značné množství, zmiňované pojmy se velmi často opakovaly a v celkové míře nebyla škála těchto pojmů příliš široká. Odpovědi byly zaznamenávány z hlediska četností a interpretovány jsou pomocí procentuálního zastoupení ve skupinách 100 % – 80 %, 79 % – 60 %, 59 % – 40 %, 39 % – 20 %, 19 % – 5 % u všech států. Uváděné pojmy nebyly kvůli nižším počtům tříděny do žádných kategorií. Pojmy, které nedosáhly takové četnosti, aby se vyskytovaly alespoň v pěti procentech, nebyly zaznamenávány. Z tabulky je patrné, žáci byli schopni vymyslet odpovídající spojení s danými státy ve větší míře u všech vybraných států, a že tudíž alespoň základní ponětí o těchto světově významných státech má velká část z nich. Pojmy rozdělené podle států a četnosti jejich uvádění shrnuje Tabulka 3.

Tabulka 3 – Procentuální zastoupení pojmů zmíněných v rámci brainstormingu

Procentuální zastoupení pojmů zmíněných v rámci brainstormingu					
Stát	80 % – 100 %	60 % – 79 %	40 % – 59 %	20 % – 39 %	5 % – 19 %
Austrálie	Klokan	–	Poušť, Sydney	Pavouci, hadi, nebezpečná zvířata, vysoké teploty	Opera, protinožci, koala
Brazílie	–	Fotbal, Neymar	Rio de Janeiro	Socha Ježíše, karneval, Amazonka	Pelé, Brasília, Sao Paulo
Čína	–	Velká čínská zeď	Čínské nudle, panda, rýže	Covid, Peking, hůlky, nekvalitní výrobky	Komunismus, nejvíce obyvatel
Egypt	Pyramidy	–	Poušť, velbloud	Vysoké teploty, žraloci	Sfinga, faraon, moře, Salah
Indie	–	–	Pálivé jídlo	Červená tečka na čele, mnoho obyvatel, slon, kari, kráva	Paláce, hinduismus
Japonsko	–	Anime	Sushi, Tokio	Šikmé oči, origami, pokémoni, ramen	Manga, ryby
Kanada	–	Hokej	Javorový list, javorový sirup	Zima, příroda	Sníh, jezera, lesy
Rusko	Putin	Válka	Vodka, zbraně	Medvěd, jiné písmo/azbuka, Moskva	Ruská zmrzlina, Sovětský svaz, komunismus, největší země, Ovečkin
Spojené státy	–	New York, socha Svobody	Fastfood, McDonald's	Hamburger, mrakodrapy, Biden	Baseball, Hollywood, Trump
Turecko	–	–	Kebab, turecký med	Dovolená, moře, pláž, Istanbul	Káva, turecký sed, turecký záchod

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Skupina 100 % – 80 % byla zastoupena pouze u třech států – Austrálie, Egypta a Ruska a skupina 79 % – 60 % u šesti států – Brazílie, Číny, Japonska, Kanady, Ruska a USA. Zbylé skupiny byly zastoupeny u všech zkoumaných států.

V případě Austrálie byl nejuváděnějším pojmem klokan, který se vyskytuje ve skupině 100 % – 80 %. Následující početní skupina nebyla obsazena. U Austrálie byly dále hojně zmiňovaná slova „poušť“ a město Sydney, které doplňovali pavouci, hadi a souhrnně nebezpečná zvířata spolu s vysokými teplotami. V nejméně početné skupině se vyskytovala opera v Sydney, koala a termín „protinožci“. U Brazílie nebyla obsazena nejčetnější skupina. Nejvýznamnějším pojmem ve spojení s Brazílií se stal fotbal a fotbalista Neymar, což lze s velkou pravděpodobností přisoudit tomu, že v době distribuce dotazníků probíhalo v Kataru fotbalové mistrovství světa. Často bylo také zmiňováno známé město Rio de Janeiro. V menší míře pak žáci uváděli sochu Ježíše, brazilský karneval a nejdelsí řeku světa – Amazonku. V nejmenších počtech pak byl zmiňován fotbalista Pelé a města Sao Paulo a Brasília. Ve spojení s Čínou byla nejčastěji uváděným pojmem v míře 79 % – 60 % Velká čínská zeď. Objevovala se také typická jídla – čínské nudle a rýže a dále panda. S Čínou bylo dále spojováno onemocnění Covid 19, hlavní město Peking, čínské hůlky a nekvalitní výrobky. Do poslední početní skupiny se zařadil komunismus a fakt, že Čína je nejlidnatějším státem světa.

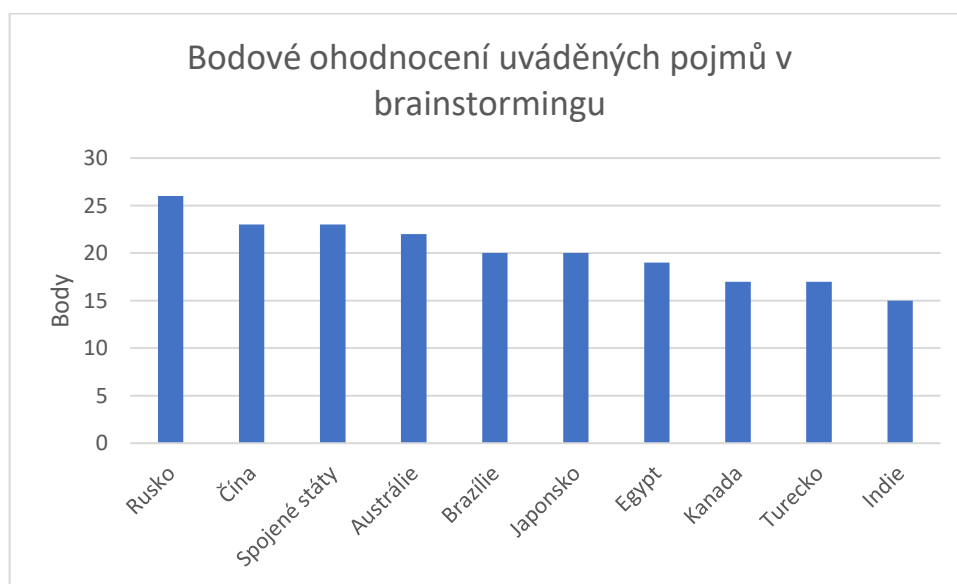
Egypt je dalším státem, u kterého byl některý z pojmů uváděn ve více než 80 % případů a tím se staly egyptské pyramidy. Do následující početní skupiny nebyl zařazen žádný pojem. Uveden byl dále velbloud spolu s pouští, které následovaly vysoké teploty a žraloci. Ve skupině nejméně často uváděných pojmů se objevila sfinga, faraon, moře a fotbalista Mohamed Salah. Ve spojení s Indií se nejčastěji zmiňovaný pojem objevil ve skupině 59 % – 40 % a bylo jím pálivé jídlo. Dále se objevovala červená tečka na čele a indická zvířata – slon a kráva spolu s kari a velkým počtem obyvatel. V nejmenší míře se vyskytovaly pojmy paláce a hinduismus. U Japonska se nejčastěji vyskytoval pojem anime, a to mezi 79 % – 60 %. Významný počet zaznamenalo také sushi spolu s hlavním městem Tokiem. Šikmé oči, origami, pokémoni a polévka Ramen představovali výskyt mezi 39 % a 20 %. Nejméně zmiňovaným pojmem se stal komiks manga a ryby. V Kanadě byl nejčastěji uváděným pojmem hokej, a to ve druhé nejpočetnější skupině. Významný výskyt se projevil u javorového listu a javorového sirupu. Spolu s Kanadou si dále žáci spojovali zimu a přírodu spolu se sněhem, lesy a jezery.

Rusko se stalo jediným státem, u kterého byly pojmy zaznamenány ve všech početních skupinách. Nejčastěji uváděným pojmem se stal Vladimir Putin, kterého

následoval pojem válka. Třetími, nejčastěji zmiňovanými slovy, se stala vodka a zbraně. Ve čtvrté početní kategorii se objevil medvěd, výskyt jiného písma, respektive azbuky a hlavní město Moskva. Mezi nejméně zmiňované pojmy patřila ruská zmrzlina, Sovětský svaz, komunismus, ruský hokejista Alexandr Ovečkin a fakt, že Rusko je rozlohou největší stát na světě. V případě Spojených států amerických byla obsazena druhá nejpočetnější skupina městem New York a newyorskou sochou Svobody. Dále si respondenti s USA spojovali pojmy fastfood a řetězec McDonald's. Uváděny byly dále také hamburgery, mrakodrapy a prezident USA Joe Biden. Do výběru se v rámci nejméně čtených pojmů zařadil ještě typický sport baseball, Hollywood a bývalý prezident Donald Trump. U Turecka se do prvních dvou kategorií nedostal žádný pojem. Ve skupině 59 % – 40 % se objevily pokrmy kebab a turecký med, dále byly uvedeny pojmy dovolená, moře a pláž spolu s městem Istanbul a v poslední kategorii káva, turecký sed a turecký záchod.

Pojmy uváděné v rámci brainstormingu byly bodovány podle četnosti jejich výskytu. Pojmy, které byly zařazeny do kategorie s nejnižší mírou výskytu, byly ohodnoceny jedním bodem. Pojmům ve skupině s výskytem 20 % – 39 % byla přidělena hodnota dvou bodů. Skupina výskytu mezi 40 % – 59 % získala váhu tří bodů, pojmy v kategorii 60 % – 79 % čtyři body a nejvíce zmiňované pojmy ve skupině 80 % – 100 % bodů pět. Sečtením bodů a jejich vah za všechny uvedené pojmy bylo určeno pořadí států, o kterých žáci na základě dotazníku dokázali uvést nejvíce informací. Pořadí států a jejich bodové ohodnocení zobrazuje Graf 3.

Graf 2 – Bodové ohodnocení uváděných pojmů v brainstormingu

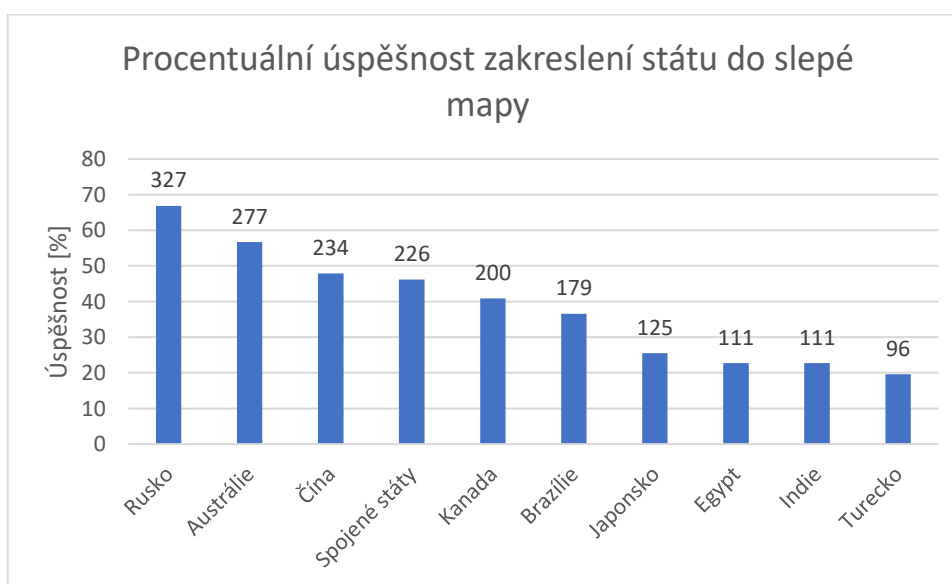
Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

4.2 Analýza didaktického testu

Didaktický test byl druhou součástí výzkumného dotazníku a zabýval se konkrétními znalostmi, které o vybraných deseti státech žáci mají. Didaktický test byl rozdělen na tři dílčí úkoly, které obsahovaly zakreslení státu do slepé mapy světa, přiřazení státní vlajky ke konkrétnímu státu a přiřazení typického symbolu daného státu. V testu bylo možné získat maximální počet 30 bodů, přičemž každá ze třech dílčích částí byla ohodnocena maximálně 10 body.

První částí didaktického testu bylo zakreslení vybraných 10 zkoumaných států do slepé mapy. Tato úloha představovala pro žáky největší obtíž a v průměru byla také nejméně úspěšná. Největší počet správného zakreslení byl zaznamenán u Ruska, které z 489 žáků zakreslilo správně 327. Přes 50% úspěšnost se pak dostal pouze jediný další stát, kterým byla Austrálie, kterou do mapy správně zaneslo 277 žáků. Státem, který byl v mapě zakreslen správně nejméně často, bylo Turecko. To bylo správně lokalizováno 96 žáky, což činí 19,6% úspěšnost. Pozoruhodným faktem také může být skutečnost, že USA obsadily v úspěšnosti zakreslení až čtvrtou pozici. USA byly v zakreslování často zaměňovány s Kanadou, případně byl jako USA označován celý světadíl Severní Ameriky. Procentuální úspěšnost zakreslení daných států do slepé mapy spolu s konkrétními počty správných zakreslení je zobrazeno v Grafu 4.

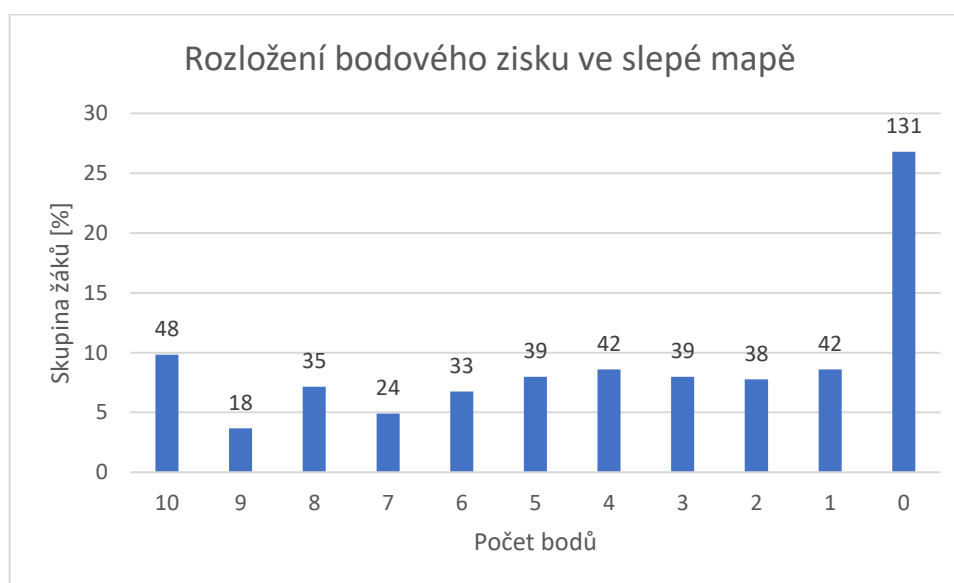
Graf 3 – Procentuální úspěšnost zakreslení státu do slepé mapy

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Více než čtvrtina žáků (131) nezískala při zakreslování států do mapy ani jeden bod, tudíž nezakreslili správně ani jeden stát. Tento jev lze přisoudit tomu, že žáci v předchozích letech pravděpodobně nebyli ve škole v žádných předmětech vedeni k práci s mapami. Zajímavé je, že druhá nejpočetnější skupina žáků (necelých 10 %) byla ta, která získala maximální počet bodů. Takových žáků bylo 48. Procentuální rozložení bodového hodnocení žáků ve slepé mapě s jednotlivými počty žáků v každé bodové skupině zobrazuje Graf 5.

Graf 4 – Rozložení bodového zisku ve slepé mapě

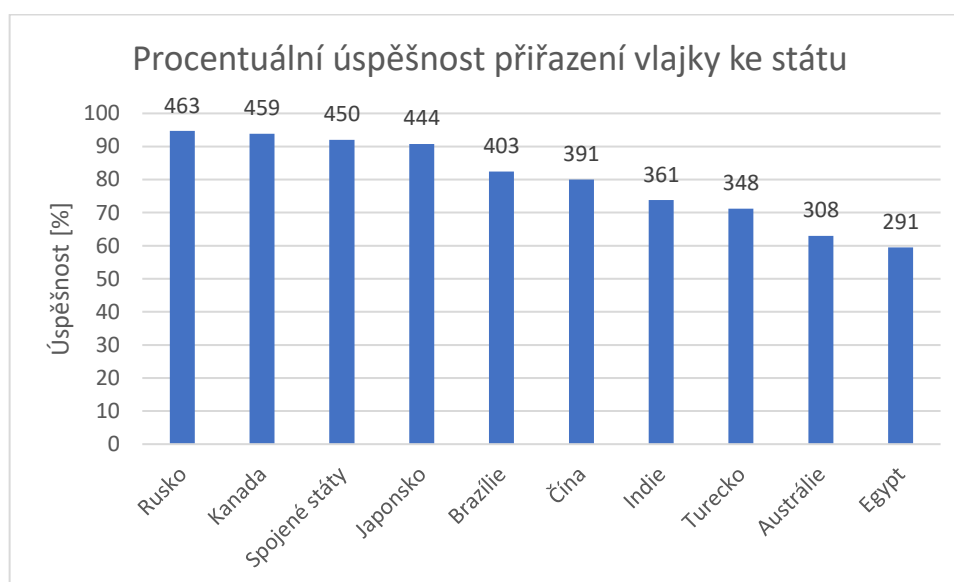

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Druhou částí didaktického testu byla úloha, ve které měli žáci za úkol přiřadit k výše zmíněným státům jejich státní vlajku. V tomto cvičení byl patrný značný nárůst úspěšnosti, který je prezentován na Grafu 6. Nejúspěšněji přiřazovanou státní vlajkou se stala vlajka Ruska, kterou správně přiřadilo 463 žáků, což činí úspěšnost téměř 95 %. Dalšími státy, u kterých byla úspěšnost přiřazení velmi vysoká, jsou Kanada, USA a Japonsko, u kterých byla dosažena hodnota správného zakreslení přes 90 %. Velkou úspěšnost u těchto států lze u Ruska přisoudit aktuální situaci ve spojení s konfliktem na Ukrajině a velkému prostoru v médiích. Vlajky USA či Kanady se naopak ve velké míře objevují na sociálních sítích, sportovních dresech či oblečení a lze se s nimi setkat i v běžném životě bez vlastního přičinění. Japonsko disponuje silnou kulturou, která ovlivňuje svět dnešních mladých lidí, ať už se jedná o anime, komiksy či japonskou kuchyni. I v tomto případě se pak lze ve velké míře seznámit s vlajkou tohoto státu. Nejhůře umístěným státem této úlohy byl Egypt, jehož vlajku poznalo 291 žáků, což

odpovídá přibližně 60 %. S vlajkou tohoto státu je tedy obeznámeno pouze malé množství žáků. Ve větší míře se s ní pravděpodobně setkali ti, kteří Egypt měli možnost navštívit. V jiném případě je pouze malá pravděpodobnost seznámení se s vlajkou právě tohoto státu, což je nejspíše podobný případ jako u Turecka či Indie. Jde o státy, které rovněž zaznamenaly nižší míru úspěšnosti v rozpoznání jejich vlajky než zbylé státy. Vlajka Brazílie, která se umístila v úspěšnosti rozpoznání na 5. místě, se do povědomí žáků mohla dostat díky dresům populárního brazilského fotbalového týmu, který byl v době distribuce dotazníků denně na očích díky konajícímu se fotbalovému mistrovství světa v Kataru. Vlajku Brazílie správně poznalo 403 respondentů čili 82 % ze všech zúčastněných.

Graf 5 – Procentuální úspěšnost přiřazení vlajky ke státu

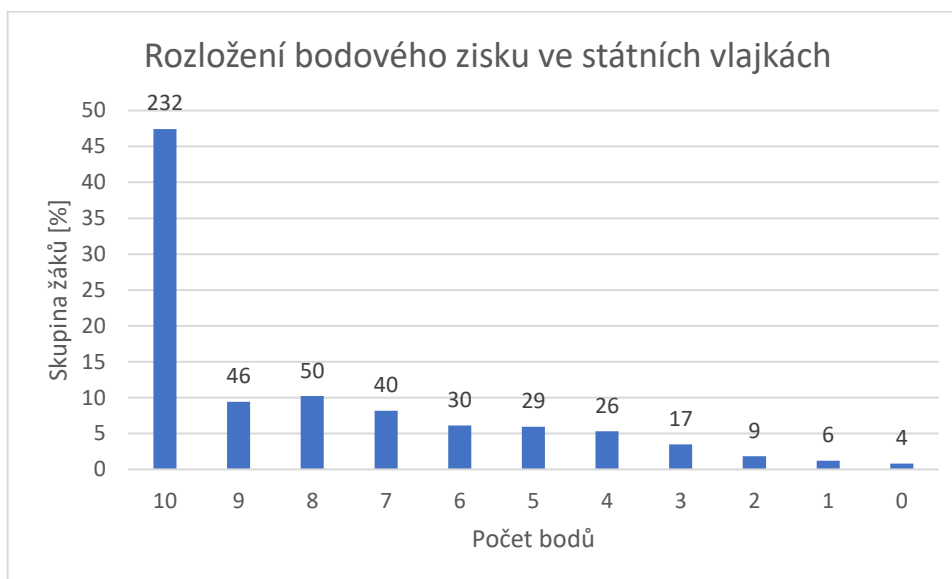

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Problematickou se jevila vlajka Austrálie, která byla mnohdy žáky zaměňována za vlajku Nového Zélandu, případně Anglie či USA a u vlajky Turecka pak záměna s Tuniskem či Čínou. I tak se ale Turecko, spolu s Indií a Čínou pohybovaly v rozmezí 70% – 80% úspěšnosti přiřazení.

Jak lze vidět na Grafu 7 rozložení bodového zisku bylo ve slepých mapách opět velmi nerovnoměrné, ovšem na rozdíl od zakreslování do slepé mapy, byla nejpočetnější skupina žáků se ziskem maximálního počtu bodů. Do této skupiny patřila necelá polovina všech žáků, konkrétně 232 zúčastněných respondentů. Pozitivním zjištěním též bylo, že s nulovým ziskem bodů skončili pouze 4 žáci.

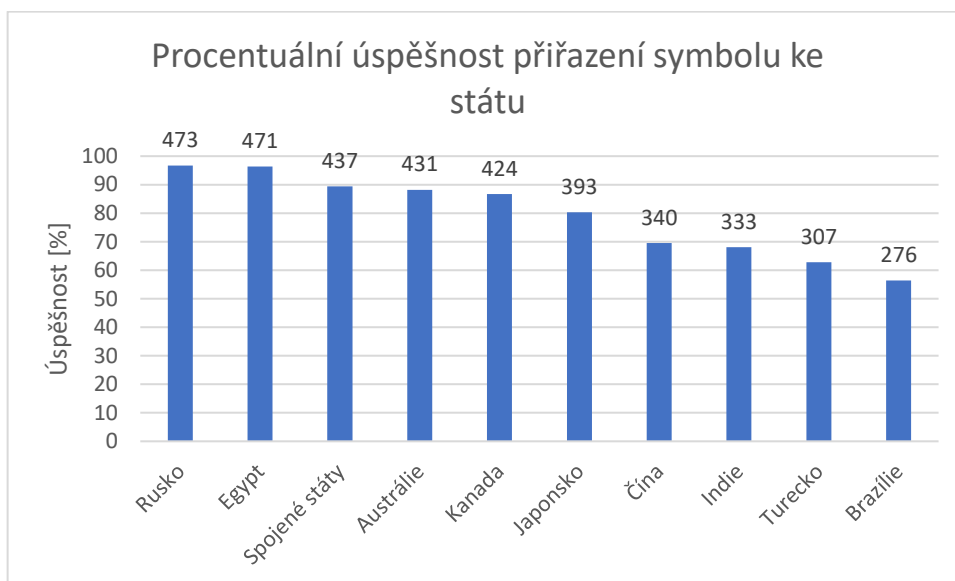
Graf 6 – Rozložení bodového zisku ve státních vlajkách

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Poslední částí didaktického testu byl úkol přiřadit k daným státům jejich typický symbol. I v tomto případě úspěšnost značně převyšovala zakreslování do slepé mapy a byla takřka srovnatelná s přiřazováním státních vlajek. Graf 8 nastiňuje, s jakou úspěšností přiřazovali žáci symboly k jednotlivým státům. Stejně jako v předchozích dvou úlohách byl s největší četností správně zvolen symbol patřící k Rusku, a to s přesností téměř 97 %, kdy Vladimira Putina správně určilo 473 žáků ze 489. Zde se opět projevuje, v jaké míře vnímají žáci aktuální dění, jelikož obraz Vladimira Putina je v současnosti možné spatřit prakticky kdykoliv, kdy se člověk dostane k televizi nebo internetu. Oproti přiřazování vlajek, u kterých byli žáci nejméně úspěšní v případě Egypta, se tento stát se symbolem pyramid v Gíze umístil na druhém místě s úspěšností 96 %. Jedná se o symbol velmi silně spjatý s tímto státem, který zná naprostá většina jedinců i bez toho, aniž by se doposud o Egyptě v zeměpise učili. Nejméně specifický symbol byl pro žáky brazilský karneval, který byl správně určen v 56 % případů. Tento symbol mohl být pro žáky lehce matoucí. Brazílie disponuje větším množstvím symbolů spojených s tímto státem (socha Ježíše, fotbal, Copacabana), které by mohly být pro některé žáky více určující než právě brazilský karneval. Mezi 60 % a 70 % úspěšnosti byl poté zařazen turecký kebab, indický hinduista a čínská panda.

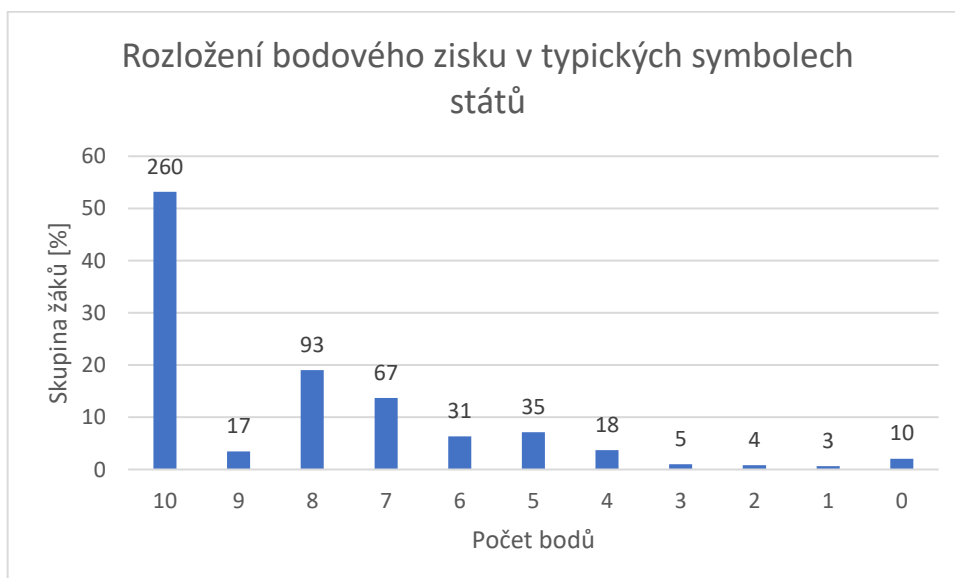
Graf 7 – Procentuální úspěšnost přiřazení symbolu ke státu

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Z hlediska rozložení úspěšnosti žáků byla opět nejpočetnější skupina těch, kteří získali plný počet bodů. Jedná se o 260 žáků, což tvoří přibližně 53 % zkoumaného vzorku. Minima dosáhl opět pouze malý počet žáků, a to celkem 10, což činí 2 % respondentů. Rozložení bodového zisku z přiřazování symbolů lze vidět na Grafu 9.

Graf 8 – Rozložení bodového zisku v typických symbolech států

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

4.3 Sebehodnocení žáků

Třetí část výzkumného dotazníku byla složená ze dvou úloh. První z nich si kladla za cíl zjistit, jaké si žáci sami myslí, že mají o vybraných mimoevropských státech znalosti a jaké k těmto státům cítí sympatie. Státy byly hodnoceny na stupnici 1–5, přičemž konkrétní významy těchto hodnot byly popsány v metodice. Hodnoty, které byly v průměru za jednotlivé státy zjištěny, se nacházejí v Tabulce 4.

V rámci šetření vyšly jako stát, o kterém si sami žáci myslí, že mají nejvíce znalostí, USA, a to se ziskem průměrné známky 2,0. Jako nejhůře hodnocené státy se v této části výzkumu projeví Indie a Turecko, hodnocené známkou 3,1, respektive 3,0, což lze považovat za odpovídající umístění, jelikož tyto dva státy patřily v rámci didaktického testu ke státům s horším umístěním. Překvapivým zjištěním pak může být nízký rozptyl v hodnocení, jelikož mezi nejnižším a nejvyšším hodnocením je rozdíl pouhých 0,9 bodu a zároveň to, že se žádný stát nepřiblížil hodnotě 4 odpovídající ohodnocení „znám pouze název státu“. Umístění USA a Ruska mezi nejlépe hodnocenými státy lze přisoudit velkému mediálnímu prostoru, který je těmto zemím poskytován. V případě umístění Egypta lze uvažovat nad cestovním ruchem, který z hlediska znalostí o tomto státu může hrát velkou roli. Slabší znalosti o Austrálii, Brazílii či Indii mohou pramenit z jejich geografického odloučení, které v prostorovém kontextu z hlediska Česka mají. Možná z části překvapivým je špatné hodnocení znalostí o Turecku, které, rovněž jako Egypt, patří k často navštěvovaným zemím.

Tabulka 4 – Znamka průměrných znalostí

Stát	Znamka průměrných znalostí
USA	2,0
Egypt	2,3
Rusko	2,3
Japonsko	2,5
Kanada	2,6
Čína	2,6
Austrálie	2,8
Brazílie	2,8
Turecko	3,0
Indie	3,1

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Z hlediska průměrných sympatií, které žáci k daným státům mají, vyšly stejně jako v případě hodnocení znalostí jako nejlépe hodnocené USA. Ty získaly průměrnou známku 1,8. Zároveň jsou také jediným státem, který se udržel pod průměrnou známkou 2. Zdaleka nejhorší hodnocení získalo s výrazným odstupem na předposlední Čínu Rusko, které bylo žáky v průměru ohodnoceno číslem 4, odpovídající hodnotě „spíše nesympatický stát“. Přes známku 3 se dostala dále Čína s Indií, které se pohybují mezi státy průměrně sympatickými a spíše nesympatickými. Zbylé státy se umístily v průměrném hodnocení mezi hodnotou 2,1 – 2,7, jsou tedy žákům spíše, respektive průměrně sympatické. Kompletní průměrné sympatie žáků ke státům zobrazuje Tabulka 5. Z hodnocení vyplývá, že žáci vnímají aktuální dění a svět kolem sebe a současná napjatá geopolitická situace nemíjí ani žáky šestých tříd základních škol. Špatně hodnocenou zemí se prokázala i Čína, u které se na hodnocení mohly projevit faktory jako nesvoboda, cenzura či potlačování lidských práv. Žákům mohla být Čína nesympatická také z důvodu nekvalitních výrobků, které k nám z Číny směřují. Nekvalitní výrobky z Číny byly žáky často uváděny jako pojmy, které si s Čínou spojují. V případě Indie a jejího hodnocení lze uvažovat o možné „nedůvěře k neznámému“, jelikož se Indie kromě slabých sympatií umístila nejhůře v rámci sebehodnocení znalostí. USA spolu s Kanadou jsou naopak žákům nejsympatičtější ze všech zkoumaných zemí. Jedná se o státy s vysokou úrovní demokracie, často médií stavěných do rolí vzorů. Sympatie Brazílie či Japonska pak mohou být přisouzeny jejich exotičnosti, která může pro žáky mnohdy být lákavá. Známkou, kterou jednotlivé státy z hlediska sympatií od žáků dostaly, se nacházejí v Tabulce 5. V prostorovém a geopolitickém kontextu lze spatřit patrné rozdělení světa v rámci sympatií na kladně vnímané západní země v protipólu zemí východních, které mohou být spatřovány či se případně samy profilují jako protizápadní a tím pádem jsou automaticky žáky hodnoceny více negativně. V porovnání s tím, jaké sympatie ke státům světa pociťuje dospělá česká populace, dochází s žáky šestých ročníků ke shodě. Výzkum, který byl proveden na konci roku 2021 Centrem pro výzkum veřejného mínění, se zaměřoval na sympatie k 13 vybraným státům světa. Výzkum, kterého se zúčastnilo 874 respondentů starších 15 let zřetelně potvrdil, že Čechům jsou nejméně sympatické státy Rusko, Čína a Turecko. Mezi nejpozitivněji vnímanými mimoevropskými státy vyšly v rámci zmíněného průzkumu USA (CVVM 2021).

Tabulka 5 – Znamka průměrných sympatií

Stát	Znamka průměrných sympatií
USA	1,8
Kanada	2,1
Brazílie	2,3
Japonsko	2,3
Egypt	2,3
Austrálie	2,4
Turecko	2,7
Indie	3,1
Čína	3,2
Rusko	4,0

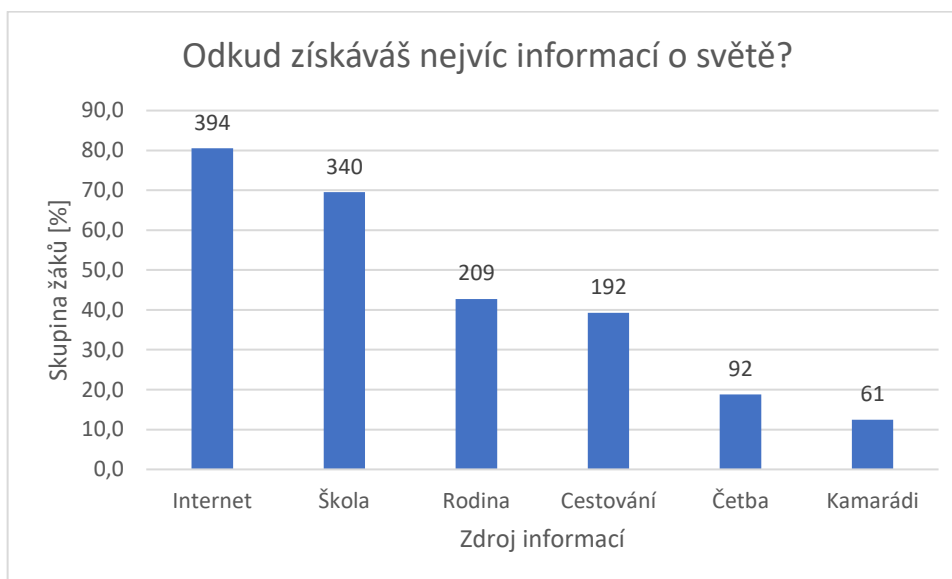
Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Druhou úlohou ve třetí části výzkumného dotazníku a zároveň celkově poslední úlohou celého šetření byla otázka, odkud žáci získávají nejvíce informací o světě. Žáci měli na výběr celkem z 6 následujících kroužkových možností:

- internet, škola, rodina, kamarádi, četba, cestování

Tyto volby byly ještě doplněny možností napsat svůj jiný, další zdroj. Žáci měli dle zadání možnost volby maximálně tří možností. Z Grafu 10 je patrné, že pro většinu žáků je pro získávání informací stěžejní využívání internetu. Tato možnost byla zvolena celkem v 396 případech, což činí více než 80 % žáků. Jako druhá volba v pořadí byla volena škola, která je zdrojem informací pro necelých 70 % testovaných žáků. Hodnot okolo 40 % pak dosahovalo získávání informací o světě z rodinného prostředí a z cestování. Nejmenší význam mělo pro žáky informování se četbou a od kamarádů. Četba byla zvolena 92 žáky (19 %), možnost kamarádů zvolilo 61 respondentů (12,5 %). Mezi nejčastěji uváděnými pojmy mimo hlavní možnosti se objevovalo využívání sociálních sítí. Mezi nejpoblárnější volbou sociální sítě se objevoval především TikTok či Instagram. Zmiňováno bylo také sledování televize. K získávání znalostí o světě přispíval ve větší míře i sport. Konkrétně se jednalo o fotbal a hokej. Žáky bylo zmiňováno, že se o světě dozvídají buďto díky sledování těchto sportů nebo díky jejich hraní na konzolích a počítačích.

Graf 9 – Odkud získáváš nejvíc informací o světě?

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

4.4 Diskuse výsledků

Výzkum provedený v šestých ročnících základních škol různých velikostí a umístění, prováděný na podzim 2022, podstoupilo celkem 489 žáků ze 17 škol. Výzkum byl rozdělen na brainstormingovou část, testovou část a sebehodnotící část. Pro získání co nejširší palety možných výstupů a výsledků, byly jednotlivé části hodnoceny zvlášť a z více perspektiv a následně i jako celek v rámci zkoumaných států.

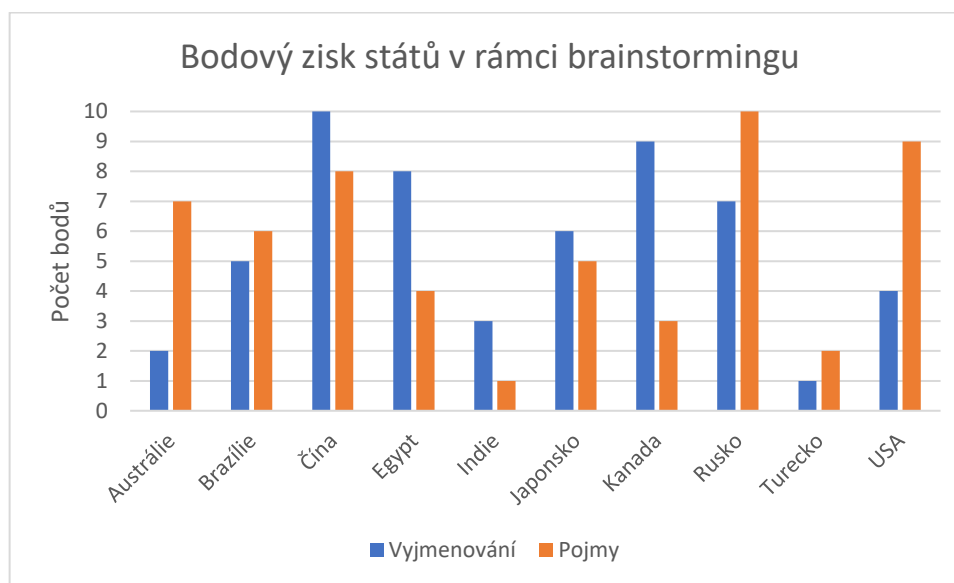
První část brainstormingu, ve které měli žáci za úkol vyjmenovat co nejvíce států v rámci kontinentů, byla na základě počtu uvedení a správného přiřazení k odpovídajícímu kontinentu, hodnocena body. Zároveň byl také tento úkol prezentován ve formě kartogramu na základě procentuálního zastoupení jednotlivých států v dotaznících. Z kartogramu lze vidět, že žáci v celkovém součtu dokázali vyjmenovat mimoevropské státy, přestože někdy pouze v nepatrné míře, prakticky z celého světa. Přestože žáci nebyli v této fázi testování seznámeni s tím, na jaké konkrétní státy se bude výzkum zaměřovat, umístili 7 z těchto států mezi 10 nejčastěji uváděných. Jednalo se konkrétně o Čínu, která byla ze všech států zmiňována nejčastěji, Kanadu, Egypt, Rusko, Japonsko, Brazílii a USA. Indie a Austrálie, které jsou také předměty zkoumání, pak skončily na 11. a 12. pozici. Turecko, poslední zkoumaný stát v této práci, pak obsadil 17. místo mezi nejčastěji uváděnými státy. Jednalo se tedy o správný předpoklad z hlediska významu těchto mimoevropských států v globálním měřítku a vhodnou volbu

pro podrobnější testování. Podle pořadí v počtech uvedení byly státy bodově ohodnoceny na stupnici 1–10, kdy nejčastěji uváděnému státu bylo přiděleno 10 bodů.

Součástí prvního úkolu bylo zjišťování, které mimoevropské destinace žáci navštívili. Tato úloha poskytla zajímavý vhled do životů žáků a jejich cestovatelské historie. Výstupem této úlohy byl opět kartogram zobrazující státy, které žáci uvedli jako jimi navštívené. Jak lze z mapy vidět, objevují se zde klasické dovolenkové destinace (Egypt, Turecko, Tunisko) i zajímavé exotické země (Brazílie, Thajsko, Vietnam či Keňa). Celkový počet 26 mimoevropských zemí a 159 podniknutých cest do států mimo Evropu svědčí o velkém zájmu o tyto destinace a mimoevropské cestování jako celek. Tato úloha ovšem sloužila pouze jako informativní a do celkových výsledků o znalostech a představách nebyla započítávána.

Poslední dílčí částí brainstormingu bylo jmenování pojmů, které si žáci s vybranými státy spojují. Pojmy byly tříděny do skupin podle procentuálního zastoupení a následně podle konkrétních skupin bodově hodnoceny. Na základě pořadí z tohoto bodového hodnocení bylo poté přistoupeno k závěrečnému bodování na stupnici 0–10 podle pořadí, stejně jako v případě první části brainstormingu. Státem, který získal v této části nejvíce bodů, se stalo Rusko. Jeho nejčastěji uváděný pojem – Vladimir Putin, se zároveň stal nejčastěji uváděným pojmem v celém průzkumu, kdy byl zmíněn 430 žáky. Tato skutečnost opět prokazuje, jak citlivě vnímají žáci aktuální situaci a dění okolo sebe. Rusko bylo v pořadí bodů za uváděné pojmy následováno USA a Čínou. Jako stát s nejméně body byla vyhodnocena Indie. Bodový zisk států lze vidět na Grafu 11.

Graf 10 – Bodový zisk států v rámci brainstormingu

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Druhá část výzkumu měla podobu didaktického testu a skládala se ze tří úkolů. Tato část i jednotlivé úkoly byly vyhodnocovány za jednotlivé školy, za pohlaví respondentů a jako celek. Zároveň byla opět zkoumána úspěšnost u jednotlivých států. Při maximálním možném počtu 30 bodů bylo bez rozdílu škol a pohlaví získáno žáky v průměru 19,8 bodů. Vyskytovaly se značné rozdíly mezi jednotlivými školami a patrné byly i rozdíly ve výsledcích žáků na základě pohlaví. Chlapci s průměrným ziskem 21,7 testových bodů předčili dívky, které v průměru získaly 18,1 bodu. Chlapci byli zároveň průměrně lepší ve všech dílčích disciplínách didaktického testu. Průměrný celkový bodový zisk z didaktického testu a zisk bodů na základě pohlaví zobrazuje Tabulka 6.

Tabulka 6 – Průměrný počet dosažených bodů v testu

Průměrný počet dosažených bodů v testu		
Chlapci	Dívky	Celkem
21,7	18,1	19,8

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Z hlediska úspěšnosti škol v testové části se prokázal předpoklad o lepších výsledcích víceletých gymnázií na úkor klasických základních škol, jelikož se všechna čtyři zúčastněná gymnázia umístila na prvních čtyřech pozicích. Nejlépe v rámci celého testování vyšlo českobudějovické gymnázium Jírovцова, které získalo v průměru 25,5 bodů. Nejslabší výsledek získala jedna z vesnických základních škol. Škola s nejslabším výsledkem dosáhla bodového zisku 14,6, což mezi nejlépe a nejhůře hodnoceným činí rozdíl téměř 11 bodů. Převážně se tedy projevila rozdílnost mezi školami umístěnými ve městě a školami na venkově, přestože se vyskytly i výjimky, jako například v podobě jedné vesnické základní školy, která získala v průměru 21,5 bodů, která se vyskytuje v jedné z nejméně osídlených obcí v rámci provedeného výzkumu. Tato hodnota může být ovšem výrazně ovlivněna nízkým počtem tamějších respondentů. Mezi hůře hodnocenými školami se naopak vyskytovala i škola městská, tudíž nelze toto hledisko považovat za doslovné. Celkový přehled o průměrných bodových ziscích v rámci jednotlivých typů škol přibližuje Tabulka 7.

Tabulka 7 – Průměrný bodový zisk žáků v didaktickém testu podle škol

Škola	Průměrný zisk bodů v testu
Gymnázium 1	25,5
Gymnázium 2	24,7
Gymnázium 3	23,8
Gymnázium 4	22,7
Venkovská základní škola 1	21,5
Městská základní škola 1	20,7
Městská základní škola 2	19,3
Městská základní škola 3	18,9
Městská základní škola 4	18,8
Venkovská základní škola 2	18,3
Venkovská základní škola 3	17,9
Městská základní škola 5	17,9
Venkovská základní škola 4	16,9
Městská základní škola 6	16,1
Venkovská základní škola 5	15,8
Venkovská základní škola 6	15,3
Venkovská základní škola 7	14,6

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Prvním z úkolů didaktického testu bylo se pokusit zakreslit zkoumané státy do slepé mapy světa. Tento úkol byl v rámci celé testové části pro žáky nejvíce obtížný a bylo v něm v průměru získáváno nejméně bodů. Celkový průměrný bodový zisk ze slepé mapy bylo z maximálního počtu deseti bodů pouze 3,9. Chlapci v průměru získali 4,7 bodů a dívky pouhé 3. Jako nejúspěšněji zakreslovaný stát se prokázalo Rusko, které bylo do mapy správně zaneseno téměř 67 % žáky. V průměru nejlépe bodově hodnocenou úlohou didaktického testu se stalo přiřazování státních vlajek, kde celkový průměr dosáhl rovných 8 bodů, přičemž chlapci získali v průměru 8,6 bodů a dívky 7,4. Téměř srovnatelné celkové bodové hodnocení se prokázalo u přiřazování symbolů, kdy celkový průměr činil taktéž téměř 8 bodů, ale rozdíly mezi chlapci a dívkami byly méně patrné. Chlapci dosáhli v průměru na hodnocení 8,2 a dívky 7,7. Bodové hodnocení za jednotlivé úlohy jsou zobrazeny v Tabulce 8.

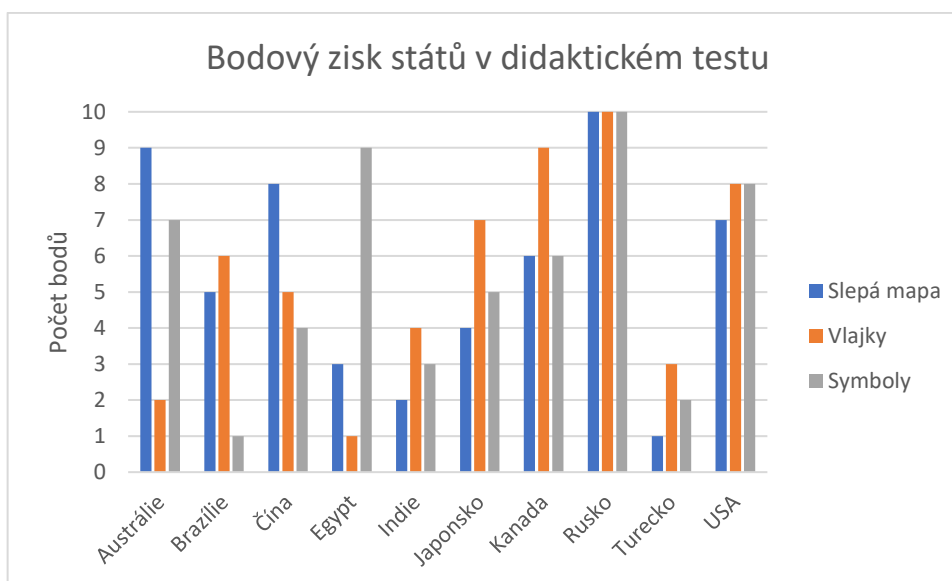
Tabulka 8 – Průměrný počet dosažených bodů v částech testu

Průměrný počet dosažených bodů v částech testu			
	Slepá mapa	Vlajky	Symboly
Chlapci	4,7	8,6	8,2
Dívky	3,0	7,4	7,7

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Pro srovnání států mezi sebou bylo přistoupeno k hodnocení pořadí a přidělení bodů stejným způsobem, jako v rámci brainstormingu. Zisk bodů jednotlivých států ze všech dílčích částí didaktického testu lze vidět v Grafu 12. V průzkumech Práškové (2018) a Vltavské (2022) se mezi žáky na základě jejich pohlaví neprojeví ve výsledcích téměř žádné rozdíly. U žáků šestých tříd základních škol, již však lze v tomto případě podle provedeného spatřovat jistou diferenciaci na základě pohlaví, a to především v prakticky zaměřené úloze (zakreslování do slepé mapy).

Graf 11 – Bodový zisk států v didaktickém testu

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Součtem bodového hodnocení na základě umístění ve všech dílčích částí výzkumného dotazníku, tedy dvou úloh brainstormingu a tří úloh didaktického testu, bylo určeno pořadí států podle toho, jaké o nich mají žáci šestých tříd znalosti. Toto pořadí lze nalézt v Tabulce 9. Maximální počet bodů, které mohl stát získat, je 50, tedy maximálně 10 bodů v každé z pěti hodnocených částí. S velkým odstupem na druhé USA se na první pozici, jakožto stát, o kterém mají podle průzkumu žáci nejširší představy a nejlepší znalosti, umístilo Rusko. Tento stát získal mimo četnosti jeho vyjmenování v rámci států světa

plný počet deseti bodů ve všech zbývajících kategoriích a celkový počet 47 bodů. O druhých Spojených státech měli žáci nejsilnější představy z hlediska pojmů, které s tímto státem souvisejí. Naopak byly ale poměrně málo často vyjmenovávány v rámci světových států. Opačná situace platí u celkově třetího státu Číny, která byla ze všech států světa v rámci brainstormingu vyjmenovávána nejvíce. Kanada, která byla velmi často správně jmenována a zařazena do odpovídajícího kontinentu a velkou úspěšnost mělo i poznávání její státní vlajky, měla velmi slabý výsledek v pojmech souvisejících s tímto státem, což jí zařadilo na celkově čtvrté místo. Austrálie byla naopak velmi často správně zakreslována do slepé mapy a často byl též správně rozpoznán její symbol i jmenovány pojmy typické pro tento stát, velmi slabý výsledek však zaznamenalo její uvádění v rámci mimoevropských států, kde byla mnohdy opomíjena. Šesté Japonsko si drží vesměs vyrovnaný bodový zisk ve všech částech výzkumu. Nejsilnějším aspektem pro tento stát bylo poznání jeho státní vlajky a jeho jmenování jakožto státu v Asii. Největší problém činilo žákům tento stát zakreslit do slepé mapy. V případě Egypta bylo nejsilnější stránkou rozpoznání jeho symbolu, žáci ovšem měli velké problémy s přiřazením egyptské státní vlajky, což byla disciplína, ze které Egypt vyšel nejhůře ze všech zapojených států. Brazílie získávala ve všech částech průzkumu vyrovnaný počet bodů. Neplatí to ovšem u poznávání symbolů, jelikož se rozpoznání brazilského karnevalu jevilo pro žáky jako nejproblematičtější z celého úkolu. V případě Indie a Turecka bylo dosahováno souhrnně slabých výsledků ve všech zahrnutých kategoriích a lze tedy říct, že o těchto státech mají žáci nejmenší znalosti a spolu s tím také spojeno nejméně představ.

Tabulka 9 – Celkové bodové zisky států v průzkumu

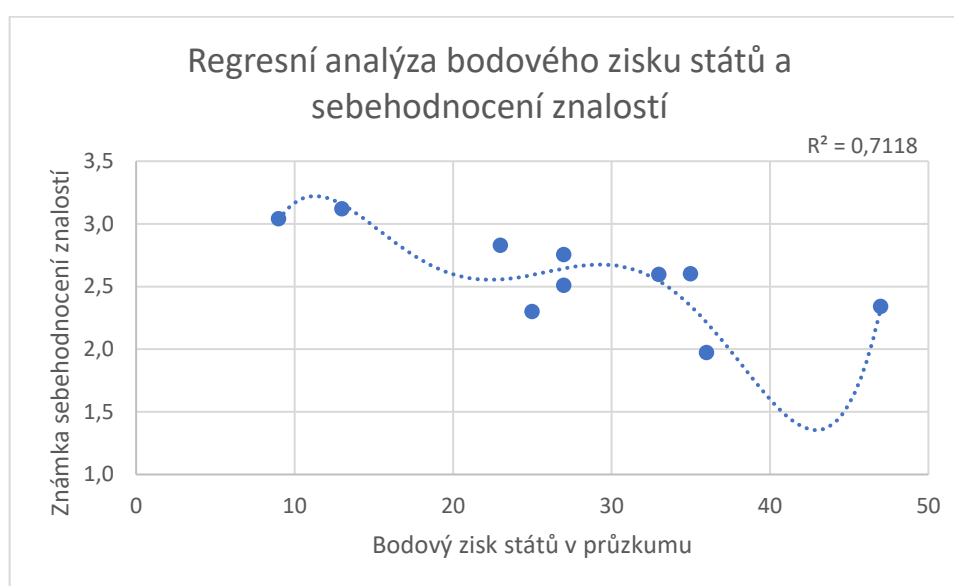
Celkové bodové zisky států v průzkumu							Součet
Pořadí	Stát	Brainstorming		Didaktický test			
		Vyjmenování	Pojmy	Slepá mapa	Vlajky	Symboly	
1.	Rusko	7	10	10	10	10	47
2.	USA	4	9	7	8	8	36
3.	Čína	10	8	8	5	4	35
4.	Kanada	9	3	6	9	6	33
5.	Austrálie	2	7	9	2	7	27
6.	Japonsko	6	5	4	7	5	27
7.	Egypt	8	4	3	1	9	25
8.	Brazílie	5	6	5	6	1	23
9.	Indie	3	1	2	4	3	13
10.	Turecko	1	2	1	3	2	9

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Pro uplatnění dat získaných ze sebehodnocení žákovských znalostí o daných státech bylo přistoupeno k regresní analýze známek, které žáci daným zemím z hlediska svých znalostí státům přidělili a bodů, které dané státy v rámci průzkumu získaly. Závislost těchto dvou veličin byla poté ještě změřena Pearsonovým korelačním koeficientem. Jak lze vidět z Grafu 13, vztah mezi veličinami vyjadřuje významnou závislost a tedy to, jak žáci hodnotili své znalosti, odpovídá skutečným výsledkům, jak se jednotlivé státy v rámci průzkumu umístily. Závislost změřená Pearsonovým korelačním koeficientem odpovídá hodnotě $-0,754$ a vykazuje tedy poměrně významně silný nepřímý vztah.

Graf 12 – Regresní analýza bodového zisku států a sebehodnocení znalostí

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

4.5 Využití výsledků ve výuce

Výzkum přinesl celou řadu poznatků o tom, jaké mají žáci šestých ročníků základních škol znalosti a představy o vybraných mimoevropských státech. Nabízí se tím pádem mnoho způsobů, jak získané informace využít ve výuce. První z potenciálních možností je prosté přihlédnutí k faktu, o kterých státech mají žáci silné, nebo naopak slabé znalosti. U států, které dosahovaly ve výzkumu vysokých hodnot, se může učitel díky žákovským znalostem základů více zaměřit na detaily, kterými bude již osvojené základy nastavovat a jejich znalosti tak dále rozšiřovat. Žáci znají již v takovýchto případech potřebný kontext a budou tak moci lépe chápat i složitější problematiku, která bude s danými státy spojená. Při pohledu na to, které státy jsou pro žáky více problematické se zas lze naopak

více soustředit na budování potřebných základů, aby se žáci neučili pojmy bez potřebného kontextu a znalosti souvislostí. Mimo to, jak uvádí Tabulka 9, jsou u každého státu viditelné jeho silné, případně slabé stránky z hlediska žákovských znalostí, což může pro učitele sloužit jako jistý návod v tom, na které aspekty je potřeba se v případě daných států více či méně soustředit.

Vzhledem nízké úspěšnosti v zakreslování států do slepých map je zapotřebí věnovat větší pozornost této disciplíně a práci s mapou pak do hodin zeměpisu zapojovat ve větší míře. Především při výuce nových makroregionů a států v nich je tedy důležité, aby byli žáci v první řadě seznámeni s polohou daných států/regionů a přicházeli na souvislosti, výhody, problémy či jiné geografické faktory, které mohou z polohy státu v rámci světa pramenit. Mnoho žáků ve výzkumu prokázalo, že znají například detaily o dané zemi, ale ve skutečnosti nemají přehled o tom, kde se daná země nachází. Při výuce o státech by se dala využít i znalost klíčových slov, které žáci s danými zeměmi mají spojené. Pomocí těchto klíčových slov je možnost dále prohlubovat své znalosti například formou myšlenkových map. Navíc, například prací ve skupinách, vyvstává dále možnost sesbírat široké množství klíčových slov, a to jak pojmů, tak například ve výzkumu využitých symbolů či jakýchkoliv jiných asociací spojovaných s danými státy. Další možnost, jak pracovat s typickými symboly států a tím, jaké o nich mají žáci znalosti a představy je jejich zapojení do výuky v rámci audiovizuálních materiálů. Nabízí se využití těchto symbolů ve formě obrázků, videí či zvukových stop a jejich následné rozeznávání, třídění, přiřazování formou různých didaktických her, které povedou k posílení získávání vědomostí o daných státech.

Pozornost zaslouží jistě i hodnocení znalostí o státech a daných sympatiích, které k nim žáci chovají. Forma sebehodnocení vědomostí o daných státech lze do výuky o státech zařadit jako vstupní téma a učitel může tím pádem zjistit, na co je potřeba se více zaměřit a kde již mají žáci nějaké znalosti osvojené. Stejná forma sebehodnocení pak lze uplatnit i jako výstupní aktivita v rámci reflexe probrané látky. Učitel tím obdrží zpětnou vazbu na svou práci a může mu tím pádem být poskytnut prostor pro zjištění, zdali zůstaly žákům některé věci nejasné a jestli je potřeba se k probrání některých témat vrátit. Hodnocení sympatií lze v zeměpisu při výuce o státech uplatnit obdobným způsobem. Z výsledků výzkumu vyplývá, že nejméně sympatickými státy jsou pro žáky šestých tříd Rusko, Čína a Indie. Prvotní nesympatie žáků by následně mohly vést ke sníženému zájmu o rozšiřování vědomostí o daných státech. Učitel by mohl pracovat se znalostí toho, jak je kterým žákům daný stát sympatický a žákům ukázat, že

z geografického hlediska mohou i tyto, na první pohled zdánlivě nesympatické státy, nabízet řadu zajímavých příležitostí. Ve finále pak může u žáků nastat jak zlepšení vědomostí, tak i sympatií a zvýšení zájmu o následné další poznávání.

S přihlédnutím k výsledkům otázky zaměřující se na zdroj, odkud žáci získávají nejvíc informací o světě, se jako velmi důležité jeví zapojení využívání internetu do výuky. Právě internet byl spolu s možností „škola“ žáky volen jako zdaleka nejpodstatnější zdroj informací. Do výuky by tedy mohlo být zařazeno využívání internetu, a to buď za použití telefonů, tabletů či počítačů. Práce s informacemi, jejich vyhledávání a ověřování jejich správnosti a pravdivosti je v dnešní době podstatná kompetence, která je potřeba u žáků rozvíjet. Jelikož byla žáky v minimální míře volena jako možnost zdroje informací četba, nabízí se kombinace těchto dvou možností. Například formou interaktivních doplňovaček na telefonech či tabletech, které budou zaměřeny na informace o daných státech. Žákům může být poskytnut učební text na internetu, se kterým budou pracovat a sbírat z něj potřebná data a informace a po jeho přečtení interpretovat získané a zapamatované informace do zmíněných doplňování.

Potenciálů a možností, které výzkum pro aplikaci do výuky nabízí je velké množství a záleží jen na konkrétních učitelích, zdali tyto získané informace využijí a jaké pro využití zvolí formy a metody.

5. Praktická část

S přihlédnutím k výsledkům, které vzešly z provedeného výzkumu o vstupních znalostech o vybraných mimoevropských zemích, došlo k sestavení materiálů, které mohou sloužit pro učitele zeměpisu při výuce těchto států. Jedná se konkrétně o vytvoření návrhu projektu nazvaného „Cestovní kancelář“, který v sobě ukrývá představení daného státu potenciálním zákazníkům cestovní kanceláře a sestavení itineráře pro navštívení některé z jeho částí/měst za využití internetu či mobilních aplikací. Finálním výstupem projektu je zpracování plakátu se všemi získanými informacemi. Pro návrh projektu byly zvoleny státy Austrálie a Turecko.

Další součástí praktického výstupu jsou dvě didaktické hry, zaměřující se na posilování již osvojených vědomostí, které se věnují USA a Kanadě formou soutěže AZ Kvíz a JeopardyLabs, jejíž českou obdobou je hra Riskuj! Třetí součástí jsou pracovní listy sestavené podle výsledků proběhlého výzkumu zaměřeného na vstupní znalosti a představy o těchto státech. Mimo tyto části, jejichž obsah a postup tvorby je popsán v metodické kapitole, se zde nachází také metodická příručka pro učitele spolu s očekávanými výstupy a kompetencemi, k jejichž utváření a rozvoji tyto aktivity přispívají.

Obsah

- Metodická příručka pro učitele
- Očekávané výstupy a kompetence

- Návrh projektu „Cestovní kancelář“
  - Austrálie
  - Turecko

- Didaktická hra
  - AZ Kvíz – USA
  - JeopardyLabs (Riskuj!) – Kanada

- Pracovní listy
  - Brazílie
  - Čína
  - Egypt
  - Indie
  - Japonsko
  - Rusko

Metodická příručka pro učitele

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,

K rukou se Vám dostává výukový materiál s návrhem projektu, didaktickými hrami a pracovními listy, jejichž účelem je pomoci žákům se lépe seznámit s vybranými mimoevropskými státy. Tento materiál vznikl na základě provedeného výzkumu v šestých třídách základních škol, který zkoumal vstupní znalosti žáků o vybraných mimoevropských státech v době jejich příchodu na druhý stupeň ZŠ. Materiál je tedy sestaven na základě reálných znalostí a představ žáků o těchto zemích a úrovně, kterou žáci v tomto období disponují.

Projekt a pracovní listy jako celek slouží pro žáky k seznámení se s danými státy, je tedy vhodné je využívat při začátku výuky daného státu či odpovídajícího makroregionu. Didaktické hry pomohou žákům upevnit a procvičit naučené vědomosti. Některé části pracovních listů lze využít i samostatně v rámci procvičování. Každé cvičení v pracovních listech je opatřeno snadno pochopitelným zadáním, vyplňování žákům, ani zadávání učitelům by tím pádem nemělo činit žádné obtíže.

Potřebné pomůcky

- Psací potřeby, školní atlas světa, telefon/tablet/počítač s přístupem k internetu, interaktivní tabule

Věková skupina žáků

- Žáci 6. – 7. tříd ZŠ, respektive víceletých gymnázií

Časová dotace

- Projekt: 2 vyučovací hodiny
- Didaktická hra: 25 minut
- Pracovní listy: 1 vyučovací hodina na každý pracovní list

Očekávané výstupy a kompetence

Očekávané výstupy, které rozvíjejí aktivity v pracovních listech, vycházejí z aktuálně platného RVP ZV (MŠMT 2021).

5.6.4 ZEMĚPIS (GEOGRAFIE)

GEOGRAFICKÉ INFORMACE, ZDROJE DAT, KARTOGRAFIE A TOPOGRAFIE

- Žák organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů
- používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii

REGIONY SVĚTA

- lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny
- porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států
- zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich

SPOLEČENSKÉ A HOSPODÁŘSKÉ PROSTŘEDÍ

- posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace
- posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel

- zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje
- porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit
- porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

- porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajín
- uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)
- uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

Předkládané pracovní listy přispívají k rozvoji klíčových kompetencí podle aktuálně platného RVP ZV (MŠMT 2021).

Kompetence k učení

Žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní

Žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

Kompetence sociální a personální

Žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

Žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence pracovní

Žák:

- používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky

- přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření

Kompetence digitální

Žák:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce

Austrálie

Projekt cestovní kanceláře: Návštěva Austrálie

Představte si, že vlastníte cestovní kancelář, která pořádá zájezdy do Austrálie.

Mnoho lidí ovšem o Austrálii příliš neví, a tak je možné, že by do ní vyrazit ani nechtěli.

Proto je potřeba, abyste svým zákazníkům nejprve Austrálii podrobně představili.

CESTOVATELŮM PŘEDSTAVTE AUSTRÁLIÍ

- Kde se Austrálie nachází, jakou měla historii
- Jaké je v Austrálii počasí, jakým jazykem se zde mluví, jaká jsou zde zvířata a rostliny
- Jaké přírodní zajímavosti Austrálie nabízí, která významná města zde jsou
- Co se v Austrálii pěstuje, vyrábí, jaké osobnosti odsud pochází
- Co je pro Austrálii typické, co může svým návštěvníkům nabídnout, na co si dát pozor

CO V AUSTRÁLIÍ NAVŠTÍVIT?

Nyní je důležité vymyslet svým cestovatelům program návštěvy

- Vyberte konkrétní místa k návštěvě, například nějaké australské město
- Které památky a zajímavá místa byste navštívili? Jak se k nim dopravit? Kolik zaplatíte za vstupné? Kolik vám to zabere času?
- Kde se během výletu najíst? Kde se ubytujete? Kolik za to vše zaplatíte peněz?

Využijte internetové aplikace, čerpejte ze zkušeností lidí, kteří již tato místa navštívili

Vytvořte plakát se všemi získanými informacemi, kterými byste zákazníky nalákali k návštěvě Austrálie.

Turecko

Projekt cestovní kanceláře: Návštěva Turecka

Představte si, že vlastníte cestovní kancelář, která pořádá zájezdy do Turecka.

O Turecku již pravděpodobně slyšel každý. Ne všichni však tuto zemi dobře znají.

Je tedy důležité, abyste své zákazníky s Tureckem nejprve podrobně seznámili.

PŘEDSTAVTE CESTOVATELŮM TURECKO

- Kde se Turecko nachází, jakou mělo historii
- Jaké je v Turecku počasí, jakým jazykem se zde mluví, jaká jsou zde zvířata a rostliny
- Jaké přírodní zajímavosti Turecko nabízí, která významná města zde jsou
- Co se v Turecku pěstuje, vyrábí, jaké se zde používají peníze
- Co je pro Turecko typické, co může svým návštěvníkům nabídnout, na co si dát pozor

CO V TURECKU NAVŠTÍVIT?

Nyní je důležité vymyslet svým cestovatelům program návštěvy

- Vyberte konkrétní turecká místa vhodná k návštěvě
- Které památky a zajímavá místa byste navštívili? Jak se k nim dopravíte? Kolik zaplatíte za vstupné? Kolik vám to zabere času?
- Kde se během výletu najíst? Kde se ubytujete? Kolik za to vše zaplatíte peněz?

Využijte internetové aplikace, čerpejte ze zkušeností lidí, kteří již tato místa navštívili

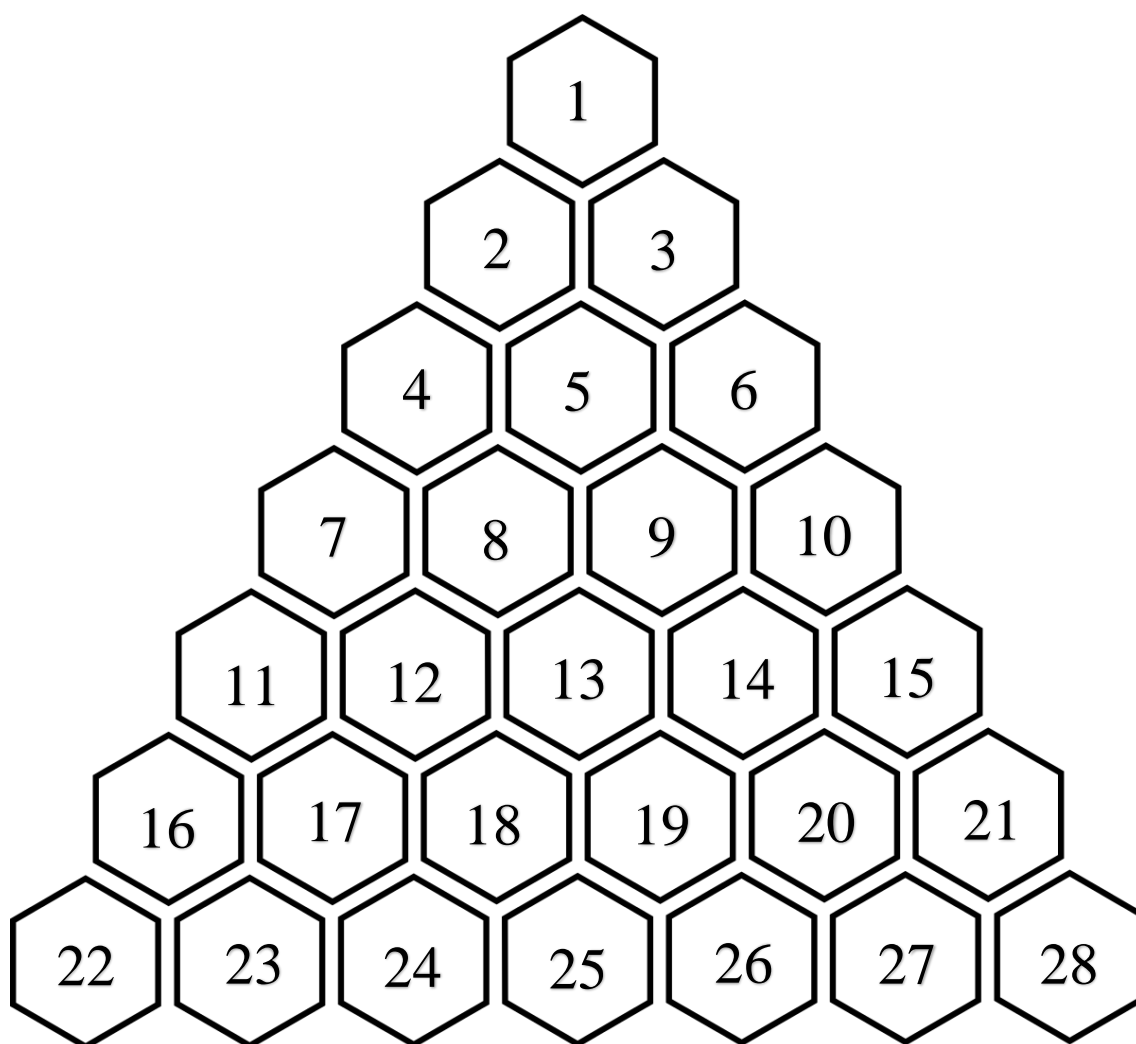

Vytvořte plakát se všemi získanými informacemi, kterými byste zákazníky nalákali k návštěvě Turecka.

USA

Žáci se rozdělí na dvě skupiny, každá skupina vybírá po jednom zvolené hrací pole. Pole získá správnou odpověď. Cílem hry je získanými polo propojit všechny 3 strany pyramidy

Odkaz na interaktivní verzi hry: <http://azkviz.gjpslavicin.cz/azkviz.php?idKvizu=5288&nazevKvizu=USA>

Otázky

1. Který oceán omývá východní břehy USA?
2. Který oceán omývá západní břehy USA?

3. Kolikátým největším státem světa jsou USA?
4. Kolikátý nejlidnatější stát jsou USA? (2023)
5. S jakým státem sousedí USA na severu?
6. S jakým státem sousedí USA na jihu?
7. Jakým jazykem se mluví v USA?
8. Z kolika států se skládají USA?
9. Kolik hvězd je na vlajce USA?
10. Co značí pruhy na vlajce USA?
11. Jak se jmenuje hlavní město USA?
12. Jak se jmenoval první prezident USA?
13. Jak se jmenoval mořeplavec, který objevil Ameriku?
14. Ve kterém roce byla objevena Amerika?
15. Jak se nazývají původní obyvatelé USA/Ameriky?
16. Jak se jmenuje nejvyšší hora USA?
17. Ve kterém roce vyhlásily USA nezávislost?
18. Jak se nazývá pásmové pohoří táhnoucí se po západním břehu USA?
19. Jak se jmenuje významný záliv na jihu USA, kde se těží ropa?
20. V USA se hraje nejslavnější hokejová liga světa. Jak se jmenuje?
21. Jak se jmenuje současný prezident USA? (2023)
22. Které dvě politické strany působí v USA?
23. Část hranice USA s Mexikem tvoří řeka Rio Grande - ANO x NE?
24. Jaké státní zřízení je v USA?
25. Které dvě strany proti sobě stály v občanské válce v USA?
26. Ke zrušení čeho došlo po konci občanské války?
27. Vysvětli anglicky zkratku USA
28. Jak se jmenuje přidružený ostrovní stát k USA?

Odpovědi

1. Atlantský oceán
2. Tichý oceán
3. Třetí

4. Třetí
5. Kanada
6. Mexiko
7. Angličtina
8. 50
9. 50
10. 13 původních kolonií
11. Washington DC
12. George Washington
13. Kryštof Kolumbus
14. 1492
15. Indiáni
16. Denali
17. 1776
18. Kordillery
19. Mexický záliv
20. NHL
21. Joe Biden
22. Republikáni, Demokraté
23. ANO
24. Republika (prezidentská)
25. Sever a jih
26. Otroctví
27. United States of America
28. Portoriko

Kanada

Žáci se rozdělí do tří skupin. Každá skupina vybírá pole, které jsou ohodnoceny uvedeným počtem bodů. Za správnou odpověď získají dané body. Cílem je získat co největší počet bodů.

Odkaz na interaktivní verzi hry: <https://jeopardylabs.com/play/kanada-9>

Poloha	Základní informace	Příroda	Obyvatelstvo	Jiné
100	100	100	100	100
200	200	200	200	200
300	300	300	300	300
400	400	400	400	400
500	500	500	500	500

Otázky

Poloha	Základní informace
100 Nachází se Kanada na západní nebo na východní polokouli?	100 Jak se jmenuje hlavní město Kanady?
200 S kolika státy Kanada sousedí?	200 Kdo stojí v čele Kanady?
300 Kolik oceánů omývá břehy Kanady?	300 Co za symbol se nachází na vlajce Kanady?
400 Se kterým státem USA sousedí Kanada na severozápadě?	400 Kolikátá země na světě je Kanada rozlohou?
500 Vyjmenuj alespoň 2 jezera, kterými prochází hranice Kanady s USA	500 Přibližně kolikrát více obyvatel má Kanada v porovnání s Českem?

Příroda	Obyvatelstvo	Jiné
100 Jaký strom je typický pro Kanadu?	100 Které dva jazyky převládají v Kanadě?	100 Jakou měnou se platí v Kanadě?
200 Které zvíře typické pro Kanadu staví hráze na řekách?	200 Které město Kanady je největší?	200 Jak se jmenuje hokejový klub sídlící v Montrealu?
300 Která z těchto řek je nejdelší kanadskou řekou? 1. řeka Sv. Vavřince; 2. Mackenzie; 3. Yukon	300 Jak se nazývají původní obyvatelé Kanady? Jedná se o indiánský kmen.	300 Jak se nazývá typické kanadské sladidlo?
400 Jak se nazývá velký kanadský záliv na severu země?	400 Na co se, podobně jako Česko na kraje, dělí Kanada?	400 Jak se nazývají známé kanadské vodopády?
500 Jak se jmenuje nejvyšší hora Kanady?	500 Která část Kanady bude nejhustěji osídlená a proč?	500 Jaké státní zřízení má Kanada?

Odpovědi

Poloha	Základní informace
100 Západní	100 Ottawa
200 1	200 Britský panovník
300 3	300 Javorový list
400 Aljaška	400 2.
500 Hořejší, Huronské, Erijské, Ontario	500 3-4x

Příroda	Obyvatelstvo	Jiné
100 Javor	100 Angličtina, Francouzština	100 Kanadský dolar
200 Bobr	200 Toronto	200 Montreal Canadiens
300 2. Mackenzie	300 Inuité	300 Javorový sirup
400 Hudsonův záliv	400 Na provincie a teritoria	400 Niagarské vodopády
500 Mount Logan	500 Jih - při hranici s USA vzhledem k přírodním podmínkám	500 Konstituční monarchie

Brazílie

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Brazílii. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Brazílie sympatická ____
(1 = úplně nesympatická; 10 = nejvíc sympatická)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Brazílii.

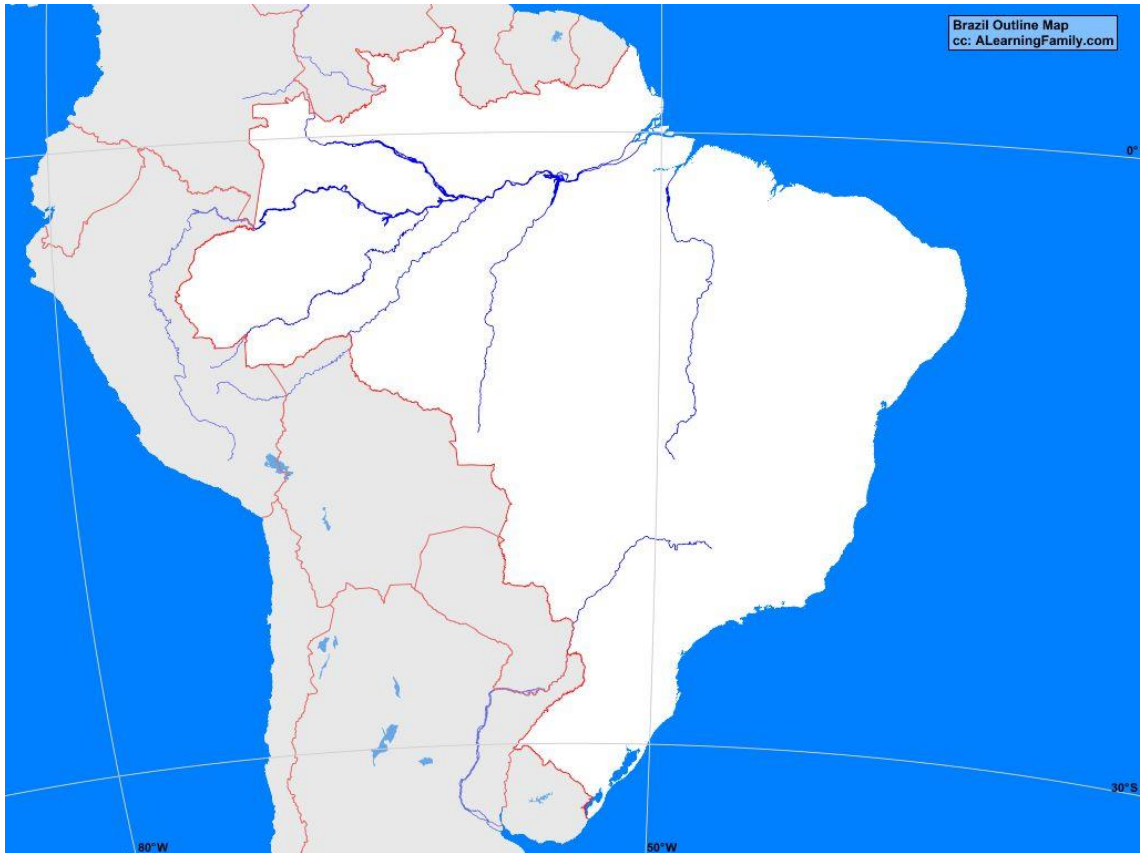
Zkus popsat polohu Brazílie svými slovy _____

_____

Když slyšíš slovo Brazílie, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu BRAZÍLIE vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

BRAZÍLIE

Na obrázku vidíš mapu Brazílie. Do mapy napiš, s kterými státy sousedí a jaký oceán omývá její břehy. Bude podle tebe více osídlené pobřeží nebo vnitrozemí? Jaké jsou toho příčiny?

Pracuj s atlasem a pokus se zakreslit do mapy Brazílie tyto pojmy

1. Brasília	6. Amazonka
2. Rio de Janeiro	7. Madeira
3. Sao Paulo	8. Negro
4. Brazilská vysočina	9. Tocantins
5. Amazonská nížina	10. Paraná

To, že je Amazonka nejdelší řeka na světě, už jsi asi slyšel/a. Víš ale, že člověk, který objevil její pramen, je Čech? Použij internet a zjisti, jak se objevitel pramenu Amazonky jmenuje. Vyhledej také, jak je řeka dlouhá.

Amazonka měří _____ km

Objevitel pramenu Amazonky je profesor _____

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Brazílii následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Známé osobnosti	Typická zvířata	Známé produkty	Známé památky

Přečti si následující text.

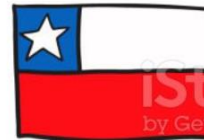
Brazílie, spolu s Argentinou, patří mezi největší a nejvýznamnější a nejvyspělejší státy Jižní Ameriky, ve které zabírá střední a východní část. Brazílie je federativní republika rozdělená na 26 spolkových států a 1 federativní distrikt. V současnosti je sedmým nejlidnatějším státem světa a zároveň s rozlohou 8,5 mil. km² pátým největším. Brazílie leží na jihoamerické litosférické desce. Do severní části státu zasahuje Guyanská vysočina, na jihu se rozkládá Brazilská vysočina. Tyto dvě vysočina odděluje Amazonská nížina, kterou protéká nejdelší řeka světa Amazonka. Významným tokem je také řeka Paraná s mnoha přehradami. Brazílie má velké zásoby železné rudy, barevných kovů a černého uhlí. V Brazílii převládá tropické podnebí. Kolem Amazonky se nachází největší tropický deštný prales na zemi. V současnosti je velmi ohrožen neustálým kácením a vypalováním. V rámci zemědělství je pro Brazílii podstatný vývoz kávy. Dováží se pšenice a kukuřice. Průmysl se soustředí především v okolí města Sao Paulo. Současné obyvatelstvo je tvořeno především potomky přistěhovalců z Portugalska a jiných evropských zemí a míšenci přistěhovalců a původních obyvatel – indiánů, případně afrických otroků. V zemi se mluví portugalsky a většina obyvatel vyznává křesťanství. Velká část obyvatel žije ve městech. Přestože největším brazilským městem je Sao Paulo a pravděpodobně nejznámějším Rio de Janeiro, hlavním městem není ani jedno z nich. Tím je město Brasília.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Brazílie je největším státem Jižní Ameriky
- Brazílie se skládá ze spolkových zemí
- Brazílie patří mezi 3 největší státy světa
- Brazílie leží na jihoamerické litosférické desce
- Na jihu Brazílie se rozkládá Guyanská vysočina
- Brazílií protéká nejdelší řeka na světě
- Kolem Amazonky leží největší deštný prales světa
- Do Brazílie se dováží velké množství kávy
- V zemi se mluví portugalsky
- Obyvatelé Brazílie jsou převážně muslimové

Na obrázku vidíš mapy vybraných jihoamerických států. Pokus se pod jednotlivé vlajky napsat názvy států, kterým patří. Vybírej z:

Paraguay, Argentina, Brazílie, Kolumbie, Peru, Uruguay, Bolívie, Chile

Na vlajce Brazílie nalezneme nápis *Ordem e Progresso*. Pokus se s pomocí překladače tento nápis rozklíčovat: _____

Na obrázku vidíš známý symbol Brazílie a její slavné rodáky. O co a koho jde?

Co jsem se naučil/a o Brazílii?

Změnilo se nějak to, jak je ti Brazílie sympatická? Napiš, jakou známku bys jí ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu _____

Čína

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Čínu. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Čína sympatická _____
(1 = úplně nesympatická; 10 = nejvíc sympatická)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Čínu.

Zkus popsat polohu Číny svými slovy _____
_____

Když slyšíš slovo Čína, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu ČÍNA vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

ČÍNA

Na obrázku vidíš mapu Číny. Pokus se s pomocí atlasu zakreslit její sousední státy spolu s pojmy, které jsou vypsány pod mapou.

1. Peking	6. Mount Everest	11. Tchaj-wan
2. Hongkong	7. Tibet	12. Chaj-nan
3. Shanghai	8. poušť Gobi	13. Žluté moře
4. Velká čínská nížina	9. Amur	14. Východočínské moře
5. Himaláj	10. Huang He	15. Jihočínské moře

Čína má díky své velké rozloze rozmanité přírodní podmínky. Pokus se s pomocí atlasu vyznačit do mapy, jaké jsou v Číně šířková vegetační pásma

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Číně následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Znamé osobnosti	Typická zvířata	Znamé produkty	Znamé památky

Přečti si následující text.

Čína je v současnosti nejlidnatějším státem na světě, o toto prvenství však bude brzo připravena Indie. Čína byla po celá staletí uzavřená okolnímu světu (Velká čínská zeď). Dnes už se však stále více projevuje propojení s okolním světem a zmenšování rozdílů. Čína je z hlediska rozlohy třetím největším státem na světě, díky čemuž je velmi různorodá. U pobřeží Tichého oceánu nalezneme úrodné nížiny, od kterých západním směrem dostaneme až k nejvyššímu pohoří na světě – Himálaji s nejvyšší horou světa Mt. Everestem (8 848 m n. m.). Na západě a severu Číny nalezneme pouště, např. poušť Gobi. V Číně také leží nejvýše položená náhorní plošina na světě – Tibetská, která má průměrnou nadmořskou výšku skoro 5 000 metrů. V Číně má zemědělství tradici mnoha tisíc let a zaměstnává významnou část obyvatelstva. Pěstuje se především rýže, pšenice či kukuřice. Velmi rozsáhlý je také chov prasat a lov ryb. Tradiční průmyslová odvětví se zaměřují na těžký průmysl. Dále je významný například průmysl spotřební. První čínská města vznikala již před 2500 lety př.n.l. Hlavním městem je Peking, dalšími významnými městy jsou například Hongkong nebo Šanghaj. Kvůli přírodním podmínkám je obyvatelstvo rozmístěno velmi nerovnoměrně. V Číně je u moci komunistická strana, díky čemuž je v zemi často pocíťována cenzura či nesvoboda. Čína zažívá v posledních letech silný hospodářský rozvoj.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Čína je nejlidnatějším státem na světě
- Čína je největším státem na světě
- Pobřeží Číny omývá Tichý oceán
- Nejvyšší hora světa měří 8 548 m
- Na jihu Číny najdeme rozsáhlé pouště
- Nejvyšší náhorní plošina na světě se jmenuje Tibetská
- Významným produktem čínského zemědělství je rýže
- V rámci živočišné výroby se ve velkém chovají prasata
- Pro Čínu je významný spotřební průmysl
- Hlavním městem Číny je Hongkong
- Obyvatelstvo je v Číně rozmístěno rovnoměrně
- V Číně je u moci demokratická strana
- Čína v posledních letech zaznamenala velký hospodářský rozvoj

Zkus poznat, která z vlajek patří Číně. Můžeš zkusit odhalit i státy, kterým patří zbývající vlajky.

_____

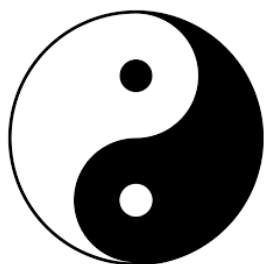

_____

_____

Na obrázku vidíš symboly typické pro Čínu. Dokážeš je všechny pojmenovat?

_____

_____

_____

Tyto značky mají původ v Číně. Odhadneš, na co se zaměřují a k čemu jsou?

_____

_____

_____

Co jsem se dozvěděl/a nového o Číně?

Změnilo se nějak to, jak je ti Čína sympatická? Napiš, jakou známkou bys jí ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu_____

Egypt

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Egypt. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Egypt sympatický _____
(1 = úplně nesympatický; 10 = nejvíc sympatický)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Egypt.

Zkus popsat polohu Egypta svými slovy _____

_____

Když slyšíš slovo Egypt, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu EGYPT vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

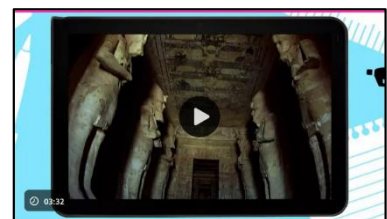
EGYPT

Na obrázku vidíš mapu Egypta. Pokus se s pomocí atlasu do mapy zakreslit jeho sousední státy a pojmy, které jsou vypsány pod mapou.

1. Káhira	5. Asuánská vodní nádrž	9. Středozemní moře
2. Gíza	6. Velká písečná poušť	10. Suezský průplav
3. Alexandrie	7. Arabská poušť	11. Sinaj
4. Nil	8. Rudé moře	12. Kattarská proláklina

Podívej se na video a doplň následující text o egyptských pyramidách

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/11504-pyramidy>

Pyramidy byly budovány ve _____ Egyptě jako _____ pro _____.
 Nejznámější pyramida se nazývá _____ a nalézt jí můžeme v _____.
 V Egyptě se nachází okolo _____ pyramid. Uvnitř bychom mohli nalézt mnoho _____ či _____ na zdech nebo nápisů staroegyptským písmem - _____.
 V minulosti byly pyramidy častokrát _____.

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Egyptě následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Znamé osobnosti	Typická zvířata	Znamé produkty	Znamé památky

Přečti si následující text.

Egypt v rámci severní Afriky představuje říční oázu, která je obklopená pouštěmi. Nil protéká Egyptem v délce přibližně 1500 km. Obydlená nilská oáza je dlouhá přes 100 km, ale je poměrně úzká. Právě v údolí Nilu začaly vznikat v období 4 tisíc let př.n.l. první městské civilizace. Zavodnění Nilem umožňovalo provozovat zemědělství. V této říční oáze žije naprostá většina obyvatel Egypta. Největším městem Egypta je Káhira, která i se svým zázemím (*aglomerací*) dosahuje až 18 milionů obyvatel. V přelidněném městě se nachází mnoho *slumů* neboli chudinských čtvrtí tvořených převážně z chatrných příbytků. Egypt je především zemědělská země, půda vhodná pro zemědělství však tvoří pouze malé procento z rozlohy státu. V rámci Afriky je u Egypta významný i průmysl. Podstatnou plodinou pro zemědělství je bavlník, drobní zemědělci pěstují například kukuřici, pšenici či cibuli. V Egyptě se nachází mnoho historických památek. Mezi nejznámější patří pyramidy v Gíze na předměstí Káhiry, kde můžeme nalézt i světoznámou sfingu. Největší a nejznámější pyramidou je Cheopsova pyramida. Díky velkému množství památek, příhodnému klimatu a přístupu k moři je pro Egypt velmi významný cestovní ruch.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Nil protéká Egyptem v délce 150 km
- V údolí Nilu začaly vznikat první městské civilizace
- Nil umožňuje v Egyptě průmysl
- Největším městem Egypta je Káhira
- V Káhiře nalezneme mnoho slumů neboli chudinských čtvrtí
- Egypt je především průmyslová země
- Egypt má velkou rozlohu zemědělské půdy
- Pro zemědělství je podstatná produkce bavlny
- V Egyptě je významný cestovní ruch

Největší a nejznámější pyramida se jmenuje _____.
Na obrázku vpravo vidíme sochu zvanou _____.

Jedna z vyobrazených vlajek je egyptská. Poznáš, o kterou jde? Pokud víš, můžeš s pomocí internetu zkusit zjistit, kterému státu patří zbylé vlajky.

Na obrázku vidíš staré egyptské písmo. Zkus tímto písmem napsat své jméno.

A		H		N		U	
B		I		O		V	
C		or		J		P	
D		K		Q		X	
E		or		or		R	
F		L		S		Z	
G		M		T		SH	

Co jsem se dozvěděl/a nového o Egyptě?

Změnilo se nějak to, jak je ti Egypt sympatický? Napiš, jakou známkou bys ho ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu_____

Indie

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Indii. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Indie sympatická _____
(1 = úplně nesympatická; 10 = nejvíc sympatická)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Indii.

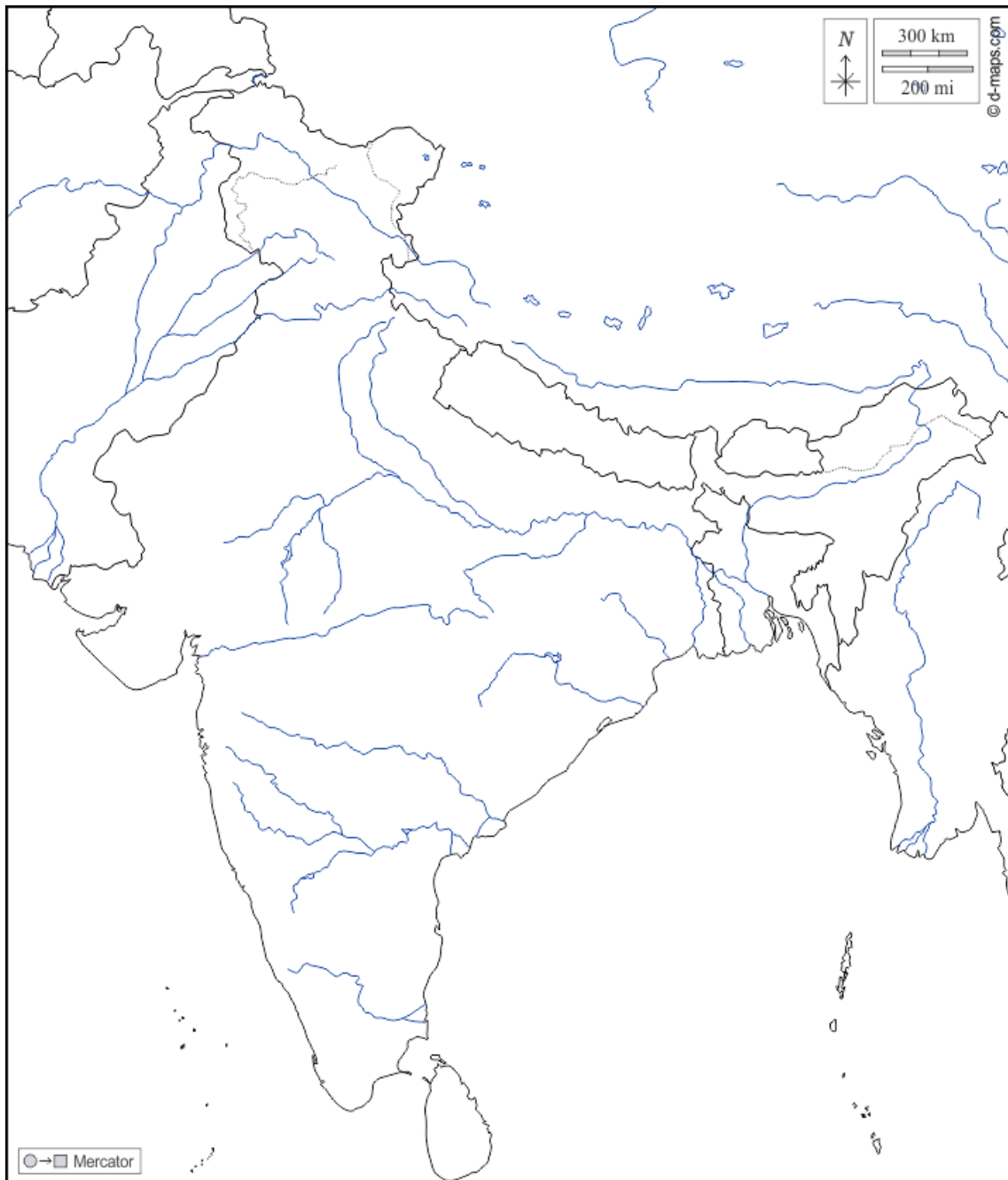
Zkus popsat polohu Indie svými slovy _____

V Indii se mluví anglicky. Do you know anything about India? Work with your friends in a group, try together to think about things connected with India and write them here.

Když slyšíš slovo Indie, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu INDIE vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

INDIE

Na obrázku vidíš mapu Indie. Pokus se s pomocí atlasu do mapy zakreslit její sousední státy a pojmy, které jsou vysáány pod mapou.

1. (Nové) Dillí	6. Indoganžská nížina	10. Bengálský záliv
2. Bombaj	7. Pohoří Ghát	11. Arabské moře
3. Kalkata	8. Cejlon	12. poušť Thár
4. Ganga	9. Maledivy	13. Kašmír
5. Brahmaputra		

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Indii následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Znamé osobnosti	Typická zvířata	Znamé produkty	Znamé památky

Přečti si následující text.

Indie je s více než miliardou obyvatel v současnosti druhá nejlidnatější země na světě. Rozkládá se na poloostrově Přední Indie a se svou rozlohou téměř 3,3 mil. km² je sedmou největší zemí na světě. Břehy Indie omývá Indický oceán. Hlavním městem Indie je Nové Dillí. Indie je kolébkou několika světových náboženství, například hinduismu a buddhismu. Indie byla až do vyhlášení svobody roku 1947 pod vlivem Velké Británie. Dodnes je díky tomu úředním jazykem angličtina, kterou doplňuje velmi využívaná hindština. Jazyků je ale v Indii využíváno mnohem více. Většina obyvatel je zaměstnána v zemědělství. Převažující pěstovanou plodinou je rýže. Dalšími významnými plodinami jsou pšenice a kukuřice. Skot je v Indii z náboženských důvodů využíván pouze jako tažné zvíře, nikoliv jako potrava. Města v Indii patří k nejpřelidněnějším na světě. Indie je republika, která se dělí na 28 spolkových států a 8 svazových teritorií. Mezi nejvíce zalidněné oblasti patří úrodná Indoganžská nížina. Indii protékají 3 významné toky: Indus, Ganga a Brahmaputra. V Indii je k nalezení velice rozmanitá příroda, fauna i flóra a vyskytuje se zde i mnoho endemitů.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Indie má více než miliardu obyvatel
- Indie je nejlidnatější stát na světě
- Břehy Indie omývá Tichý oceán
- V Indii vznikl hinduismus a buddhismus
- Nezávislost na Velké Británii byla vyhlášena v roce 1957
- Jedním z úředních jazyků v Indii je angličtina
- Většina obyvatel Indie je zaměstnána v sektoru služeb
- Významnou zemědělskou plodinou Indie je rýže
- V Indii se z náboženských důvodů nejí hovězí maso
- Indie se dělí na spolkové státy a teritoria
- Nejméně zalidněnou oblastí je Indoganžská nížina
- V Indii je k nalezení mnoho endemitů

Na obrázku vidíš vlajky různých států. Jedna z nich patří Indii. Zkus poznat, o kterou vlajku jde. Dále se můžeš pokusit poznat, komu patří ty zbývající.

_____

_____

_____

_____

Poznáš z obrázků typickou indickou památku, zvíře a koření?

_____

_____

_____

Kterého z těchto dvou slonů určitě nepotkáš v Indii? Víš, podle čeho je vždy spolehlivě rozlišíš?

Co jsem se dozvěděl/a nového o Indii?

Změnilo se nějak to, jak je ti Indie sympatická? Napiš, jakou známkou bys jí ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu _____

Japonsko

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Japonsko. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Japonsko sympatické ____
(1 = úplně nesympatické; 10 = nejvíc sympatické)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Japonsko.

Zkus popsat polohu Japonska svými slovy _____

_____

Když slyšíš slovo Japonsko, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu JAPONSKO vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

JAPONSKO

Na obrázku vidíš mapu Japonska. Pokus se s pomocí atlasu pojmenovat jednotlivé japonské ostrovy a zakreslit do mapy níže vypsané pojmy.

1. Tokio
2. Jokohama
3. Osaka
4. Hiroshima
5. Kjóto
6. Japonské moře
7. Japonský příkop
8. Fudžisan

Víš, ve kterém japonském městě získalo Česko svou historicky jedinou zlatou olympijskou medaili v ledním hokeji? Vyhledej informace na internetu.

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Japonsku následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Znamé osobnosti	Typická zvířata	Znamé produkty	Znamé památky

Přečti si následující text.

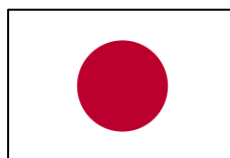
Japonsko je vyspělý ostrovní stát. Řadí se do skupiny G7 – 7 nejvyspělejších států světa. Japonsko se rozkládá na 4 ostrovech – Honšú, Kjúšú, Šikoku a Hokkaidó, které se táhnou podél východního pobřeží Asie v délce asi 3000 km. Mimo 4 hlavní ostrovy patří k Japonsku okolo 4000 dalších menších ostrovů. Japonsko oddělují od pevniny okrajová moře – Japonské a Východočínské. Velkou část povrchu Japonska tvoří sopečná pohoří. Nejvyšším vrcholem Japonska je sopka Fudžisan měřící 3776 m n. m. Podél pobřeží se táhnou hustě osídlené nížiny, které jsou často ohrožovány vlnami tsunami. V Japonsku převládá oceánské, vlhké podnebí, které je ovlivňováno monzuny. Díky rozloze se klima ovšem místy liší. V Japonsku jsou díky poloze a podnebí časté prudké bouře zvané tajfuny, jejichž následky často vznikají povodně. Hory v Japonsku jsou hustě zalesněné, nížiny jsou zastavěné městy. Japonsko má pouze malou část plochy vhodnou pro zemědělství. Dominantní je pěstování rýže, sóji či citrusů. Hlavním městem Japonska je metropole Tokio. Průmysl Japonska je vyspělý, je ovšem závislý na dovozu surovin. Japonské výrobky jsou ve světě známé pro svou kvalitu.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Japonsko patří mezi nejvyspělejší státy na světě
- Japonské ostrovy se táhnou podél západního pobřeží Asie
- Japonsko leží na 4 velkých ostrovech a asi 400 dalších, malých ostrovech
- Velkou část Japonska tvoří sopečná pohoří
- Nejvyšší horou Japonska je Fudžisan
- Pobřeží Japonska je řídko osídlené
- V Japonsku hrozí často přívalová vlna tsunami
- Podnebí v Japonsku ovlivňují monzuny
- Prudké bouře v Japonsku se nazývají hurikány
- Japonská pohoří jsou řídko zalesněná
- Dominantní japonskou plodinou je rýže
- Japonské výrobky jsou velmi kvalitní

Japonsku se přezdívá země _____.

Která z vlajek na obrázku je japonská? Poznáš i, kterým státům patří zbývající vlajky?

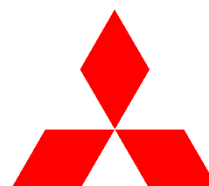
_____

_____

_____

_____

Tyto značky mají původ v Japonsku. Poznáš, z jakého odvětví pocházejí a uhodneš správně jejich názvy?

_____

_____

_____

_____

Zkus se zamyslet, jestli znáš i nějaké jiné firmy s původem v Japonsku. Pomocť si můžeš hledáním na internetu.

_____

Na obrázku
projíždí krajinou
japonský
rychlovlak nazvaný
_____

V pozadí za
vlakem se nachází
posvátná japonská
hora, nazývající se
_____

Co jsem se dozvěděl/a nového o Japonsku?

Změnilo se nějak to, jak je ti Japonsko sympatické? Napiš, jakou známkou bys ho ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu _____

Rusko

Tento pracovní list ti pomůže lépe poznat Rusko. Dozvíš se, kde tento stát leží, jaké přírodní zajímavosti tam nalezneš a naučíš se spoustu dalších užitečných věcí.

Zkus ohodnotit známkou 1-10, jak je ti, podle tebe, Rusko sympatické ____
(1 = úplně nesympatické; 10 = nejvíc sympatické)

Na této mapě se pokus barevně vyznačit Rusko.

Zkus popsat polohu Ruska svými slovy _____

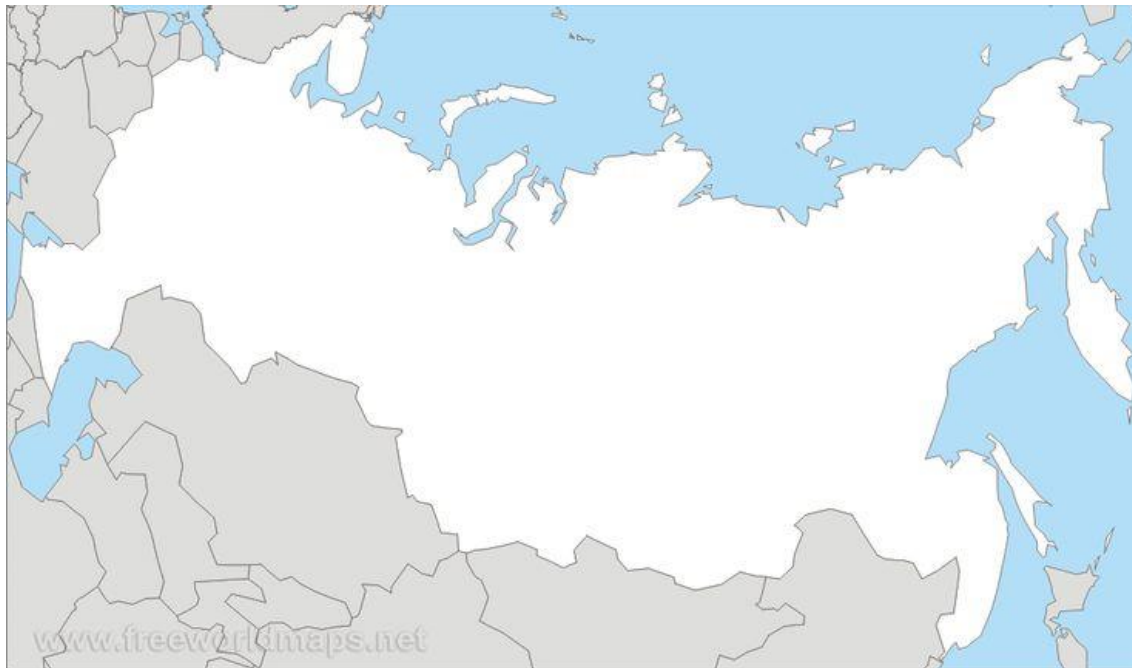
_____

Když slyšíš slovo Rusko, které pojmy se ti vybaví jako první? Porad' se s kamarády ve skupině a zkuste jich k nápisu RUSKO vypsát co nejvíce. Porovnejte, na co jste přišli, s dalšími skupinami.

RUSKO

Na obrázku vidíš mapu Ruska. Pokus se s pomocí atlasu vypsát do mapy názvy států, se kterými Rusko sousedí. Zkus také do mapy zakreslit níže vypsané pojmy.

Kolik sousedů má Rusko? ____

1. Moskva	6. Západosibiřská níž.	11. Volha
2. Petrohrad	7. Středosibiřská vysočina	12. Nová země
3. Kazaň	8. Ob	13. Kamčatka
4. Vladivostok	9. Jenisej	14. Bajkal
5. Ural	10. Lena	15. Ladožské jezero

S pomocí atlasu se pokus do mapy zakreslit šířkovou vegetační pásma Ruska

Na ruské Sibiři se rozkládá _____, nejrozsáhlejší lesnaté území na světě.

Pokus se s pomocí internetu doplnit o Rusku následující tabulku:

Hlavní město	Jiná města	Typická jídla	Známé osobnosti	Typická zvířata	Známé produkty	Známé památky

Přečti si následující text.

Rusko, největší stát na Zemi, zaujímá svou plochou celou oblast severní Asie a zasahuje i do Evropy. Rusko je federativní stát v čele s prezidentem. Většinu plochy státu tvoří nížiny. Na západě se rozkládá Východoevropská nížina, která sahá až k pohoří Ural. Mezi řekami Jenisej a Lena se nachází Středosibiřská vysočina. Pohoří převládají na východě a jihu země. Nejvyšším bodem Ruska je kavkazský vrchol Elbrus, měřící 5642 m. Rusko disponuje velkými zásobami nerostných surovin. Mezi důležité produkty těžby patří ropa, zemní plyn, uhlí, železná ruda a zlato s diamanty. Podnebí v Rusku lze charakterizovat jako kontinentální podnebí severního mírného pásu. Díky své rozloze ale můžeme v Rusku nalézt i podnebí subtropické (pobřeží Černého moře) a monzunové podnebí (Dálný východ). Na velké části území se vyskytuje permafrost. Většina ruských řek náleží k úmoří Severního ledového oceánu. V Rusku se nachází nejhlubší jezero světa Bajkal. Na ruském území žije více než 100 národů a národností. Většina obyvatel Ruska žije v evropské části země. V asijské části je osídlena především jižní část Sibíře podél Transsibiřské magistrály. Okolo 75 % žije ve městech. Hlavním městem Ruska je Moskva.

Zakroužkuj pravdivá tvrzení

- Rusko je nejrozlehlejší stát na světě
- Rusko je monarchie, v jeho čele stojí král
- Většinu plochy Ruska tvoří hory
- Mezi řekami Jenisej a Lena se rozkládá Středosibiřská vysočina
- Nejvyšší horou Ruska je Elbrus
- Rusko má malé zásoby nerostných surovin
- V Rusku nalezneme oblasti s tropickým podnebím
- Velká část území Ruska má trvale zmrzlou půdu
- Většina ruských řek odtéká do Tichého oceánu
- Nejhlubší jezero světa se nachází v Rusku

Rusko má rozlohu přibližně 17 100 000 km². Česko má rozlohu 78 867 km². Spočítej, kolikrát by se Česko do plochy Ruska vešlo.

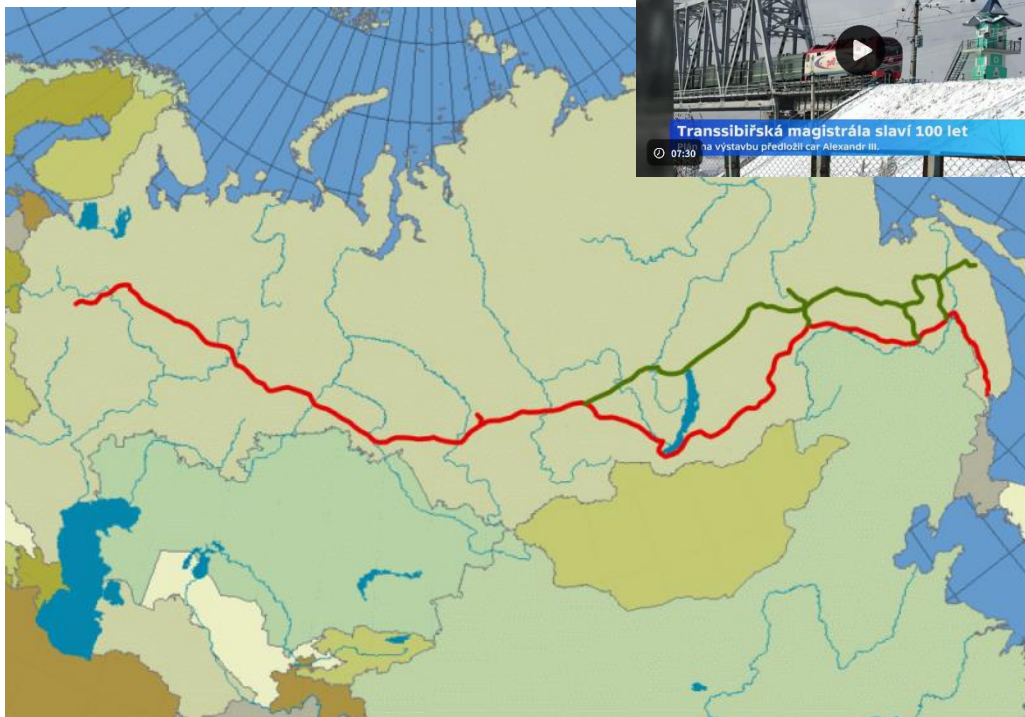
Na obrázku vidíš několik státních vlajek. Zkus poznat, která z nich patří Rusku. Pokud víš, pokus se zjistit i kterým státům patří zbývající vlajky.

_____

Na mapě vidíš vyznačenou trasu Transsibiřské magistrály - nejdelší železnice světa, měřící přes 9 tisíc km. Podívej se na video a s pomocí atlasu napiš, kterými velkými ruskými městy prochází a které řeky překonává.

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/2750-transsibirskamagistrala>

Co jsem se dozvěděl/a nového o Rusku?

Změnilo se nějak to, jak je ti Rusko sympatické? Napiš, jakou známkou bys ho ohodnotil teď, stejným způsobem jako na začátku pracovního listu _____

6. Závěr

Práce přinesla ucelený pohled na situaci, s jakými znalostmi a představami o mimoevropských státech přicházejí žáci základních škol do šestých tříd. Zjišťovala stav a úroveň znalostí a představ o těchto státech v době příchodu žáků na druhý stupeň základních škol. Jedná se o dobu, kdy žáci začínají s výukou předmětu zeměpis. Znalost reálné úrovně žákovských znalostí a představ je praktickou a užitečnou informací, která poté může sloužit jako výchozí bod pro vstup do výuky předmětu či jednotlivých témat v rámci něj.

Zjištění úrovně, charakteru a rozsahu vstupních znalostí o vybraných mimoevropských státech bylo hlavním cílem, který si diplomová práce kladla. Lze konstatovat, že splnění hlavního cíle práce se bez větších obtíží podařilo dosáhnout. K dosažení hlavního cíle bylo zapotřebí splnění dílčích cílů. Těmi bylo především provedení výzkumného šetření mezi žáky šestých tříd základních škol a víceletých gymnázií. Potřebné pro naplnění tohoto cíle bylo sestavení výzkumného dotazníku, který příčinným způsobem zajistí zjištění požadovaných informací, bude pro žáky snadno srozumitelný a současně s tím půjde uskutečnit jeho bezproblémové vyhodnocení. Spolu s tím dále souvisela distribuce výzkumného dotazníku mezi žáky, jeho zadání a následné vyhodnocení. Výzkumu se zúčastnilo 489 žáků šestých tříd ze 17 základních škol či víceletých gymnázií ze 4 krajů Česka. Vzorek respondentů lze tedy považovat za dostatečně široký a reprezentativní. Na provedení a vyhodnocení výzkum dále navazovala podrobná analýza jeho výsledků. Jejich následnému využití v praxi dala prostor praktická část práce, která obsahuje materiály do výuky zeměpisu vycházející ze zjištěných znalostí a představ, kterými žáci o jednotlivých státech disponují.

Provedené šetření zároveň umožnilo potvrzení, respektive vyvrácení výzkumných hypotéz navázaných na dílčí témata této práce, které byly na základě prostudované literatury vytyčeny v úvodu práce.

První hypotéza vycházela z RVP ZV (MŠMT 2021) a předpokládala, že žáci budou v rámci výzkumu o mimoevropských státech dosahovat převážně slabých výsledků. Tento předpoklad vycházel ze skutečnosti, že se žáci v době distribuce dotazníku o mimoevropských státech ve škole doposud neučili a všechny jejich informace o světě tudíž pocházejí pouze z mimoškolního prostředí. Hypotézu lze považovat za potvrzenou, jelikož v testové části dosahovali žáci v průměru 19,8 bodů ze třiceti možných. U cvičení,

kteře byly postavené na spojování názvu států s vlajkami a symbolem, tudíž konkrétní možností odpovědi, byly výsledky ztatelně lepší než u cvičení, u kterých měli žáci správné odpovědi produkovat sami. Jednalo se o zakreslování do slepé mapy, u kterého byla zdaleka nejpočetnější skupina žáků ta, která nezískala ze cvičení ani jeden bod.

Hypotéza číslo 2 navazovala na proběhlé výzkumy v rámci absolventských prací zaměřených na vstupní znalosti žáků (Prášková 2018, Vltavská 2022). Hypotéza předpokládala, že stejně jako v případě výsledků výzkumů zmíněných autorek, nebude prokázán téměř žádný rozdíl ve výsledcích chlapců a dívek a pohlaví žáků tudíž nebude v úrovni znalostí a představ představovat žádný rozdíl. Tato hypotéza byla výzkumem vyvrácena, jelikož chlapci získali v průměru v rámci celého průzkumu 21,7 bodů, zatímco dívky pouze 18,1 bodů. Jak je podrobněji rozebráno v analytické části práce, chlapci dosahovali leších výsledků v rámci všech dílčích částí didaktického testu. Oproti výzkumným výsledkům Práškové (2018) a Vltavské (2022) tak lze spatřovat jistou diferenciaci ve výsledcích na základě pohlaví účastníků výzkumu.

Třetí hypotéza předpokládala výrazné rozdíly ve výsledcích žáků z víceletých gymnázií oproti výsledkům žáků z klasických základních škol. Předpokládalo se, že víceletá gymnázia prokáží v rámci průzkumu oproti klasickým základním školám lepší výsledky, což bylo šetřením jednoznačně potvrzeno. Do výzkumu byla zapojena čtyři víceletá gymnázia, a to konkrétně z Prahy, Plzně, Českých Budějovic a Strakonice. Všechna tato gymnázia se v rámci testové části ze všech 17 zúčastněných škol umístila souhrnně na prvních čtyřech místech, čímž se tento vstupní předpoklad prokázal.

Následující hypotéza číslo čtyři byla postavena na geografickém umístění daných škol. Hypotéza předpokládala, že žáci škol umístěných ve městech budou v rámci testování dosahovat lepších výsledků než žáci ze škol umístěných na vesnicích. Tento předpoklad byl potvrzen, jelikož na předních příčkách v rámci získaných bodů byly umístěny školy z krajských měst a mezi nejhůře hodnocené školy patří ty, které se nacházejí v malých obcích. Tento trend měl však na obou koncích spektra své výjimky, kdy se mezi skupinou nejlépe hodnocených škol objevila jedna z malé šumavské obce a mezi hůře hodnocenými školami městská základní škola. Mimo tyto výjimky však lze vidět, že lepších výsledků skutečně dosahovaly školy, které se nacházejí ve větších městech.

Poslední, pátá hypotéza, předpokládala, že díky aktuálnímu dění na Ukrajině a současnému mediálnímu obrazu budou žáci v rámci průzkumu pocítovat nejnížší sympatie k Rusku. Zároveň díky postavení v médiích i obrazu v rámci sociálních sítí,

budou žáky naopak jako nejvíce sympatické hodnoceny USA. Dílčí část této hypotézy dále předpokládala, že díky těmto skutečnostem budou mít žáci o těchto dvou zmíněných státech nejsilnější znalosti. Tyto předpoklady byly potvrzeny, jelikož z výsledků výzkumu vyplynulo, že žáci skutečně nahlíží na USA jako na nejvíce sympatický stát ze všech, které byly v průzkumu zahrnuty. Současně bylo žáky hodnoceno Rusko jako nejméně sympatický stát, a to se značným odstupem na předposlední Čínu. Společně s tím vyšlo v závěru výzkumu najevo, že o těchto dvou státech mají žáci skutečně největší znalosti a představy a že kladné i záporné sympatie mohou napomáhat k rozšiřování povědomí o daných státech.

Vstupní znalosti, se kterými žáci vstupují do nových předmětů i nových témat v rámci těchto předmětů, jsou velmi rozmanité a je důležité, aby s nimi bylo pro zlepšování výuky pracováno. Přihlédnutí k úrovni vstupních znalostí žáků a následné práci s nimi může pomoci žákům s doposud méně získanými informacemi lépe překonat rozdíl mezi nimi a žáky, kteří mají vstupní představy o vybraných tématech silné. Spolu s tím může docházet k následnému budování lepšího vztahu žáka k vyučovanému předmětu. Práce se vstupními znalostmi může dále pomoci učitelům lépe pracovat s nadanými žáky pro jejich lepší následné rozvíjení. Pohled na mapování vstupních znalostí žáků a následné využití těchto zjištění učitelem ve výuce tak může přinést pozitiva nejen do výuky o mimoevropských státech, ale i do všech dalších témat a vyučovacích hodin mimo zeměpis. Přínos diplomové práce a proběhlého výzkumu má tedy potenciál pro využití ve výuce všech předmětů a zjištění, která práce přináší, jsou uplatnitelná na rozličných typech škol.

7. Seznam použité literatury a zdrojů

- AL-SAMARRAIE, H., HURMUZAN, S. (2018): A Review of Brainstorming Techniques in Higher Education. *Thinking Skills and Creativity*, 27, 1, s. 78–91.
- AMINOV, T. M. (2014): The Structure and Logic of The Pedagogical Process as the Basis of the Conception of Historical and Actual Pedagogical Research. *Life Science Journal*, 11, 11, 544–547.
- CASTLE, K. (2006): Autonomy Through Pedagogical Research. *Teaching and Teacher Education*, 22, 8, s. 1094–1103.
- CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ (2021): Sympatie české veřejnosti k některým zemím – listopad/prosinec 2021.
<https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/mezinarodni-vztahy/5530-sympatie-ceske-verejnosti-k-nekterym-zemim-listopad-prosinec-2021> (7. 4. 2023)
- ČAPEK, R. (2015): *Moderní didaktika. Lexikon výukových a hodnotících metod. Školní didaktika.* Grada, Praha.
- ČERVENKOVÁ, I. (2013): *Výukové metody a organizace vyučování. Pedagogická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Ostrava.*
- ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE (2017): *Jsou venkovské školy horší než městské? Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2015/2016.* ČSI, Praha.
- DEMEK, J., MALIŠ, I. (2008): *Zeměpis 7: zeměpis světadílů pro základní školu.* SPN – pedagogické nakladatelství, Praha.
- FISHER, C., BINNS, T. (2016): *Issues in Geography Teaching.* Routledge, New York.
- GAVORA, P. (2000): *Úvod do pedagogického výzkumu.* Paido, Brno.
- GERSMEHL, P. (2014): *Teaching Geography. Third Edition.* The Guilford Press, New York.
- GURUNG, R. A. R., SCHWARTZ, B. M. (2011): *Optimizing Teaching and Learning: Practicing Pedagogical Research.* Wiley-Blackwell, Malden.
- HÁJEK, J. (1999): *Vybrané kapitoly z didaktiky geografie.* Západočeská univerzita, Plzeň.

- HLAĎO, P. (2011): Úvod do pedagogického výzkumu pro učitele středních škol. Institut celoživotního vzdělávání, Mendelova univerzita, Brno.
- HŮBELOVÁ, D. (2009): Výukové metody a styly učitelů zeměpisu: případové (video)studie. Pedagogická orientace, 19, č. 2, s. 53–71.
- CHRÁSKA, M. (2007): Moderní pedagogický výzkum. Grada, Praha.
- JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B. (2003): Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace. Portál, Praha.
- KALHOUS, Z., OBST, O. (2002): Školní didaktika. Portál, Praha.
- KALHOUSOVÁ, L. (2014): Specifika malotřídních škol a vliv veřejného mínění na jejich působnost. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, pedagogická fakulta, katedra primární a preprimární pedagogiky, 123 s.
- KARVÁNKOVÁ, P. (2013): Vývoj didaktiky geografie a nové trendy výuky zeměpisu v Česku. Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis Studia Geographica, 4, č. 1, s. 101-109.
- KOHOUTOVÁ, A., PREIS, J., DVOŘÁK, J. (2014): Zeměpis 7 – nová generace. Fraus, Plzeň.
- KÜHNLOVÁ, H. (1999): Kapitoly z didaktiky geografie. Univerzita Karlova v Praze – Karolinum, Praha.
- LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. (2006): Vývojová psychologie. Grada Publishing, Praha.
- LEMBERG, D., STOLTMAN, J. P. (1999): Geography teaching and the new technologies: Opportunities and challenges. Journal of education, 181, č. 3, s. 63–76.
- LERNER, I. J. (1986): Didaktické základy metody výuky. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.
- LEVASSEUR, M. L. (2007): Students' Knowledge of Geography and Geography Careers. Journal of Geography, 98, 6, s. 265–271.
- MACHOVCOVÁ, M. (2015): Vliv médií na děti mladšího školního věku. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, katedra psychologie, 79 s.

- MAŇÁK, J., JANÍK, T. (2009): Výukové metody jako předmět výzkumu. In: Janíková, M. a kol.: Výzkum výuky: tematické oblasti, výzkumné přístupy a metody. Paido, Brno.
- MAŇÁK, J., ŠVEC, V. (2003): Výukové metody. Paido, Brno.
- MATĚJČEK, Z. (1996): Co, kdy a jak ve výchově dětí. Portál, Praha.
- MÍSAŘOVÁ, D., HERCIK, J. (2013): Kapitoly z didaktiky geografie I. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Olomouc.
- MOJŽÍŠEK, L. (1988): Vyučovací metody. Státní pedagogické nakladatelství, Praha.
- MŠMT (2022): RVP – Rámcové vzdělávací programy. <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/> (26. 9. 2022).
- MŠMT (2021): Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacii-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/> (21. 9. 2022).
- PRÁŠKOVÁ, A. (2018): Vstupní znalosti a představy o světadílech u žáků mladšího školního věku. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 141 s.
- PRÁŠKOVÁ, A., NOVÁČEK, A. (2020): Co žáci vědí o světadílech před vstupem na druhý stupeň základních škol? Geografické rozhledy, 30, 2, s. 16-19.
- PRAŽÁKOVÁ, M., PAVLASOVÁ, L. (2019): Vstupní znalosti účastníků geovědních táborů zjišťované asociační technikou. sciED, 10, 1, s. 33–50.
- PRŮCHA, J. (2005): Český pedagogický výzkum: problém využitelnosti produktů. In: Vašátková, J. (ed.): Pedagogický výzkum: Reflexe společenských potřeb a očekávání. Sborník z XIII. Konference ČAPV. Univerzita Palackého, Olomouc, s. 6–11.
- PRŮCHA, J. (2020): Pedagogický výzkum a využití v praxi – téma pro diskusi. Pedagogika, 70, č. 1, s. 97–101.
- PŘÍHODA, V. (1963): Ontogeneze lidské psychiky I. SPN, Praha.

- ŘEZNÍČKOVÁ, D., CÍDLOVÁ, H., ČÍŽKOVÁ, V., ČTRNÁCTOVÁ, H., ČUDOVÁ, R., HANUS, M., KUBIATKO, M., MARADA, M., MATĚJÍČEK, T., TRNOVÁ, E. (2013): Dovednosti žáků ve výuce biologie, geografie a chemie. P3K, Praha.
- SKUTIL, M., BARTOŠOVÁ, I., FABEROVÁ, M., HAVIGER, J., HAVIGEROVÁ, J. M., CHRÁSKA, M., JUKLOVÁ, K., KŘOVÁČKOVÁ, B., MANĚNOVÁ, M., PRŮCHA, J., ZIKL, P., ŽUMÁROVÁ, M. (2011): Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství. Portál, Praha.
- SLEJŠKOVÁ, E. (2020): Porovnání mimoškolních aktivit dětí mladšího a staršího školního věku. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky, 71 s.
- SUCHÁČEK, P. (2014): Spor o víceletá gymnázia: Historický kontext a empirická data. *Studia paedagogica*, 19, 3, s. 139–154.
- ŠINDÝLEK, J., BOČANOVÁ, T., KUBŮ, E., STANĚK, M. (2017): Hravý zeměpis 7. Taktik International, Praha.
- ŠPAŇHELOVÁ, I. (2008): Průvodce dětským světem. Grada Publishing, Praha.
- URBANOVÁ, H. (2017): Realizace přechodu žáků na druhý stupeň po 5. a 4. ročníku. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, 78 s.
- VÁCHA, Z., DITRICH, T. (2016): Efektivita badatelsky orientovaného vyučování na primárním stupni základních škol v přírodovědném vzdělávání v České republice s využitím prostředí školních zahrad. *Scientia in educatione*, 7, č. 1, s. 65–79.
- VÁGNEROVÁ, M. (1997): Vývojová psychologie I. Karolinum, Praha.
- VÁGNEROVÁ, M., LISÁ, L. (2021): Vývojová psychologie: Dětství a dospívání. Univerzita Karlova, Karolinum, Praha.
- VÁVRA, J. (2006): Didaktika geografie I. Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině v zeměpisu na ZŠ na příkladu tématu Světový oceán. Technická univerzita v Liberci, Fakulta pedagogická, katedra geografie.

VLTAŤSKÁ, I. (2022): Vstupní znalosti a představy o evropských státech u žáků 6. a 7. tříd základních škol. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra geografie, 121 s.

ZACHAROVÁ, E. (2012): Základy vývojové psychologie. Ostravská univerzita v Ostravě, Ostrava.

ZORMANOVÁ, L. (2012): Výukové metody v pedagogice. Grada, Praha.

ZORMANOVÁ, L. (2014): Obecná didaktika. Pro studium i praxi. Grada, Praha.

8. Seznam tabulek, map, grafů a obrázků

Tabulka 1 – Přehled škol s počty žáků zapojených do výzkumu	27
Tabulka 2 – Nejčastěji zmiňované státy v rámci jednotlivých světadílů.....	29
Tabulka 3 – Procentuální zastoupení pojmů zmíněných v rámci brainstormingu.....	32
Tabulka 4 – Znamka průměrných znalostí	40
Tabulka 5 – Znamka průměrných sympatií	42
Tabulka 6 – Průměrný počet dosažených bodů v testu.....	45
Tabulka 7 – Průměrný bodový zisk žáků v didaktickém testu podle škol.....	46
Tabulka 8 – Průměrný počet dosažených bodů v částech testu	47
Tabulka 9 – Celkové bodové zisky států v průzkumu	48
Tabulka 10 – Průměrný bodový zisk škol v didaktickém testu	109
Tabulka 11 – Státy vyjmenované žáky v rámci brainstormingu	109
Tabulka 12 – Státy navštívené žáky šestých tříd	113
Mapa 1 – Zmíněné mimoevropské státy světa.....	30
Mapa 2 – Státy světa navštívené žáky 6. tříd.....	31
Graf 1 – Nejčastěji uváděné mimoevropské státy	29
Graf 3 – Bodové ohodnocení uváděných pojmů v brainstormingu	34
Graf 4 – Procentuální úspěšnost zakreslení státu do slepé mapy	35
Graf 5 – Rozložení bodového zisku ve slepé mapě	36
Graf 6 – Procentuální úspěšnost přiřazení vlajky ke státu.....	37
Graf 7 – Rozložení bodového zisku ve státních vlajkách.....	38
Graf 8 – Procentuální úspěšnost přiřazení symbolu ke státu	39
Graf 9 – Rozložení bodového zisku v typických symbolech států.....	39
Graf 10 – Odkud získáváš nejvíc informací o světě?	43
Graf 11 – Bodový zisk států v rámci brainstormingu.....	44
Graf 12 – Bodový zisk států v didaktickém testu	47
Graf 13 – Regresní analýza bodového zisku států a sebehodnocení znalostí.....	49

Seznam obrázků použitých v praktické části práce

1. Google Maps, s. 60, 61.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bd/Google_Maps_Logo_2020.svg
2. Booking.com, s. 60, 61. <https://logos-world.net/wp-content/uploads/2021/08/Booking-Logo.png>
3. Airbnb, s. 60, 61.
<https://www.techsoup.cz/sites/default/files/styles/large/public/airbnblogo.png?itok=fctcLni>
4. Tripadvisor, s. 60, 61.
https://static.tacdn.com/img2/brand_refresh/application_icons/post-image-550x370.png
5. JeopardyLabs, s. 65. <https://jeopardylabs.com/>
6. Slepá mapa světa, s. 67, 71, 75, 79, 83, 87. <https://hotelove.cz/wp-content/uploads/2022/01/slepa-mapa-sveta-4.jpg>
7. Slepá mapa Brazílie, s. 68. <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQW04sPJdIlxIjcZTurQDpcGv8KkyyvIjg-sA&usqp=CAU>
8. Bohumír Janský, s. 68.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/ba/Prof._RNDr._Bohum%C3%ADr_Jansk%C3%BD%2C_CSc.%2C_2016.jpg
9. Vlajky států Jižní Ameriky, s. 70.
https://media.istockphoto.com/id/1319108869/vector/flags-of-south-america-set-sketch.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=-bhWhwpyLWavzul2G5_k75MJQn4RP6zPxcXjX5o1v6E=
10. Socha Ježíše, s. 70.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/87/Cristo_Redentor_-_Rio_de_Janeiro%2C_Brasil.jpg
11. Pelé, s. 70.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/54/Pele_by_John_Matthew_Smith.jpg/1200px-Pele_by_John_Matthew_Smith.jpg
12. Neymar, s. 70.
<https://b.fssta.com/uploads/application/soccer/headshots/713.vresize.350.350.medium.34.png>
13. Slepá mapa Číny, s. 72.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e1/Blank_map_of_china.svg
14. Slepá mapa Číny, s. 72.
<https://www.burningcompass.com/countries/china/maps/china-outline-map.jpg>
15. Vlajka Vietnamu, s. 74. <https://cdn.britannica.com/41/4041-004-D051B135/Flag-Vietnam.jpg>

16. Vlajka Číny, s. 74. <https://cdn.britannica.com/90/7490-004-BAD4AA72/Flag-China.jpg>
17. Vlajka Tuniska, s. 74. <https://www.libea.cz/wp-content/uploads/2018/12/Tunisko.jpg>
18. Jin-jang, s. 74.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/17/Yin_yang.svg
19. Velká Čínská zeď, s. 74. https://www.cksen.cz/modules/articles/images/800/3_6.jpg
20. Panda, s. 74.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Ailuropoda_melanoleuca_Zhen_Zhen_220518e.jpg
21. Huawei, s. 74. <https://1000logos.net/wp-content/uploads/2018/10/Huawei-logo.jpg>
22. Lenovo, s. 74. <https://logos-world.net/wp-content/uploads/2022/07/Lenovo-Logo.jpg>
23. TikTok, s. 74. https://cdn.pixabay.com/photo/2021/06/15/12/28/tiktok-6338430_1280.png
24. Slepá mapa Egypta, s. 76. <https://comersis.com/c-images/EG/Map-of-Egypt-b.jpg>
25. Egyptské pyramidy, s. 76. https://www.fischer.cz/getmedia/22828bed-371a-4334-84ba-722d641dacf6/pyramidy-v-gize-2_1200x0.jpg.aspx?maxsidesize=1200&resizemode=force
26. Cheopsova pyramida, s. 77.
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e3/Kheops-Pyramid.jpg>
27. Sfinga, s. 77.
https://www.cestovinky.cz/sites/default/files/styles/medium/public/images/1/hl._fotka_sfinga.jpg?itok=dG9-yZwU
28. Vlajky podobné egyptské vlajce, s. 78.
<https://i.ytimg.com/vi/ZrZWdubD1r0/maxresdefault.jpg>
29. Egyptské písmo, s. 78. <https://img.obrazky.cz/?url=01ec39e8e53d10c7&size=2>
30. Slepá mapa Indie, s. 80.
<https://i.pinimg.com/originals/55/52/81/55528146dbe8a61be5078efc09cb32bb.gif>
31. Vlajka Pobřeží Slonoviny, s. 82.
<https://www.statnivlajky.cz/data/flags/w1600/ci.png>
32. Vlajka Irska, s. 82. <https://www.vlajky.eu/vlajky/64/ie.jpg>
33. Vlajka Indie, s. 82. <https://www.statnivlajky.cz/data/flags/w1600/in.png>
34. Vlajka Nigeru, s. 82. <https://www.vlajky.eu/vlajky/200/ne.jpg>
35. Tádž Mahal, s. 82.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/Taj_Mahal_%28Edited%29.jpeg

36. Kobra, s. 82.
https://www.mundo.cz/sites/default/files/styles/mt2020_346/public/images/fauna-a-flora/kobra-indicka.jpg?itok=kH6k3oYj
37. Kari, s. 82. <https://eshop.maravelspili.gr/wp-content/uploads/2020/11/curry.jpg>
38. Slon africký, s. 82.
<https://www.zoozlin.eu/media/photos/animal/item/gallery/images-1466/26c6b7d7d468317912af12ad8fd8e166-t1.jpeg>
39. Slon indický, s. 82. <https://www.biolib.cz/IMG/GAL/30819.jpg>
40. Slepá mapa Japonska, s. 84. <https://www.deviantart.com/dinospain/art/Blank-map-of-Japan-672235303>
41. Vlajka Bangladéše, s. 86. <https://cdn.britannica.com/67/6267-004-10A21DF0/Flag-Bangladesh.jpg>
42. Vlajka Jižní Korey, s. 86. <https://cdn.britannica.com/49/1949-004-8818300C/Flag-South-Korea.jpg>
43. Vlajka Japonska, s. 86. <https://www.vlajky.eu/vlajky/234/jp.jpg>
44. Vlajka Palau, s. 86.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/48/Flag_of_Palau.svg/2560px-Flag_of_Palau.svg.png
45. Logo Toyoty, s. 86.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5e/Toyota_EU.svg
46. Logo Suzuki, s. 86. https://lezebre.lu/images/detailed/28/Suzuki_Logo_il4q-jq.png
47. Logo Hondy, s. 86. <https://assets.puzzlefactory.com/puzzle/344/164/original.jpg>
48. Logo Mitsubishi, s. 86. <https://download.logo.wine/logo/Mitsubishi/Mitsubishi-Logo.wine.png>
49. Šinkansen, s. 86. https://www.japanhouselondon.uk/assets/New-Discover-page/_resampled/FillWyI3MjgiLCI0MDgiXQ/Shinkansen-Landing-page-banner.jpg
50. Slepá mapa Ruska, s. 88. <https://www.freeworldmaps.net/russia/russia-blank-map-big.gif>
51. Slepá mapa Ruska, s. 88.
<https://www.burningcompass.com/countries/russia/maps/outline-map-of-russia.jpg>
52. Vlajka Nizozemska, s. 90.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/Flag_of_the_Netherlands.svg
53. Vlajka Ruska, s. 90. <https://www.libea.cz/wp-content/uploads/2018/10/0972048178679f337eb6e3d2b4d5ef82.jpg>
54. Vlajka Srbska, s. 90.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/ff/Flag_of_Serbia.svg/2200px-Flag_of_Serbia.svg.png

55. Vlajka Slovenska, s. 90. <https://www.vlajky.eu/vlajky/86/sk.jpg>
56. Transsibiřská magistrála, s. 90.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e2/Trans_siberian_railroad_large.png

Seznam obrázků použitých ve výzkumném dotazníku

1. Slepá mapa světa, s. 106. <https://hotelove.cz/wp-content/uploads/2022/01/slepa-mapa-sveta-4.jpg>
2. Vlajka Kanady, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajky/96/ca.jpg>
3. Vlajka Brazílie, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajky/132/br.jpg>
4. Vlajka Indie, s. 107. <https://www.statnivlajky.cz/data/flags/w1600/in.png>
5. Vlajka Číny, s. 107. <https://www.libea.cz/wp-content/uploads/2018/10/%C4%8C%C3%ADna.jpg>
6. Vlajka Austrálie, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajky/116/au.jpg>
7. Vlajka Turecka, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajky/98/tr.jpg>
8. Vlajka Egypta, s. 107. <https://www.libea.cz/wp-content/uploads/2018/10/Egypt.jpg>
9. Vlajka USA, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajka-USA/>
10. Vlajka Japonska, s. 107. <https://www.vlajky.eu/vlajky/234/jp.jpg>
11. Vlajka Ruska, s. 107. <https://www.libea.cz/product/rusko-statni-vlajka/>
12. Klokan, s. 107. <https://www.zoo-olomouc.cz/klokan-rudy>
13. Socha Svobody, s. 107.
https://foto.turistika.cz/foto/126912/117873/lrg_pc060193.jpg
14. Brazilský karneval, s. 107.
https://dynaimage.cdn.cnn.com/cnn/c_fill,g_auto,w_1200,h_675,ar_16:9/https%3A%2F%2Fcdn.cnn.com%2Fcnnnext%2Fdam%2Fassets%2F170123172258-rio-carnival.jpg
15. Vladimir Putin, s. 107.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/13/Vladimir_Putin_September_5%2C_2022_%28cropped%29.jpg
16. Panda, s. 107.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Ailuropoda_melanoleuca_Zhen_Zhen_220518e.jpg

17. Hokejista, s. 107.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4d/Auston_Matthews_7.jpg
18. Kebab, s. 107. https://www.kebab.cz/data/USR_001_PICTURES/kureci_maso.jpg
19. Egyptské pyramidy, s. 107. https://www.fischer.cz/getmedia/22828bed-371a-4334-84ba-722d641dacf6/pyramidy-v-gize-2_1200x0.jpg.aspx?maxsize=1200&resize=force
20. Anime, s. 107. <https://sportshub.cbsiatic.com/i/2022/03/25/f192ca1b-bfb4-4c48-85d0-33a99ddb02af/anime-japan-2022-how-to-watch.jpg?width=1200>
21. Hinduista, s. 107. <https://pixabay.com/cs/photos/vousy-star%c3%bd-mu%c5%beturban-indie-ind-2268096/>

9. Přílohy

Výzkumný dotazník

	<p>Pedagogická fakulta Faculty of Education</p>	<p>Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích University of South Bohemia in České Budějovice</p>	<input type="text" value="č."/>
---	---	--	---------------------------------

1. část

Jsem (zakroužkuj):   kluk - holka

1a) Které země světa znáš?

a) v Americe: _____
_____

b) v Asii: _____
_____

c) v Africe: _____
_____

d) jiné mimoevropské: _____
_____

1b) Navštívil/a jsi nějaké mimoevropské státy? Pokud ano, napiš které

2a) Napiš slova/pojmy – vše, co se ti ve spojení s danými státy vybaví

(města, památky, jídlo, osobnosti, známe produkty, živočichové a jiné věci, které tě napadnou)

(1) Austrálie: _____

(2) Brazílie: _____

(3) Čína: _____

(4) Egypt: _____

(5) Indie: _____

(6) Japonsko: _____

(7) Kanada: _____

(8) Rusko: _____

(9) USA: _____

(10) Turecko: _____

2b) Státy z předchozího cvičení se pokus zakreslit do slepé mapy

(k zakreslení do mapy použij číslo, které má daný stát v předchozím cvičení)

3a) Na řádek pod vlajky napiš, kterému ze států z předchozích cvičení patří

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3b) Na řádek pod obrázky napiš, pro kterou zemi jsou podle tebe typické

(Austrálie, Brazílie, Egypt, Čína, Indie, Japonsko, Kanada, Rusko, USA, Turecko)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3c) Známkování znalostí a sympatií

V tabulce oznámkuj státy podle toho:

- **Jaké si myslíš, že o něm máš znalosti a kolik toho o něm víš**

1 = hodně, 2 = trochu, 3 = velmi málo, 4 = znám pouze název státu, 5 = neznám ani název státu

- **Jak je ti daný stát sympatický**

1 = hodně sympatický, 2 = spíše sympatický, 3 = průměrně sympatický,

4 = spíše nesympatický, 5 = hodně nesympatický

Stát	Známka mých znalostí	Známka mých sympatií
Austrálie		
Brazílie		
Egypt		
Čína		
Indie		
Japonsko		
Kanada		
Rusko		
USA		
Turecko		

3d) Odkud získáváš nejvíc informací o světě?

Zakroužkuj maximálně 3 možnosti

- a) Internet
- b) Škola
- c) Rodina
- d) Kamarádi
- e) Četba
- f) Cestování

Pokud je to ještě jiná možnost, napiš která:

Tabulka 10 – Průměrný bodový zisk škol v didaktickém testu

Škola	Průměrný zisk bodů v testu
Gymnázium Jírovцова České Budějovice	25,5
Gymnázium ARCUS Praha	24,7
Gymnázium Strakonice	23,8
Masarykovo Gymnázium Plzeň	22,7
ZŠ Vacov	21,5
ZŠ F.L. Čelakovského Strakonice	20,7
ZŠ Volyně	19,3
ZŠ Seifertova Jihlava	18,9
ZŠ Dukelská Strakonice	18,8
ZŠ Katovice	18,3
ZŠ Cehnice	17,9
ZŠ Povážská Strakonice	17,9
ZŠ Stachy	16,9
ZŠ Jiřího z Poděbrad Strakonice	16,1
ZŠ Radomyšl	15,8
ZŠ Šumavské Hoštice	15,3
ZŠ Štěkeň	14,6

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování

Tabulka 11 – Státy vyjmenované žáky v rámci brainstormingu

Stát	Zmíněno (x)	%
Čína	267	54,6
Kanada	224	45,8
Egypt	212	43,4
Rusko	194	39,7
Japonsko	191	39,1
Brazílie	169	34,6
USA	166	33,9
Mexiko	161	32,9
Argentina	113	23,1
Jižní Korea	112	22,9
Indie	105	21,5
Austrálie	98	20,0
KLDR	83	17,0
Vietnam	79	16,2

Kazachstán	57	11,7
Chile	56	11,5
Turecko	56	11,5
Tunisko	53	10,8
Nový Zéland	52	10,6
Nigérie	51	10,4
Maroko	49	10,0
Jižní Afrika	45	9,2
Peru	43	8,8
Uganda	42	8,6
Mongolsko	40	8,2
Saúdská Arábie	39	8,0
Senegal	38	7,8
Alžírsko	37	7,6
Katar	36	7,4
Kuba	35	7,2
Uruguay	33	6,7
Írán	33	6,7
Irák	31	6,3
Madagaskar	30	6,1
Kolumbie	29	5,9
Afghánistán	27	5,5
Thajsko	27	5,5
Ekvádor	24	4,9
Venezuela	24	4,9
Pákistán	23	4,7
Keňa	23	4,7
Ghana	22	4,5
Etiopie	20	4,1
Kongo	20	4,1
Paraguay	19	3,9
Čad	19	3,9
Taiwan	18	3,7
Indonésie	17	3,5
Niger	17	3,5
Somálsko	17	3,5
Dem. rep. Kongo	16	3,3
Libye	16	3,3
Kostarika	15	3,1
Bolívie	14	2,9
Panama	14	2,9
Filipíny	14	2,9
Spojené Arabské Emiráty	13	2,7
Uzbekistán	13	2,7
Gruzie	12	2,5
Izrael	12	2,5

Jamajka	11	2,2
Srí Lanka	11	2,2
Sýrie	11	2,2
Turkmenistán	11	2,2
Zimbabwe	11	2,2
Dominikánská republika	10	2,0
Kamerun	10	2,0
Honduras	9	1,8
Nepál	9	1,8
Bhútán	8	1,6
Kyrgyzstán	8	1,6
Laos	8	1,6
Pobřeží Slonoviny	8	1,6
Zambie	8	1,6
Papua Nová Guinea	8	1,6
Arménie	7	1,4
Ázerbájdžán	7	1,4
Kambodža	7	1,4
Libanon	7	1,4
Malajsie	7	1,4
Omán	7	1,4
Libérie	6	1,2
Tanzanie	6	1,2
Guyana	5	1,0
Nikaragua	5	1,0
Portoriko	5	1,0
Sv. Lucie	5	1,0
Maledivy	5	1,0
Tádžikistán	5	1,0
Súdán	5	1,0
Haiti	4	0,8
Jemen	4	0,8
Džibutsko	4	0,8
Mikronésie	4	0,8
Belize	3	0,6
El Salvador	3	0,6
Francouzská Guyana	3	0,6
Guatemala	3	0,6
Surinam	3	0,6
Bahrajn	3	0,6
Bangladéš	3	0,6
Jordánsko	3	0,6
Gabon	3	0,6
Guinea	3	0,6
Mali	3	0,6
Fidži	3	0,6

Kiribati	3	0,6
Barbados	2	0,4
Salvador	2	0,4
Brunej	2	0,4
Singapur	2	0,4
Angola	2	0,4
Mauricius	2	0,4
Mauritánie	2	0,4
Mosambik	2	0,4
Namibie	2	0,4
Seychely	2	0,4
Svazijsko	2	0,4
Togo	2	0,4
Nauru	2	0,4
Šalamounovy ostrovy	2	0,4
Východní Timor	2	0,4
Bahamy	1	0,2
Bermudy	1	0,2
Sv. Kryštof a Nevis	1	0,2
Svatý Vincent a Grenadiny	1	0,2
Trinidad a Tobago	1	0,2
Kuvajt	1	0,2
Myanmar	1	0,2
Benin	1	0,2
Botswana	1	0,2
Burkina Faso	1	0,2
Burundi	1	0,2
Eritrea	1	0,2
Gambie	1	0,2
Guinea-Bissau	1	0,2
Jižní Súdán	1	0,2
Kapverdy	1	0,2
Lesotho	1	0,2
Rovníková Guinea	1	0,2
Sierra Leone	1	0,2
Svatý Tomáš	1	0,2
Středoafriická Republika	1	0,2
Zanzibar	1	0,2
Palau	1	0,2
Tonga	1	0,2
Vanuatu	1	0,2

Zdroj: vlastní šetření, vlastní zpracování

Tabulka 12 – Státy navštívené žáky šestých tříd

Navštívené země	Počet
Egypt	44
Turecko	35
Tunisko	27
USA	11
Spojené Arabské Emiráty	9
Kanada	4
Maledivy	4
Brazílie	2
Gruzie	2
Maroko	2
Mexiko	2
Srí Lanka	2
Vietnam	2
Čína	1
Dominikánská republika	1
Jižní Korea	1
Katar	1
Keňa	1
Kostarika	1
Kuba	1
Libanon	1
Madagaskar	1
Rusko	1
Taiwan	1
Tanzanie	1
Thajsko	1

Zdroj: vlastní šetření; vlastní zpracování